RECHTSGELEERD ADVIS IN DE ZAAK VAN DEN GEWEZEN STADHOUDER, ...

Bavius Voorda, Johan Valckenaer

Digitized by Google

RECHT

IN DE ZA
HOUDE
VEN
DE
BE

M.

M.

Ingelevert
Repreſen

En in

ter 's La

Digitized by Google

RECHTSGELEERD ADVIS

IN DE ZAAK VAN DEN GEWEZEN STAD-HOUDER, EN OVER DESZELFS SCHRYVEN AAN DE GOUVERNEURS VAN DE OOST- EN WEST-INDISCHE BEZITTINGEN VAN DEN STAAT.

DOOR DE BURGERS

Mr. *B. VOORDA*

EN

Mr. *J. VALCKENAER.*

Ingelevert ter Vergadering der Provisioneele Representanten van het Volk van Holland.

Op den 7 January 1796.

En in 't licht gegeven op last derzelve Vergadering.

In den HAAG,
ter 's Lands Drukkerye van Holland, 1796.

XLIV 1

Digitized by Google

Onder de ingeſlopene Drukfeilen moet inzonderheid deze verbeterd worden.

Op bladz. 47. regel 6. van onder, ſtaat, het Tractaat van 1787. moet zyn van 1788.

Digitized by Google

Rechtsgeleerd Advys in de zaak van den gewezen Stadhouder, en over deszelfs ſchryven aan de Gouverneurs van de Oost- en West-Indiſche bezittingen van den Staat.

Gezien by ons ondergetekende, Rechtsgeleerden, de navolgende Stukken van A. tot G. 2do loco.

A. Copy van eene Misſive van den gewezen Stadhouder, *Willem V.*, in dato den 7 February 1795, geſchreven uit Kew in Engeland, aan den Gouverneur van Suriname, *J. F. Friderici.*

B. Copy van eene Misſive van de Directeuren der Colonie Suriname, aan Hun Hoog Mogende geſchreven in 's Hage den 3 Augustus 1795, dienende ten geleide van bovengemelde Misſive van *Willem V.*, in Authentica Copia aan Hun Hoog Mogende gecommuniceerd.

C. 1. 2. *locis.* Twee Extracten uit de Decreeten van de Vergadering van de proviſioneele Repreſentanten des Volks van Holland, in dato den 4 en 5 Augustus deszelven jaars, waar by opgemelde Misſive van *Willem V.*, in Holland commisſoriaal gemaakt is.

D. 1. 2. *locis.* Een breedvoerig Rapport, in dato den 29 September deszelven jaars, door de

Digitized by Google

Burgers *J. G. H. Hahn*, *P. Gevers*, *P. Paulus* en *A. J. la Pierre*, ter Vergadering van Holland uitgebragt, en ten zelven dage aldaar geconverteerd in een Decreet, en daar heenen ſtrekkende, dat Hun Hoog Mog. de opgemelde Stukken ten fine van conſideratien en advis gelieven te ſtellen in handen van de beide Ondergetekenden.

E. Een Extract uit het Register der Reſolutien van Hun Hoog Mog., in dato den 5 October laatſtleden, waar by de Gecommitteerden van Holland verzogt worden by hunne Principalen te willen effectueeren, dat omtrent de zaak ten principale het advis van de Ondergetekenden worde ingenomen, met verzoek om, het zelve ingekomen zynde, aan Hun Hoog Mogende te willen ſuppediteeren.

F. Extract uit de Decreeten der Vergadering van de proviſioneele Repreſentanten van het Volk van Holland, in dato den 7 October 1795.

Nog by ons ondergetekenden gezien de Copy eener Misfive van *J. A. Sluysken*, proviſioneel fungeerend Gouverneur van de Colonie aan de Kaap de Goede Hoop, in dato den 10 July, en geſchreven aan . . . . . met Extract uit de Decreeten van Holland, in dato den 19 October 1795, ſub G. 1o & 2do locis.

Luidende dezelve Stukken als volgt:

Ex-

Extract uit de Decreeten der Vergadering van de provisioneele Representanten van het Volk van Holland.

Dingsdag den 4 Augustus 1795.

Het eerste jaar der Bataafsche Vryheid.

De Gedeputeerden ter Generaliteit hebben lecture gedaan van de Missive van Directeuren der Colonie Suriname, op heden by Hun Hoog Mogende ingekomen, hebbende tot Bylaag eene Missive van den gewezen Stadhouder aan den Gouverneur van Suriname, met ordres, om op gemelde Colonie de Engelsche Troupes te admitteeren; zynde gemelde Missives van den volgenden inhoud:

A.

Edele, Erentfeste, Vroome, onze Lieve Getrouwe.

Wy hebben nodig geacht, UE. by dezen aan te schryven en te gelasten, om, zoo te Parimaribo, als verder in de Colonie van Suriname, te admitteeren de Troupes, die van wegens zyne Groot-Brittannische Majesteit derwaards zullen worden gezonden, en op de Rivieren zodanige Oorlogschepen, Fregatten of gewapende Vaartuigen, die van wegens hooggemelde Zyne Groot-Brittannische Majesteit derwaards zullen worden gezonden; en dezelve te considereeren als Troupes en Schepen, van eene Mogendheid, die in vriendschap en Alliantie is met Hunne Hoog Mogende, en die derwaards komen om te belet-

ten, dat die Colonie door de Franſchen worde geinvadeerd.

Waar mede,

Edele, Erentfeste, Vroome, onze Lieve Getrouwe,

Wy UE. beveelen in Godes heilige protectie.

UE. goedwillige Vriend,

(*Getekend*)

W. Pr. van Orange.

Kew den 7 Feb. 1795.

Ter ordonnantie van Zyne Hoogheid, by abſentie van den Geheim-Secretaris.

(*Getekend*)

J. W. Boejinck.

Accordeert met de originеele Misſive.

(*Getekend*)

H. van Heert,

Secretaris.

Aan den Gouverneur van Suriname.

B.

HOOG MOGENDE HEEREN!

Wy hebben de eer, aan de verontwaardiging van U Hoog Mogende aan te bieden Copie eener Misſive, door den geweezen Stadhouder, op den 7 February laatstleden uit Kew aan den Gouverneur der Colonie Suriname, J. F. Friderici, *geſchreven, en door dezen aan ons toegezonden; wy zyn, dank zy den Almagtigen, in ſtaat hier by te voegen, dat deeze misdadige poging, ten einde de braafheid des Gouverneurs te ſurpreneeren, het voorgeſteld ſucces niet heeft: dat deze integendeel gehoorzaam aan de gevenereerde bevelen van U Hoog Mogende, by hem ontvangen,*

Digitized by Google

gen, ons by herhaaling deze plegtige betuiging gedaan heeft, alles te zullen verrichten, wat men van een man van eer, die alle zyne plichten kent, en het behoud der Colonie voor het moederland boven alles ſtelt, kan en mag verwagten. Brengende voorts de laatst by ons ontvangen Misſive, in dato 25 Mey laatstleden, het aangenaam berigt mede, dat de goede ordre en rust in deze importante Colonie onafgebrooken bleef voortduuren.

Waar mede, Hoog Mog. Heeren, *God Almagtig biddende, de Regeering van U Hoog Mog. gezegend en voorſpoedig te maaken, blyven*

Uw Hoog Mog. dienstwillige en onderdanige Dienaaren.

's Hage 3 Aug. 1795. Het 1ſte jaar der Bataafſche Vryheid.

De Directeuren der Colonie Suriname, en in derzelver naam,
(Getekend)
A. Vereul.

C. 1. Loco.

Waar op, na dat de Vergadering deszelfs hoogſte verontwaardiging had gemanifesteerd over deze verraderlyke poging des gewezen Stadhouders, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verſtaan, de Misſive van gemelde Directeuren aan te neemen voor notificatie; terwyl de Misſive van den gewezen Stadhouder is gehouden in advis, om daar op verder te reſolveeren als bevonden zal worden te behooren; zynde voorts op voordracht van den Burger A. Vereul, *gereſolveerd, de Gedeputeerden ter Generaliteit te gelasten, het by Hun Hoog Mog. daar heenen te dirigeeren, dat, daar de Gouverneur der Colonie Suriname*, Jurriaan François Friderici, *zich, in weerwil der misdaadige poging des gewezen Stadhouders, in zo zorglyke en kommerlyke ogenblikken, niets dan zyn plicht gezien,*

en plechtig betuigd heeft, alles te zullen verrichten, wat van een man van eer, die het behoud der Colonie voor het moederland boven alles ſtelt, Hun Hoog Mog. by eene ſpeciale Reſolutie hoogstderzelver genoegen over dit braaf gedrag des Gouverneurs tot heden gehouden, gelieven te betuigen, en denzelven tot het manmoedig perſevereeren op dit zelfde loffelyk voetſpoor aan te moedigen; en hem Extract dezer Reſolutie by eerſte gelegenheid toetezenden.

Accordeert met de voorſz. Decreeten.

C. 2. Loco.

Extract uit de Decreeten der Vergadering van de Proviſioneele Repræſentanten van het Volk van Holland.

Woensdag den 5 *Auguſtus* 1795.

Het eerste Jaar der Bataafſche Vryheid.

Op gisteren in advis gehouden zynde de Misſive van den gewezen Stadhouder, den 7 February dezes jaars uit Kew, aan den Gouverneur van Suriname, J. F. Friderici, *geſchreven, en door den laatstgemelden aan Directeuren van die Colonie gezonden, zonder te obedieeren aan den last daar in vervat, tot admisſie der Groot-Brittanniſche Troupes en der Schepen van die Natie, breeder onder de Notulen van gisteren.*

Is dezelve in nadere deliberatie gelegd, en by Copie geſteld in handen van de Burgers Hahn, P. Gevers, P. Paulus *en* la Pierre, *om daar op te dienen van advis; waar toe Extract dezer aan den eerstgemelden voor de Commisſie tot narigt zal worden gegeeven.*

Accordeert met de voorſz. Decreeten.

Ex-

Digitized by Google

D. 1. Loco.

Extract uit de Decreeten der Vergadering van de Provisioneele Representanten van het Volk van Holland.

Dingsdag den 29 September 1795.

Het eerste Jaar der Bataafsche Vryheid.

De Burgers Hahn, P. Gevers, Paulus *en* la Pierre, *doen, ter voldoening aan het Decreet van den 5 Augustus laatstleden, het navolgend rapport, wegens de by hetzelve Decreet ten fine van advis in hunne handen gestelde Missive van den gewezen Stadhouder, uit Engeland aan den Gouverneur van Suriname geschreven den 7 February laatstledin, welke door den laatsten aan Hun Hoog Mog. overgezonden, ter hunner Vergadering op den 4 Augustus ingekomen, en aldaar door de Gedeputeerden ter Generaliteit is overgenomen, zynde gemelde Missive breeder in de Notulen dezer Vergadering van den 4 Augustus vermeld.*

Gelykheid, Vryheid, Broederschap.

J. G. H. HAHN, P. GEVERS,
P. PAULUS en A. J. LA PIERRE.

AAN DE

PROVISIONEELE REPRESENTANTEN VAN HET VOLK VAN HOLLAND.

BURGERS REPRESENTANTEN!

Het heeft Ulieden behaagd om by Decreet van den 5 Augustus laatstleden in onze handen,

Digitized by Google

ten fine van advis, te ſtellen, de Misſive van den gewezen Stadhouder, geſchreven uit Kew den 7 February deezes jaars, aan den Gouverneur der Colonie Suriname, J. F. Fridrici, *en houdende den verraderlyken last*, om zo te Paramaribo, als verder in de Colonie van Suriname te admitteeren de Troupes die van wege zyne Groot-Brittanniſche Majesteit derwaards zouden worden gezonden, en op de Rivieren zodanige Oorlogſchepen, Fregatten of Gewapende Vaartuigen, als van wegens denzelfden derwaards zouden worden gezonden, en om dezelve te conſidereeren als Troupes en Schepen van eene Mogendheid, die in vriendſchap en alliantie is met Hun Hoog Mogende, en die derwaards zouden koomen, om te beletten dat die Colonie door de Franſchen wierde geinvadeerd.

Wy zouden ten deezen reeds lang van onze conſideration hebben kunnen dienen, maar de geſtadige verwachting dat het zogenaamde Huis van Oranje, deszelfs ondankbaarheid jegens zyn Vaderland, eerlang zou bekroonen met een openbaar Manifest, en eene gewapende aggreſſie van het zelve, heeft ons terug gehouden, daar zulks in dit en in andere landen wierd verzekerd, en wy veronderſtelden, dat Gylieden van zodanig Manifest legale kennis krygende, de behandeling van dat alles dan liever in eens zoudt hebben afgedaan. Dan wy willen en my mogen niet langer draalen om aan uwen last te voldoen, en hebben zeer weinig woorden van nooden, om de zwaarte van de misdaad, in deezen jegens den geheelen Staat gecommitteerd, te doen opmerken, niet ſlegts naar de eeuwige beginſelen van dat algemeene Staatsrecht, dat op de natuur en op de re-

reden ſteunt; maar ook naar de meer bekrompene en zogenaamde conſtitutioneele inrichtingen hier te Lande tot dus verre plaats hebbende.

Trouwens dat Willem de V, *na den verraderlyken rol, dien hy zedert* 1780 *geſpeeld heeft; na al het geen, wat 'er voor, in, en na den Engelſchen Oorlog gebeurd is; na zyne roekeloze tegenkanting, tegen den wil der Staaten, en zyn toenmalig verlaten van den Haag; na zyne bedekte en openbaare zamenzweeringen tegen 's Lands Vryheid en Onafhanglykheid; na geheuld te hebben, met vreemde Mogendheden; na zyn ſchandelyk Amersfoortſch Manifest van den* 11 *September* 1787; *na 't Land overweldigd te hebben met vreemd Krygsvolk; na het vervuld te hebben met moord, roof en plundering; na der aangehitſte muitzucht den vryen teugel gevierd te hebben; na duizenden van Huisgezinnen geruineerd, en den lande uitgejaagd, aan de vervolging van de Patriotten de deur wyd open gezet, en onder den naam van Conſtitutioneele maatregelen, een waarachtig ſchrikbewind, van zyne factie ingeſteld, en gedurende meer dan zeven jaaren lange in ſtand te hebben gehouden; na dit land, alleen om zich zelven te behouden, te hebben geſleept in den verderflykſten Oorlog, die hun Hoog Mog. immers gevoerd hebben; na ſtroomen bloeds en millioenen ſchats verſpild te hebben; na alle de rampen over ons Land in ruime mate te hebben uitgeſtort, welke onafſcheidelyk zyn van het toneel des Oorlogs, en byzonder van het daarzyn eener Engelſche Bende; nahet toppunt van verwarring te hebben veroorzaakt in alle de takken onzer Regeering, en na eindelyk, toen het 'er op aan kwam, en God zelf de Franſchen tot in het hart van ons Land geleidde,*

na op den 18 *January dezes jaars zich en de zynen, door eene ſchandelyke vlucht geborgen te hebben, en aan hun Hoog Mog. op dien dag in eene fameuſe misſive te hebben geſchreven*; dat hy niet willende een obſtakel zyn aan den Vrede die voor de goede Ingezetenen dezer Landen nodig was, gereſolveerd had om voor een tyd zich en zyne geheele Familie van hier te retireeren, in hoop dat Hun Hoog Mog. zulks niet zouden afkeuren, biddende den Allerhoogſten om zyne dierbaarſte zegeningen over het lieve Vaderland te willen uitſtorten &c. doende het hem leed van niet meerder nut te hebben kunnen zyn, en hebbende het ontſlag verleend van het Commando van het Leger aan beide zyne Zoons die met hem vertrokken: *dat, zeggen wy, na dit alles, en na dat Hun Hoog Mog. hadden beſloten, om aan de Colonels of Commandeerende Officieren van de Regimenten en Corpſen in dienst van den Staat, mitsgaders aan de Gouverneurs, Commandeurs of Commandeerende Officieren, kennis te geven dat Zyn Hoogheid zich voor eenigen tyd geabſenteerd had, en dat ook beide zyne Zoons van het Commando waren ontſlagen, Willem de V. evenwel zyner verraderlyke dienstbaarheid aan Engeland zo verre den teugel heeft gevierd, dat hy zonder eenige de minſte macht of auctoriteit daar toe te hebben, den Gouverneur van eene zo belangryke Colonie van den Staat ſub- en obreptief, en alzo verraderlyk, tot eene daad heeft getracht te verleiden, waar van de gevolgen voor den Lande, indien dezelve aan zyne verachtelyke oogmerken beantwoord hadden, allerverderfſlykst zouden zyn geweest*; *dat* Willem de V, *zich aan de misdaad van hoog verraad ten aanzien der Republiek*

bliek heeft ſchuldig gemaakt, daar aan vermeenen wy, dat door niemand meer kan worden getwyffeld, en dat de opnoeming der daadzaaken ten betoge daar van alleen genoegzaam is.

Ondertusſchen moeten wy bekennen, dat dit alles ons minder verwonderd dan verontwaardigd heeft. Er is niets onder alle de openbare en heimelyke aanrandingen van het Volk van Nederland in het algemeen, en van de vryheid en onafhanglykheid van Holland in het byzonder, dat men van Willem den V, *na alles wat men tot hier toe heeft zien gebeuren, niet zoude verwachten, en onder alle de Stadhouders, waar van de historie melding heeft moeten maken, kennen wy 'er geenen, wiens misdaden tegen het Vaderland, die van den laatſten, in aanhoudendheid en vermetelheid evenaaren, en wiens acte van beſchuldiging alzo ligter optemaken zou wezen. Het is daarom, Burgers Repreſentanten, dat wy het allernoodzaakelykst oordeelen, dat deeze in behoorlyke form worde vervaardigd. Europa zal dan zien, dat de afſchaffing van het Stadhouderſchap geen ligtvaardig beſluit was; elk vryheidsminnaar zal het zelve en onzer gezegende Revolutie toejuichen, zyne aanhangers zullen ſchaamrood worden, en aan veelen waarſchynlyk de ſchillen van de oogen eens vallen. Wy zyn echter van gedachten, dat deze Procedure niet te naauwkeurig en plechtig kan aangevangen, beſtierd, en ten einde gebragt worden, en omziende naar geſchikte Mannen, om den Lande en Ulieden daarin te dienen, hebben wy geoordeeld, en wy zouden Ulieden derhalven adviſeren:*

Om, gelyk de bovengemelde Misſive van den gewezen Stadhouder uit de Vergadering van Hun Hoog

Hoog Mog. ter tafel van deeze Vergadering is gebracht, door uwe Gecommitteerden ter Generaliteit, zo ook dezelve wederom benevens dit advis, in handen te ſtellen, van de gemelde Gecommitteerden, met last, om daar van aan Hun Hoog Mog. kennis te geven, en het voorts aldaar, daar henen te dirigeren, dat deze ſtukken met de meesten ſpoed wierden geſteld in handen van de Leidſche Hoogleraren, Bavius Voorda, *en* Jan Valckenaer, *ten einde Hun Hoog Mog. te dienen van conſideratien en advis, nopens den aanleg, en de directie, der Criminele Procedure ten dezen, zo wel als om aan Hun Mog. te ſuppediteren, eene Succinte Acte van Accuſatie, tegen den voorſz.* Willem de V., *met faculteit omme van hunne zyde, zodanig iemand te asſumeren, of in het werk te ſtellen, en viſie van zodanige Staatspapieren te mogen nemen, als zy tot volvoering hunner commisſie nodig zullen oordeelen.*

Wy refereren ons niet te min tot Ulieder beter oordeel.

's Hage (*Was getekent*)
den 29 September J. G. H. Hahn.
1795. P. Gevers.
Het eerste Jaar P. Paulus.
der Bataafſche A. J. la Pierre.
Vryheid.

D. 2. Loco.

Waar op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verſtaan, conform het zelve advis de Copie der voorſz. Misſive benevens het Advis zelve te ſtellen in handen van de Gedeputeerden ter Generaliteit met last als daar by verder is vermeld.

Accordeert met de voorſz.
Decreeten.

Extract

E. Extract uit het Register der Resolutien van de Hoog-Mogende Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

Lunæ den 5 *October* 1795.
Het eerſte Jaar der Bataafſche Vryheid.

De Gecommitteerden van Holland hebben ter vergadering ingebragt en laaten leezen de Reſolutie van hunne Principalen, waar by dezelve proponeeren om van wegens Hun Hoog Mog. de Miſſive van den geweezen Stadhouder uit Engeland aan den Gouverneur van Suriname geſchreven den 7 *February, en den* 4 *Augustus daar aan volgende, alhier ter Vergadering ingekomen; met de Bylagen te ſtellen in handen van de Leydſche Hoogleeraaren* Voorda *en* Valckenaer, *volgende de voorſz. Reſolutie hier na geinſereert.*

Waar op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verſtaan, mits dezen te verzoeken de Gecommitteerden van Holland, om by hunne Principaalen te willen effectueeren, dat omtrent de zaak ten principale het advis van de Leydſche Hoogleeraaren Bavius Voorda *en* Jan Valckenaer, *worde ingenomen, met verzoek om het zelve ingekomen zynde, aan Hun Hoog Mog. te willen ſuppediteeren.*

F. Extract uit de Decreeten der Vergadering van de proviſioneele Repræſentanten van het Volk van Holland.

Woensdag den 7 *October* 1795.

Het eerſte jaar der Bataafſche Vryheid.

De Gedeputeerden ter Generaliteit communicee-

ceeren eene Reſolutie van hun Hoog Mog. van den 5 dezer, op het ter Generaliteit uitgebragt Advis dezer Provintie over de Misſive van Willem de V., *aan den Gouverneur van Suriname uit Kew den 7 February dezes jaars geſchreeven.*

Waar op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verſtaan, dat alle de Stukken en Decreeten betrekking hebbende op gemelde Misſive zullen worden geſteld in handen van de Burgers B. Voorda *en* J. Valckenaer, *Hoogleeraaren te Leyden, om deze Vergadering te dienen van conſideratien en advis, nopens den aanleg en de directie der Crimineele Procedure ten deezen, zoo wel als om aan deze Vergadering te ſuppediteeren eene ſuccinte Acte van Accuſatie, tegen den voorn.* Willem de V, *met vrylating tevens aan gemelde Burgers* Voorda *en* Valckenaer, *omme van hunne zyde zodanig iemand te asſumeeren, of in het werk te ſtellen, en viſie van zodanige Staatspapieren te vraagen, als zy ter volvoering van deze hun opgedraagen Commisſie nodig zullen oordeelen.*

En zal Extract deezer aan de Burgers Voorda *en* Valckenaer, *gegeeven worden tot informatie en naricht.*

Accordeert met de voorſz Decreeten.

DIRK DE WEILLE.

Extract

Extract uit de Decreeten der Vergadering van de provisioneele Representanten van het Volk van Holland.

Maandag den 19 October 1795.

Het eerste Jaar der Bataafsche Vryheid.

De President communiceerd eene aan hem gesuppediteerde Missive van den ad interim fungeerenden Gouverneur aan de Kaap de Goede Hoop, A. J. Sluysken, *geschreeven in het Kasteel de Goede Hoop den 10 Juny dezes jaars, betrekkelyk den toestand aldaar, breder hier na geinsereerd.*

G. 1. Loco.

WEL-EDELE GESTRENGE HEER!

Ik heb de eer de Heeren Bewindhebberen by deeze kennisse te geeven, dat het Schip Columbia, gevoerd door den Schipper Willem Malei, *op den 29 Juny jongstleeden by zyn inkomen in Baaifals, ter ordre van den zich aldaar met drie Schepen van 74, drie van 64, mitsgaders twee Fregatten en twee kleine Schepen bevindende Engelsche Admiraal* Elphinstone *is gearresteerd, en den Capitein zyne Depêches, zo voor Batavia, als dit Gouvernement, afgeëischt en genomen: — waarna het gemelde Schip op gisteren alhier is aangekomen, zonder eenige Papieren als een Translaat van zyne Cherte party en andere alleen tot het Schip zelfs betreklyk, terwyl gedachte Admiraal aan ons heeft toegezonden eenige door hem geopende Brieven.*

Myne beoordeeling over het gedrag van den

gem

gem. Capitein Malei *tot eene nadere gelegentheid uitſtellende, laaten de tegenswoordige omſtandigheden my alleenlyk toe, om welgemelde Heeren Bewindhebberen verder te berichten, dat gezeide Admiraal* Elphinſtone *ons by zyn arrivement alhier, met toezending eener Brief van den Heere Prince van Orange, uit Kew op den 7 February jongſtleeden gedagteekend, op den 11 Juny eerst heeft aangeboden de adſiſtentie van zyne Groot-Brittanniſche Majeſteit, en daar na by Proclamatie ons en de Ingezetenen heeft geinviteerd en gerequireerd om de Colonie onder protectie van zyne gedachte Majeſteit te ſtellen, tot de Republiek zoude herſteld wezen, en 't welk wy benevens alle Ingezetenen en Burgers van de hand geweezen hebben, te zamen vast beſloten hebbende, om getrouw te blyven aan den Eed aan den Lande gedaan, en dus de Colonie tot het laatſte toe te verdedigen, te beſchermen, en zelfs het Land voor de wettige Sonverain te bewaaren; waartoe alle de Bewooners der Buiten-Diſtricten met allen yver herwaards zyn gekomen, en de vorige verſchillen die gereezen waren in het District van Zwellendam en verders, ſchynen vergeeten, of ten minſte in deeze omſtandigheden geheel en al ter zyde geſteld te hebben.*

Ondertusſchen hebben de Engelſchen het Schip de jonge Bonifacius, dat van Batavia is aangekomen, mitsgaders de uitkomende Schepen de Geertruy, de Willemſtad en Boetzelaar in beſlag genomen, en tot nu toe verhinderd herwaards te komen, buiten 't welk 'er tot nog toe geene vyandelykheden hebben plaats gevonden; — dog ik mag niet verzwygen, dat, zo de Engelſchen ondernemen om de Kaap te willen neemen, zy oneinder-

oneindig meerder reſiſtentie zullen vinden, dan zy verwachten. — De animoſiteit is tot den hoogſten top geklommen en het bloedbad zal verſchriklyk zyn. — Terwyl dan zelfs, wanneer voor een overmacht mogten moeten bukken, 't nut 't welk de Engelſchen alsdan van de Kaap zullen kunnen trekken, weinig wezen zal.

Ik hoope dat U Wel-Edele Geſtrenge myne Brief per het Deenſch Schip Cronenburg afgezonden, wel zult hebben ontvangen.

Waar mede de eer heb met gedistingueerde hoogachting te zyn

WEL-EDELE GESTRENGE HEER!

Uwer Wel-Edele Geſtrenge zeer
In 't Casteel de Goede Hoop, den 10 July 1796. *ootmoedige en onderdanige Dienaar.*
(*Getekend*)
A. J. SLUYSKEN.
Voor Copie conform.
C. SCHEFFER.

G. 20. *loco.*

Waar op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verſtaan, dat van het gehouden gedrag door den Burger A. J. Sluysken, *aan de Kaap, honorable mentie in de Notulen en in het Dagblad deezer Vergadering zal worden gemaakt; en dat voorts van deeze Misſive eene geauthentiſeerde Copie aan de Burgers* Voorda *en* Valckenaer, *zal worden gezonden, om daar van in de optemaakene Acte van beſchuldiging tegens* Willem de V., *zodanig gebruik te maaken, als dezelve Burgers zullen oordeelen te behooren, waar toe al meede Extract deezer aan dezelve zal worden ter hand geſteld tot informatie.*

Accordeert met de voorſz.
Decreeten.
C. SCHEFFER.

En gelet hebbende op den inhoud, zo van het Decreet van de Volksvertegenwoordigers van Holland, in dato den 7 October laatstleeden, als van de Reſolutie van Hun Hoog Mog. van den 5 daar te voren, bevinden wy, dat beide aanzienlyke Vergaderingen van ons begeeren conſideratien en advis, dog op verſchillende zaaken: want, dat de Vergadering van Holland op grond van het op den 29 September door Commisſarisſen uitgebragt Rapport, en ten zelven dage bekeerd in een Decreet, om voor Provinciaal Advis ter Generaliteit te dienen, onze conſideratien en advis begeerd nopens *den aanleg en de directie der Crimineele Procedure* tegen den gewezen Stadhouder, *Willem V*, te beginnen, niet ſlegts wegens zyn ſchryven aan den Gouverneur van Suriname, maar, zo 't ons toeſchynt, te gelyk wegens eene menigte daaden, door hem, geduurende zyn bewind in vroegere jaaren verrigt, of gepleegd, welke in het voorſchreven Rapport en Provinciaal Decreet ten zynen laste als misdaaden van de ergſte ſoort gebragt, en met den naam van hoog verraad, tegen zyn Vaderland en de hooge Regeering begaan, getekend worden.

Volgens het gemeld Decreet van Holland van den 7 October wordt het misdadige zo van *Willem V.* Miſſive aan den Gouverneur van Suriname als van alle die andere voorgegaane daaden, breder in 't Rapport van den 29 September omſchreeven, als eene ontwyffelbaare waarheid, die aan elk in 't oog loopt, onderſteld, en wy alleen gevraagd *om advis nopens den aanleg en de directie der Crimineele Procedure, tegens hem deswegens moetende plaats hebben*, en tevens *om aan deeze Vergadering* (van Holland) *te ſuppediteeren eene ſuccinte Acte van Accuſatie tegen den voorſchreven* Willem V.

Daar en tegen hebben hun Hoog Mog. na dat het

het voorzeide Hollandſche Provinciaal advys, op den 5 October laatſtleden geopend was, ten zelven dage *goedgevonden en verſtaan, mits dezen te verzoeken de Gecommitteerden van Holland, om by hunne Principaalen te willen effectueeren, dat omtrend de zaak ten principale het advys van de beide Ondergeteekenden worde ingenomen; met verzoek van hetzelve, ingekomen zynde, aan Hun Hoog Mog. te willen ſuppediteeren.*

Dus begeeren Hun Hoog Mog. door de Ondergeteekenden niet te worden voorgeligt, (immers voor als nog niet) nopens de forme en manier van procedeeren, als mede niet, dat door hun eenige *Acte van Accuſatie* ontworpen worde; want dat onderſteldt ook misdaad, het geen Hun Hoog Mog. voor als nog niet begeeren te onderſtellen.

Maar Hun Hoog Mog. begeeren onze conſideratien en advis *omtrent de zaak ten principaale*, te weeten, of *Willem V* onzes eragtens, misdaad begaan hebbe; waar in dat misdaadige gelegen zy; van welken aart en natuur die misdaad zy; en of 'er genoegzaame grond voor handen zy, om hem daar van, het zy in Rechten, het zy buiten het Gericht, te beſchuldigen, of verdagt te houden?

En deeze *zaak ten principale* omvat, naar ons inzien, niet alles, het geen in het voorzeide Hollandſche Provinciaal Advys aan *Willem V* als misdaad word toegereekend, maar bepaald zig eenvoudig en duidelyk tot zyn ſchryven aan den Gouverneur van Suriname: want deeze Misſive was van wegens Directeuren der Colonie van Suriname op den 4 Augustus by Hun Hoog Mog. ingekomen, overgenomen door Holland, en was in Holland de aanleidende oorzaak geweest van het Rapport, en dien conform door Holland op den 5 October ter Generaliteit uit-

gebragt Provinciaal Hollandsch advis, bevattende alle die verdere onderstelde misdaaden van *Willem V.*

Deeze derhalven zyn, met betrekking tot de zaak van Suriname, door Hun Hoog Mogende beschouwd, en kunnen ook door ons Ondergetekenden niet anders beschouwd worden, dan als byvoegzelen, tot dat geen, het welk het oorspronkelyke was, te weeten, de zaak van Suriname, welke zaak alleen, en geene andere, door Hun Hoog Mog. bedoeld word met *de zaak ten principale.*

Om nu aan het geen beide deze Collegien op ons begeeren, zoo veel als in ons vermogen is, te voldoen, schryft de natuur van de zaak ons deze orde voor, dat wy, beginnende met de zaak van Suriname, onderzoeken, of 'er iets misdadigs, en, zo ja, welke misdaad, gelegen zy daarin, dat *Willem V.* zittende op het Lusthuis Kew in Engeland op den 7 February 1795 by Missive den Gouverneur van onze Colonie van Suriname *aanschryft en gelast, om de Troupes en Schepen van den Engelschen Koning toe te laaten in dezelve Colonie, en die te beschouwen als Troupes en Schepen van eene Mogendheid, die Vriend en Bondgenoot van de Republicq is.*

Dit met bedaardheid, en met aflegging van alle vooroordeel, te wikken en te weegen van weerszyden, al was 't ook, dat Hun Hoog Mog. zulks niet op de Ondergetekenden begeerden, komt ons des te noodzaakelyker, en voor de Provintie van Holland zelve des te belangryker voor, om dat 'er onder het Volk van Holland, gelyk den Representanten niet onbekend kan zyn, een menigte Ingezetenen gevonden worden, die den gewezen Stadhouder, zelfs na zyne overhaaste vlugt, en na dat hy zyne Aanhangelingen en het geheele Land heeft laaten dryven, op een tydstip, waarin zyne tegenwoordigheid

heid meest nodig ſcheen, in hunne gedagten blyven aankleeven, en by zig zelven niets vuriger wenſchen, dan dat hy terug kome.

Deze lieden zullen op de bloote uitſpraak hunner Repreſentanten, dien zy naar hunne denkwyze juist het beste hart niet toedragen, en die zy in allen gevalle weeten, dat een politicque Vergadering, en geenzins een Vergadering van Justiciers is, zeer bezwaarlyk gelooven, dat *Willem V.* zig aan iets onbehoorlyks, veel min aan de afgryſelyke misdaad van hoog verraad, zoude hebben kunnen ſchuldig maken.

Hoe zoude toch hoog verraad kunnen vallen in een Vorst uit het Huis van Nasſau, dat zoo veel Helden opgeleverd heeft, die voor 't Vaderland geſtreden, hun leven gewaagd, en ſommigen zelfs 'er by ingeſchooten hebben.

Hoe zoude men van *Willem V.* kunnen verwagten, dat hy de Republiek verradelyk zoude hebben willen berooven van haare overzeeſche Bezittingen, de bronnen van haare welvaart?

Deeze bedenkingen verpligten ons, om, willen wy niet op een zandgrond bouwen, en ons van eenzydigheid verdagt maaken, het voorgevallene nopens Suriname zo wel in zyn voordeel, als in zyn nadeel te beſchouwen, voor en aleer wy onze gedagten over het meer of min misdadige uiten.

Wy onderſtellen dan *in facto*, (overmits wy niets dan een Copy van een Copy hebben) dat Willem V. waarlyk zulk een Brief, en woordelyk van dien inhoud, aan den Gouverneur van Suriname geſchreven heeft, en dat die oorſpronkelyke Brief nog daadelyk voorhanden is, dan is de vraag, of dat ſchryven van *Willem V.* op dien tyd, en in die omſtandigheden, waar in hy was, en waarin de Republiek zo met betrekking tot de Franſche Natie, als met betrek-

king tot de Kroon van Engeland zig bevond, misdadig; en in 't byzonder, of het *Hoogverraad* zy?

Het behoeft geen betoog, dat hoogverraad begaan wordt, zoo wanneer een Ingezetenen of Onderzaat, en veel meer, wanneer een gezaghebber, 't zy in 't politicque of militaire, tmet den vyandheulende, Sterkten, Vestingen, Bezitingen van den Staat in 's vyands handen levert, of zelfs tragt te leeveren, (want de poging alleen, schoon zy mislukt, wordt voor de uitgevoerde daad gehouden *l.* 1. *d. ad. l. jul. Mai. in verb. cujus opera dolo malo consilium initum erit &c.* Bynkershoek *Obs. lib.* 3. *cap.* 10. En wat zyn ondekte zamenzweeringen toch anders, dan mislukte pogingen? zamenzweeringen nu tegen de oppermacht, en deszelver heerschappy, ter begunstiging van den Vyand van den Staat, zyn ook Majesteits schennis en hoog verraad. *l.* 4. *in init. D.eod.*)

Maar het is aan den anderen kant niet minder zeker, dat het geenzins misdaad, maar veel eer een pryswaardige voorzorg is, wanneer men by een algemeen doorbreken van den Vyand, die het Land overstroomt, deszelfs dierbaarste Bezitingen tracht te bergen en in veiligheid te stellen, dezelve, als 't ware, in bewaaring geevende, aan een naburige Mogendheid, met welke de Staat door een Verbond van vriendschap en onderlinge bescherming op het naauwste verknogt is aan eene Mogendheid, van wiens goede trouw men zig verzeekerd kan houden, dat zy, zo ras de geschillen tusschen den overwinnaar en overwonnenen door verdrag zullen vereffend zyn, dezelve bezittingen op de eerste aanzoek gaaf en ongeschonden zal te rug geeven.

Nademaal nu *Willem V.* zig in zyn Brief aan den Gouverneur van Suriname uitdrukkelyk grondt *op de Vriendschap en Alliantie tusschen zyn Groot Brittannische Majesteit en deezen Staat* subsisteerende, *wiens Trou-*

Troupen, zo hy zegt, *derwaarts komen om te beletten, dat de Colonie door de Franſchen worde geinvadeerd:* Zo ontſtaat de eerſte en voornaamſte vraag, met opzigt tot de misdaad van hoog verraad: Was de Kroon van Engeland op den 7 February, toen hy aan den Gouverneur van Suriname, en, zo als uit de Brief van *Sluisken*, *interims* Gouverneur van de Kaap de Goede Hoop blykt, ook aan denzelven *Sluyskens* ſchreef, Vriend en Bondgenoot, of Vyand van den Staat der vereenigde Nederlanden?

En hier op meenen wy zonder eenige twyffeling te konnen en te moeten antwoorden, dat de Koning van Engeland, onaangezien het Tractaat van Vriendſchap en verdediging in April 1788 aangegaan, op voorſchreeven 7den February 1795, was openbaare Vyand van onzen Staat.

Zynde die zogenaamde Vriendſchap in openbaare vyandſchap verkeerd van het eerſte ogenblik af, dat de Franſche Legers, op den grond van de Provintie van Holland voet zetteden, en misſchien nog wel iets vroeger, toen men zeker bericht uit Holland ontving, dat de Franſchen volſtrekt niet te ſtuiten waren; van dien tyd af, en dus reeds ongeveer van half January af, heeft Engeland de Republicq vyandlyk aangetast en behandeld, niet alleen, maar ook aan dat vyandlyk voornemen, tegen het Recht der Volkeren, te rug werkende uitwerkzelen gegeeven.

Waar van de volgende daadzaaken alomme bekend, en dus onlochenbaar zyn: voor eerst, het in beſlag neemen van onze uitgaande O. I. Compagnie Schepen, een groot aantal Koopvaardy Schepen, als mede van onze Oorlogſchepen, die in de Havens van Engeland eenigen tyd te voren, ter goeder trouwe, ingeloopen waren. Dit beſlag is reeds gelegd op den 20 January volgens authentiek Extract uit de Misſive van

's Lands Capitein Oorthuis van den 21 Maart 1795 hier agter met Bylage No. 6., mitsgaders authenthiek Extract uit de Misfive van Muilman, van denzelven datum, hieragter met No. 7. Ten anderen, het in beflag neemen der Interesfen, die reeds op den vyfden January 1795. verfcheenen waren op de Capitalen, die de Ingezeetenen van de Republick in de Engelfche Fondfen hebben, welke laatfte geheel ongehoord, en zelfs in vorige Oorlogen met Engeland, met naame die van 1781 en 1782, niet gepractifeerd is geweest, zonder dat men dit vernisfen kan, met voor te wenden, dat de interesfen aan de Commisfionarisfen van de Nederlanders betaald worden, want het komt voor deezen op het zelfde uit, of de Engelfche Thefaurie niet betaald, dan of dien Commisfionarisfen verboden wordt, het betaalde per Wisfel over te maaken. Des konings ordre is de oorzaak, dat de Nederlanders over hunne eigendommen geen vrye befchikking hebben.

Zommige Correspondenten hebben nogthans, zo als wy onderrecht zyn, de dividenten by Wisfel overgemaakt, te weeten de wakkerfte, voor en aleer het beflag gelegd was, doch het welk zeker *voor den* 20 *January* is gefchied.

Wy zouden hier nog kunnen byvoegen, ter nadere bevestiging van het geen wy van de vyandlyke oogmerken der Britfchen Staatsraad, gezegd hebben, die door dezelve reeds te midden van January 1795. zyn aan den dag gelegd, dat ons uit particuliere Brieven uit Engeland, den 12 January 1795 gefchreeven, gebleken is, dat de Paquetboot *de Zwaluw* reeds toen Zeilrede lag binnen *Falmouth*, met Brieven van de *Board af Controul*, (welk eene foort van politique Superintendentie over de Engelfche Bezittingen in Azien is, onder de directie van Lord Dundas) voor de Oost-Indien, en dat toen algemeen

meen aldaar gelooft wierd, dat die Brieven betrekkelyk waren, tot het overbrengen der noodige orders aan de Engelſche Gouverneurs in die Gewesten, om de Hollandſche bezittinge in Azien *onder ſequestratie* te brengen, dat is, dezelve voor Engeland te verzeekeren, zelfs met verguizing van het gezag van de toenmalige Regeering van de vereenigde Gewesten van Nederland.

Voorts is 't zeer aanmerkelyk dat deze Engelſche Paketboot twee à drie maanden daar na in Baayfals by de Kaap de goede Hoop, quanswys als vriend, nog eenige tyd heeft opgehouden, en kort voor dat onze retour Schepen de reis na 't Vaderland aannamen, van daar na St. Helens gezeild, en onder de Engelſche Schepen die van daar uitgelopen zyn, om op onze Retour vloot te paſſen, erkend is. Zie Bylage No. 10.

Deze vyandelykheden heeft Engeland van zyn kant begonnen, zonder dat, van de zyde der Republiek, voor zo veel ons bekend is, iets beledigends vooraf gegaan was, of eenig hoegenaamd ongenoegen aan Engeland gegeeven. Zelfs dit, dat de Franſchen, geholpen door de harde vorst, tot in het hart van de Republiek zyn doorgedrongen, is louter het lot des ongelukkig gevoerden Oorlogs geweest, na dat, van de zyde der Republiek, alles, wat *Willem V.* zelve begeerde, in 't werk geſteld is, om hen te ſtuiten; by welken Oorlog de Republiek haar goed en bloed, enkel om *Willem V.* en om Engelands wille, en op hun aandryven, heeft moeten opzetten; dies de Republiek met reden eene betere beloning van de Kroon Engeland had mogen verwagten.

Doch hoe vreemd ook het gedrag van Engeland jegens de Republiek zyn mag, inzonderheid, daar de Republiek op haar grond den Oorlog heeft moe-

ten voeren, en alle rampen daar aan verknogt, van vriend en vyand, ſpeciaal van de Engelſche zogenaamde Hulpbenden, ondervonden heeft, zo is nogthans het gedrag van *Willem V.*, onzes bedunkens, nog veel vreemder en in de daad onnatuurlyker.

Deeze, in de Republiek geboren, aldaar met de hoogſte eerampten bekleed, en een gezag, ten dele wettig, ten deele aangematigd, voerende, dat den Souverein, als men niet op den naam, maar op de daad ziet, boven 't hoofd gewasſen was, gaat vlugten, en zet naauwlyks in Engeland voet aan Land, of ſpand met Engeland ſaamen, en is hetzelve behulpſaam, om aan de Republiek hare buitenlandſche Bezittingen afhandig te maken.

Waar door niet alleen de opperheerſchappy van Hun Hoog Mog. zeer merkelyk gekrenkt en verminderd ſtond te worden, maar ook 's Lands Ingezetenen van hunne wettige Bezittingen beroofd, en die in Engelſche handen overgebragt.

Hier tegen zal men waarſchynlyk van de zyde van *Willem V.* voorwenden, dat de Franſchen de zeven vereenigde Provincien overſtroomende, tot den Hage incluis, zo wel de Souvereiniteit van iedere Provincie, als de onafhankelykheid van het geheel lighaam van den Staat vernietigd was: dat de Republiek een overwonnen Land en een Wingewest van Vrankryk geworden is, en dus zedert hunnen inval opgehouden heeft een vrye Republiek te zyn: dat tot de misdaad van Majeſteitſchennis, en in 't byzonder van hoog verraad, in de eerſte plaats naar Rechten vereischt wordt, dat de Staat, aan wien men afbreuk doet, of zoekt te doen, een vrye, dat is van geene andere Mogendheid afhankelyke Staat zy, veel min een door uitheemſche wapenen ge-

geheel ondergebrachte en vernietigde Staat. Zie MATTHÆUS *de crimin. ad tit. D. ad L. Jul. Maj. cap.* 2 § 4. in verbis *Civitatis & Provinciæ quantumcumque amplæ, ſi ſuperiorem agnoscant, majestatem non habent, adeoque magnitudinis violatæ quæstiones exercere nequeunt.*

Dat voorts, met betrekking tot der Nederlanderen eigendommen en het genot hunner Bezittingen, hier in door de toelaating van Engelſche Krygsmagt te Suriname geen verandering zoude voorvallen: dat de Engelſchen alleen kwamen om de Ingezetenen, zo hier te Lande woonachtig, als in de Colonie zelve gehuisvest, met hunne eigendommen, te dekken, te helpen en te beveiligen tegen vermoedelyke of gevreesde invallen van de Franſchen.

Dat, gevolgelyk in den last door Willem V. aan den Gouverneur van Suriname by Misſive van 7 February en op denzelven datum by gelyke Misſive aan den Gouverneur van Demerary, zo wy verneemen, gegeeven, gelyk mede by Misſive van den zelfden 7 February aan het Gouvernement van de Kaap de Goede Hoop, niet alleen geen *dolus malus*, geen opzettelyk boos voornemen, veel min een *animus hoſtilis* het eigenaartig kenmerk van hoog verraad, gelegen zy, maar dat het voornoemde ſchryven het uitwerkzel van een pryswaardige voorzorg is, en als zodanig moet beſchouwd worden.

Tot het gebruiken van welke voorzorg hy Willem V. des te meer bevoegd, ja verplicht was, nadien by het zesde Artikel van het Tractaat in April 1788, tusſchen Groot-Brittannie en de Republiek gefloten, uitdrukkelyk over en weer vastgeſteld, en beloofd is, „ dat zo ras een der contrac„ teerende Partyen in zyne Bezittingen door eene „ Europeéſche Mogendheid geattaqueert, of NB. „ zelfs gedreigd werd, de Gouverneurs van de Be„ zit-

„ zittingen der andere Contracteerende party op het
„ spoedigste de meestkragtdadige hulp aan de geat-
„ taqueerde of gedreigde party zullen moeten by-
„ zetten, en dat men in die Waereldddeelen weder-
„ zyds geene gewapende Vaartuigen van de aanval-
„ lende, of aanval dreigende Mogendheid zal toe-
„ laaten, en de Havenen der geattaqueerde of ge-
„ dreigde Partye contractante, ter tyd toe, dat
„ de Vreede tusschen dien aanvaller en de aange-
„ vallene gesloten zal zyn.

„ En dat de wederzydsche Contractanten terstond na
„ het teekenen van dit Tractaat, de nodige beve-
„ len dien conform aan de Gouverneurs van hunne
„ respective Bezittingen zullen afzenden; en zulks
„ ten einde door de afgelegenheid der Plaatsen, en
„ het tydvertrek, nodig om ordres dien aangaande
„ uit Europa over te brengen, de geheele stipula-
„ tie van wederzydsche hulp niet verydeld worde."

Zie onder anderen dit Tractaat in de secreete Resolutien van Holland, in dato den 18 April 1788.

Maar, hoe zeer dit alles het gedrag van Willem V, in den eersten opslag schynt te wettigen, zo komt het ons nogthans by nader inzien voor, dat die redeneringen ter betoog van zyn onschuld, geen steek konnen houden.

Want, wat in de eerste plaatst betreft het overstroomen van de Republiek door Fransche Krygsbenden, dit is niet geschied, om de Republiek te conquesteeren en haar tot een Wingewest van Vrankryk te maaken, en heeft ook zulks niet ten gevolge gehad. De Fransche Representanten by de Noorder Armée hebben terstond eene Proclamatie doen uitgaan, waar in onder anderen met zo veel woorden zeggen: *Au milieu des horreurs de la Guerre, nous ne sesfames de vous regarder comme nos Amis, & nos Alliés. C'est sur ce pied que nous sommes à présent*

ſent au milieu de vous. Nous n'apportons point la terreur, mais la confiance. Nous ne venons point chez vous pour vous ſubjuguer: La Nation Françaiſe reſpectera votre Indépendance: Zie Franſche Leidſche Courant van 27 January 1795.

En dit hebben zy tot hier toe in de daad gepresteerd, zynde Godsdienstoeffening, Finantie, Policie, Adminiſtratie van Juſticie, van hunne zyde volkomen onaangeroerd gebleeven.

De Vergadering der gezamentlyke Bondgenooten en de reſpective Regeerings Collegien hebben geen ogenblik opgehouden te beſtaan en werkzaam te wezen, offchoon de Perſoonen, waar uit zy beſtonden, ſucceſſivelyk zyn veranderd geworden, doch welke verandering niet door de Franſchen of begeerd of daar geſteld is, maar in iedere Provintie en Stad door de ſtemmen der Burgeryen.

De Franſchen hadden den Oorlog niet aan de Republiek, maar aan den Stadhouder van de Republiek, verklaard; het welk, hoe vreemd zulks in den eersten opſlag ſchynen moge, ten minsten dit bewyst, dat zy tegen de Natie als Natie, niets hadden, maar alleen een perſoneelen haat tegen Willem V. en zyn beſtuur, door wiens toedoen, onder anderen, de Republiek in 1788, een verdedigend Verbond met Engeland had aangegaan, het welk nadeelig, ten minsten in zeker opzigt, voor Vrankryk was, en ook niet over een te brengen met het derde ſeparaat Artikel, by het Tractaat met Frankryk in Nov. 1785 aangegaan, gevoegd, zo als wy hier beneden nader zullen betoogen.

Wel is waar, dat de Republiek op een en denzelfden tyd kan ſtaan in twee Verbonden van Vriendſchap en verdediging, het een met Vrankryk, het ander met Engeland aangegaan, waar by de Republiek aan ieder van die Mogendheden, indien zy door

den

de andere wordt aangevallen, hulp in Volk en in Schepen toezegt; hier in is op zelven niets ſtrydigs; en nooit kan de Republiek daar door in 't geval komen, van aan beide in denzelfden Oorlog hulp te moeten zenden; want een van beiden is altoos Aanvaller, hoewel dit zomtyds moeilyk te onderſcheiden is. Maar dit is, aan den anderen kant, ook waar, dat door het aangaan van het Verbond met Engeland, de Republiek, in 't geval als Vrankryk aanvaller was, zig niet onzydig kon houden, maar verplicht wierd om Engeland te helpen, waar door dan Vrankryk, in dat geval twee Vyanden voor één ſtond te krygen: Wat meer is, het Verbond met Engeland ſtryd tegen het vroeger Verbond met Vrankryk opgerigt, want by deszelfs derde ſeparaat Artikel bedingen Vrankryk en de Republiek onderling: *En vertu de l'Alliance ſigné ce jourd'hui, tant ſa Maj. Très Chrétienne que les Seigneurs Etats Généraux procureront & avanceront fidellement le bien & la proſpérité de l'un & de l'autre, par tout ſupport ou de conſeil ou d'aſſiſtance réelle en toute occaſion & en tout tems, & ne conſentiront, à aucuns Traités ou Négociations, qui pourroient apporter du dommage à l'un ou à l'autre, mais les rompront & détourneront & en donneront avis réciproquement avec ſoins & ſincérité auſſi tôt qu'ils en auront connoiſſance.*

In plaats nu, van door Engeland aangezogt zynde tot zulk een aan Vrankryk ſchadelyk Verbond, dit van de hand te wyzen, zo heeft de Republiek zelve, op voorſlag van de Provincie van Utrecht, Engeland daar toe aangezogt, als blykt uit de ſecreete Reſolutie van Utrecht van 12 October 1787. Zie Bylage Num. 1., mede vermeld in de ſecreete Reſolutien van Holland van 16 October en 14 November 1787. In plaats van kennis vooraf aan Vrankryk te geeven, en by het Franſche Gouvernement te

onderſtaan, of hetzelve in 't aangaan van zulk een verdedigend Verbond tuſſchen Engeland en de Republiek, iets nadeeligs voor Vrankryk meenden gelegen te zyn, zo ſluit men, heimelyk en met den meesten ſpoed, met Engeland.

Dit is, als wy het wèl beſchouwen, regelrecht bondbreukig.

Voeg hier by, dat, van het ogenblik af, dat het Verbond tuſſchen Engeland en de Republiek zyn beſlag kreeg, Vrankryk wel vast ſtaat konde maaken, dat in geval van Oorlog tuſſchen Vrankryk en Engeland, de Republiek door invloed van den Stadhouder, de Franſchen altoos als de aanvallers beſchouwen, dus aan Vrankryk altoos hulp weigeren, en aan Engeland geeven zoude, waar door dan het geheel Verbond met Vrankryk zo goed als te niet liep; want, daar Engeland by het derde Artikel van het Verbond in de ſterkſte uitdrukkingen de Stadhouderlyke zogenaamde Conſtitutie guarandeerde, was Willem V. wederkeerig verplicht, om al zynen invloed in de Republiek ten voordeele van Engeland te gebruiken.

Zo dra het Franſche Hof de lugt van dit Verbond kreeg, leverde *Caillard*, waarneemende de Franſche zaaken by Hun Hoog Mog., eene Memorie in, met klagte over het zesde Artikel, waar by, zo men zeide: „ hoofdzakelyk over een gekomen „ was, dat, ingeval eene der Contracteerende Mo„ gendheden vyandlyk aangetast of bedreigd wierd, „ het zy in Africa of in Aſia, de Gouverneurs van „ derzelver Bezittingen in die Waereldeelen zouden „ gelaſt worden, om zonder ordres uit Europa af „ te wagten, der aangevallene of bedreigde Party „ den ſpoedigſten en kragtdadigſten byſtand te ver„ leenen; en dat Partyen Contractanten niet zouden „ toelaaten, dat eenig Schip van Oorlog van de aan„ val-

„ vallende Mogendheid, in wat geval zulks ook „ zoude moge zyn, in eenige van de Havens der „ gemelden Bezittingen kwame." enz.

Op deeze Memorie heeft men van de zyde van de Republiek, schoon naar inhoud van dezelve niet kwalyk ingerigt, nogthans in den grond niet dan een beuzelachtig antwoord weeten te geeven. (*)

Zekerlyk krenkte het zesde Articul van het Verbond met Engeland, het recht aan Vrankryk uit deszelfs vroegere Verbond geschapen.

(*) In het oorspronkelyk Tractaat met Engeland, vindt men het zesde Artikel aldus: „ Dan dewyl het kan gebeuren (uit „ hoofde der afgelegentheid van verscheide Bezittingen, der hoo- „ ge Partyen Contractanten) dat de voordeelen, welke zy we- „ derzyds, uit de sluiting van dit tegenwoordig Tractaat moeten „ trekken, kunnen verydeld worden by aldien men geene „ maatregelen tot onderlinge verdediging der gemelde Bezittin- „ gen kan neemen, voor dat derzelver respective Gouverneurs „ de nodige ordres daar toe uit Europa ontvangen hebben, is „ bepaald en overeen gekomen, dat, in geval een van dezelve „ vyandlyk aangetast, of gedreigd wierd, vyandlyk aangevallen „ te zullen worden door eene Europeïsche Mogendheid, in zyne „ Bezittingen, het zy in Africa of in Azia, 'er aan de Gou- „ verneurs van derzelver Bezittingen in die beide Waereldeelen „ zal gelast worden, *om onderling te raadpleegen over den te „ geeven bystand, en, in geval van nood, dat* secours aan de aan- „ gevallene Party op de spoedigste en kragtdadigste wyze te ver- „ leenen: &c." Op deeze wyze leest men het in de Nieuwe Nederlandsche Jaarboeken van Mey 1788. bl. 90. het welk volmaakt overeenkomt met het oorspronkelyke, zynde in de Fransche Taal, en onder de Staatspapieren berustende. In de Fransche Memorie van beklag wierd alleen de zaakelyke inhoud opgegeeven, met uitlating van de eureyf gedrukte woorden. En dit leverde aan onze Staatsdienaars de eerste uitvlugt op, te weeten: „ Dat de publiek gemaakte Affchriften, die men in Vrank- „ ryk gezien had, niet nauwkeurig waren, want dat de „ wederzydsche Gouverneurs niet gemagtigd waren om willekeu- „ rig, en in alle gevalle, zodanigen onverwylden bystand te „ doen, maar dat hetzelve zig alleen bepaalde, om, in geval van „ vyandlyke bedreigingen, onderling te conferteeren omtrent de „ hulp,

Eensdeels om dat in 't geval als Vrankryk den Oorlog aan Engeland aandeed, de Republiek zoude verplicht zyn om Engeland by te ſpringen, hoedanige belofte nadeelig voor Vrankryk was, en volgens het derde ſeparaat Artikel van 't Verbond met Frankryk, zonder deszelfs voorkennis en bewilliging door de Republiek niet aangegaan mogt worden gelyk gezegd is.

An-

„ hulp, die men op de ſpoedigſte en meest kragtdadige wyze „ zoude kunnen toebrengen, ingevalle die bedreigingen met de „ daad een vyandlyken aanval ten gevolge hadden." Wyders beklaagde zig het Franſche Hof, dat het voornoemde zesde Artikel, „ſcheen in te ſluiten, dat de Hollandſche Bevelhebbers in „ de Indiën, onder de ordres van die van Engeland zouden „ ſtaan, zo dat zelfs de Hollandſche Bevelhebbers noch het „ recht zouden hebben, zig omtrent de waarheid van dergelyke „ voorgevens te verzeekeren, noch de vryheid om ordres af te „ wagten, alvorens tegen een Bondgenoot van de Republiek „ vyandlyk te ageeren &c.

Van de zyde der Republiek is, niet ten onrechte, hoofdzakelyk geantwoord, „dat het Tractaat over en weder, even „ verbindend zynde, de Gouverneurs van de Hollandſche Be„ zittingen niet meer onder de ordres van die der Engelſchen „ zouden ſtaan, dan de Engelſchen onder de hunnen; en dat dus „ de magt en Plaatſen der Hollanders in deeze Waereldeelen „ niet meer van de Engelſchen zouden afhangen, dan die der „ Engelſchen dependent zouden zyn van de Republiek &c." Zie de Memorie van Vrankryk en het Antwoord van de Republiek, in de Nieuwe Nederlandſche Jaarboeken van Mey 1788. pag. 798—802. Dit Antwoord, het welk op de Memorie zeer wel ſloot, was het werk van een ſcherander vernuft. Maar hetzelve zuiverde geenzins de Republiek van trouwloosheid; want de Franſchen hadden in hunne Memorie misgetast in het aanwyzen van het præcieſe point van tegenſtrydigheid der beide Tractaaten, en noch het hunne, 't welk zy met de Republiek hadden, byzonder deszelfs derde ſeparaat Artikel, noch het voornoemde zesde Artikel van het Tractaat met Engeland, om dat tegenſtrydige te vinden, genoegzaam tegen elkander vergeleeken, en overwogen.

Anderdeels, om dat, in 't geval als Engeland den Oorlog aan Vrankryk aandeed, de Republiek verplicht was om Vrankryk te helpen tegen Engeland, en dus om der Franſchen onderneemingen tegen de Engelſche Colonien niet te helpen afweeren, maar te bevorderen.

Doch in 't voornoemde zesde Artikel wordt geen onderſcheid gemaakt, wie van beiden aanvaller in den Oorlog is, Vrankryk of Engeland; en 't is evenwel zeer mogelyk, dat in een Oorlog, waar in Engeland de eerste aanvaller was, de Franſchen eene Engelſche Colonie dreigen of aanvallen. De ordres, aan de wederzydſche Gouverneurs gegeeven, waren te algemeen en konden van de zyde der Republiek, zo dikwyls Engeland den aanvaller in den Oorlog was, niet worden uitgevoerd, zonder te kort te doen aan het geen zy beloofd had aan Vrankryk. De Franſchen hadden derhalven gegronde reeden, om over dat Tractaat met Engeland buiten hun weeten en overleg aangegaan t'onvreeden te zyn, en wel voornamelyk op Willem V. want, dat hy de voornamen aanlegger van dat Tractaat geweest is, en dat hetzelve op zyn aandryven, voor zo veel de Republiek aangaat, in de waereld gekomen is, blykt eensdeels uit deszelfs derde Artikel, waar by Engeland in de allerſterkste termen het Stadhouderſchap, en wel zo als Willem V. daar van in de poſſeſſie was, in het Huis van Naſſau erflyk guarandeerde, waar door hy dan de eerste en onmiddelyke vrugten van het Tractaat ſtond te plukken. Anderdeels, blykt zulks daar uit, om dat, na dat de Pruiſſiſche inval ten behoeve van Willem V. de verlangde uitwerking, byzonder ook te Utrecht, had gehad, de Regenten van dat Gewest nauwlyks in hunne Posten herſteld waren, of zy deeden ter Generaliteit den eersten voor-

voorſlag tot het aangaan van een Verbond, zo wel met Engeland als met Pruiſſen, blykens de Provinciale Reſolutie van die van Utrecht van 12. October 1787. den 15 daaraanvolgende ter Generaliteit geopend. Zie Bylage No. 1.

Onder alle de vereenigde Provintien nu was 'er geene, wier Regenten, hem meer naar de oogen zagen, of zig meer gedwee door hem lieten inblaazen alles, daar hy zelfs niet goedvond openlyk mede voor den dag te komen, dan de Provincie Utrecht.

De trek, derhalven, die Willem V. in 1788 aan Vrankryk geſpeeld heeft door het in de waereld brengen van dat Tractaat, heeft de Franſchen met reden tegen Willem V. verbitterd.

Inzonderheid, als men agt geeft op de onnatuurlyke en in de daad geweldadige middelen, die hy in 1787. gerugſteund, onder de hand, door Engeland, gebruikt heeft, om de Republiek van de zyde van Vrankryk aan die van Engeland te brengen.

De Franſchen hebben, derhalven, tegen den Stadhouder den Oorlog gevoerd, en niet tegen de Natie, ten minſten tegen de Natie niet verder, dan voor zo verre deszelfs Overheeden door hem genoodzaakt zyn geworden, het harnas voor hem aantetrekken, en 's Volks goed en bloed niet voor het Vaderland, maar voor des Stadhouders ingebeelde byzondere familie belangen, op te offeren.

Hier van daan is het ook, dat zo ras deeze het Land geruimd had, alle vyandlykheeden van zelfs, en zonder wegens een ſtilſtand van Wapenen overeen te komen, van dat eerſte ogenblik af hebben opgehouden.

Indien Willem V. een jaar vroeger het Land verlaaten had, houden de Ondergeteekenden zig verzee-

kerd, dat de Franſchen geen ſchot op de Ingezeetenen, noch op de vaste Plaatzen van de Republiek gedaan, noch een voet op haar Grondgebied zouden gezet hebben.

Wel is waar, dat de komst van de Franſchen verandering in de Regeering te wege gebragt heeft, en dat van die verandering wederom het gevolg is geweest, dat de Republiek een nieuw Tractaat met Vrankryk ſluitende, de Vriendſchapsbanden in 1785 gelegd, van welke zy haares ondanks in 1787 afgetrokken was, nauwer toegehaald heeft; maar dit kwetst, dit roert in 't minste 's Lands Oppermacht en onafhankelykheid niet, even weinig als de Republiek haare Oppermacht en Onafhankelykheid in 1787 verloor, daar door dat de Pruisſiſche Troupes ten gevalle van Willem V. de hekken van Regeering zyn komen verhangen, en hem in het maaken van de toen voorgevallene veranderingen, in het hart van Holland gewapenderhand gerugſteund hebben, waar van verandering in het ſtaatkundig ſtelzel van de Republiek met betrekking tot Engeland en Vrankryk het noodwendig en onmiddelyk gevolg geweest is; en om welke verandering te bereiken en op den duur ſtaande te houden, Engeland niet minder dan Pruiſen de zogenaamde Guarandeur van de zogenaamde Stadhouderlyke Conſtitutie destyds geworden is.

Noch Engeland, noch Pruiſen, noch Willem V. noch iemand, die zyner zinnen magtig is, zal kunnen beweeren, dat de Republiek des tyde haare Oppermacht, haaren rang onder de onafhankelyke Mogendheden verlooren hebbe, en een Wingewest, het zy van Pruiſen, het zy van Engeland, of van beide, geworden zy.

Uit al het welk de Ondergeteekenden meenen dit beſluit te mogen trekken, dat onderſteld zynde dat

tot

tot het begaan van Majesteit-schennis en Hoogverraad, de Oppermagt en onafhankelykheid van den Staat een zelfstandig vereischte is, dit vereischte zo wel nu in de Republiek gevonden wordt als voor de omwenteling van January 1795.

Maar, daar en boven dient aangemerkt, dat, naar rechte tot het begaan van die misdaad niet vereischt wordt een volkomen gaave Oppermagt en Onafhankelykheid van den Staat, tegen wien zy begaan wordt. De Keurvorsten en de verdere Vorsten en Steden des Duitsche Ryks zyn zekerlyk niet bekleed met een volkomen Oppermagt, daar niets aan ontbreekt; want zy allen zyn ondergeschikt aan de besluiten van de Ryks Vergadering, bestaande uit den Keizer als het hoofd, en uit Ryksvorsten, Zie *Carpzovius Prax. Crimin. quæst.* 41, *num.* 70.—87. En nogthans voeren zy, ieder in de zynen, het regt uit van geschonden Oppermagt en Hoog Verraad, en zulks niet als Raadslieden van den Keizer, of als deelgenooten en integreerende Leden van het Ryk, en van de Ryks Vergadering, maar in eigen naam en als Oppermagtige Vorsten op hun Grondgebied. *Carpzovius, dicto loco num.* 75. 82. 83.

Men stelle, by voorbeeld, dat de Keurvorst van Beyeren in Oorlog is met den Keurvorst van Saxen, of met het Huis van Oostenryk; zal hy niet zyn Bevelhebber, die zyn Leger verraadt, of met den Vyand verstand houdt om hem zyne Vesting of Bezitting afhandig te maaken, als schuldig aan hoog verraad aanmerken, en als zodanig straffen? zekerlyk, ja. Dit nu doet hy niet als Handhaver van des Keizers, maar van zyne eigene Oppermagt, hoe zeer deze in zeker opzigt eenigzins beperkt is, en weder een andere, nog hooger, Oppermagt boven zig erkent.

Tot nog toe nu is de Republiek niet tot die laagte gevallen, dat zy tegenswoordig de Franſche Natie in eenig opzigt als Oppermagtig boven zich behoefd te erkennen; niet meer voorwaar, dan zedert 1787. tot 1794. Engeland of Pruiſen.

Het doet al mede niets ter zaake, dat de Republiek thans de Franſche zyde houdt, met Vrankryk in een nauw Verbond ſtaat, en hetzelve, zo men wil, naar de oogen ziet, en dat dit alles door de Franſche Wapenen te wege gebragt is.

Want, om niet te herhaalen, dat dit ten aanzien van het gebeurde in 1787 en de daar op gevolgde Verbonden, zo met Engeland als met Pruiſen, kan worden terug gekaatst, om welke Verbonden de Republiek destyds by niemand geacht is geweest een grein van haare Onafhankelykheid te verliezen, zo dient, daar en boven, aangemerkt, dat ook tegen zulk een Staat of Republiek, die zelve beoorloogd en geheel en al overmeesterd is, de misdaad van hoogste machtſchending en van hoog verraad begaan kan worden, zo wanneer de Overwinnaar afſtand doende van de vrugten zyner overwinning, aan dat Volk by Verbond toeſtaat zyne eigene Wetten, Zeeden, Regeeringsvorm, te behouden, en naar zyn welgevallen te ſchikken, onder beding alleen, dat het overwonnen Volk, den Overwinnaar, als den Machtigsten, met zeker ontzag of toegeevelykheid (*égard*) zal behandelen, zich met hem verbinde, en met hem één lyn tegen andere Mogendheden trekke.

Door zulk een Verbond zegt Matthæus *de crimin. ad L. Jul. Maj. Cap.* 2. *num.* 5. 6 waar van hy uit de Romeinſche Historie voorbeelden bybrengt, wordt het recht van Oppermacht wel eenigzins gekrenkt, maar niet vernietigd, en is van gevoelen, dat

dat ook jegens zulk een Volk de misdaad van gekwetste hoogheid begaan kan worden.

Wanneer men nu met zulk een overwonnen Volk vergelykt het lot van de Republiek, het Verbond door haar met Vrankryk aangegaan, en den ſtaat, waar in zy tegenwoordig is, al ſtelt men al hetzelve in het nadeeligst daglicht, zo zal men het toch nooit verder kunnen brengen, dan dat zy, voor zo veel haare Souverainiteit betreft, volkomen met zulk een Volk, waar van *Matthæus* ſpreekt, gelyk ſtaat, dat is, dat haare Souverainiteit wel eenigzins gekrenkt, (hoewel niet meer dan door de Pruiſiſche Wapenen, en de daar door bewerkte guarantie,) doch niet vernietigd is, veel min in zo verre, dat tegen haar geen misdaad van gekwetste hoogheid en verraad, zoude kunnen worden begaan.

Wat nu belangt het ander point, te weeten, dat Willem V. zyne poging om Engelſche Troupen en Oorlogſchepen in de Colonie van Suriname, Demerary en de Caap de Goede Hoop te brengen, wil doen aanzien als een pryswaardige voorzorg, om die Bezittingen tegen een inval en overmeestering van de Franſchen te dekken; dit zoude zich laten hooren, indien hy ter goeder trouwe zich had kunnen verbeelden, dat ook na zyn vertrek uit de Nederlanden, de Republiek, met wiens Volk en Geld hy tot hier toe de Franſchen beoorloogd had, in eigener naam den Oorlog zoude willen voortzetten: En dat daar en boven Engeland zich even zeer met de Republiek verbonden zoude reekenen na zyn vertrek, als voor zyn vertrek.

Doch dit alles is te ongerymd, dan dat men hem die verbeelding zoude kunnen toeſchryven. Want, wat belangt de onderſtelde Oorlogzugtigheid van de Republiek, hy wist, hoe zeer de Staaten Generaal,

hoe zeer alle de Provintien, ja, hoe zeer hy zelve, nu 't Krygsgeluk hem was tegengelopen, wars van den Oorlog waren, en hoe zeer elk naar Vreede reikhalsde.

Om Vreede, zo mogelyk, te bewerken, waren in December 1794. *Brantſen* en *Repelaar* naar Parys gezonden; om Vreede was het, dat hun Hoog Mog. by 't nader nypen van den nood op den 13 January 1795 een nieuwe Deputatie, te weeten *Spaan van Voorſtonde* en *Royer* naar het Franſche Leger met een open Patent afzonden, hier agter Bylage 2. In welk Patent men met zo veele woorden leest: „ *Il est de la derniere importance pour* „ *le bonheur des Peuples de tenter tous les moyens* „ *d'amener une ceſſation d'hostilités.*" Om Vreede te verkrygen, word *W. Six* op den 16 January met ampeler magt naar Parys afgevaardigd; Om Vreede te verkrygen, gaat 'er op den 18 January, den dag van Willem's vertrek, nog een nadere Commisſie uit naam van de Provintie van Holland, naar den Franſchen Generaal en de Repreſentanten, zich by 't Leger bevindende, welke Commisſie bekaan heeft uit de Heeren *Boetzelaar*, Heer van *Kyfhoek*, en *Calkoen*, beide Gecommitteerden in den Raad van Staate, welke Commisſie trapsgewyze en ſubordinatelyk eene drieledige Inſtructie had, waar van de twee eerste ſtrekten om de Franſche Troupes het verder indringen in Holland te beletten, doch waar van het uiterste gedeelte Art. 1. woordelyk behelst, „ dat de Franſche Troupes overal in Holland als „ Vrienden zullen geadmitteerd worden, en de Staaten van Holland zullen ordres geven, dat geen „ defenſie tegen dezelve zal mogen worden gedaan, „ doch zal de Commisſie tragten te bedingen, dat „ den Haag, als de Reſidentie van het Gouverne-

„ ment

„ ment, van inleegering van Troupes bevryd bly-
„ ve." En, Art. 3. „Dat het Gouvernement zal
„ blyven in handen van de Staaten van Holland
„ onder de Conſtitutie, die het Land aangenomen
„ heeft, zonder daar in eenige verandering te bren-
„ gen." 4. „Daar zal een volkomen veiligheid
„ zyn voor alle lighaamen van Regeering, Po-
„ litie en Juſtitie, en andere van publieke Admi-
„ niſtratie, Perſoonen, Regenten en Ministers, ge-
„ lyk ook voor alle Ingezeetenen, van welken rang
„ of ſtaat zy zyn, 't zy gewapend of ongewapend,
„ en niemand zal mogen geïnquireerd of gemoles-
„ teerd worden uit hoofde van deszelfs opinien over
„ zaaken van het Gouvernement, noch uit hoofde
„ van zyne gedragingen des aangaande, zo voor,
„ als geduurende den tegenwoordigen Oorlog."

Deeze Inſtructie, die geboekt is in de ſecreete Notulen van Holland van dien dag, en hier agter voor Bylage, Num. 14. dient, is met Willems voorkennis gearresteerd; want, toen men ze hem vertoonde, maakte hy, zo wy in facto geinformeerd zyn, 'er deeze ſchampere aanmerking op, dat hy wel zien konde, dat men hem abandonneerde, overmits 'er van hem niet byzonder geſprooken wierd; doch waar op men hem antwoordde, dat men dat om best wille gelaaten, en hem onder de algemeene benaming van Perſoonen van Regeering en Gouvernement begreepen had.

Uit dit alles blykt, hoe zeer ook Holland ſpeciaal van alle verdere verdeediging wars was, en naar Vreede hygde, en hoe zeer dit aan Willem bekend was voor zyn vertrek.

Alle deze pogingen tot Vreede worden in 't werk geſteld *met voorkennis, en in conformiteit van de con-*

ſideratien en het hoogwys advis van Zyn Hoogheid; Zie Bylage Num. 3.

By zyn Affcheids-Miſſive van den 18 January geſchreven aan hun Hoog Mog. zegt hy, *dat hy geen obſtakel tot den Vreede wilde zyn*, en erkent met ronde woorden, dat de Vreede voor de goede *Ingezeetenen van den Lande nodig is.* Zie Bylage Num. 4.

En in den avond van dien zelfde 18 January, in de Scheepskooy liggende, ſchryft hy aan Mr. Laurens Pieter van de Spiegel, destyds Raad-Penſionaris van Holland; *dat het hem aangenaam zal zyn den nitſlag van de Commiſſie van hun Ed. Groot Mog. op heden aan den Franſche Generaal afgezonden, te verneemen.* Zie Bylage Num. 5.

Wat mensch nu, die dit alles overweegt, kan aan Willem V. op 't Luſthuis Kew zittende, de onſchuldige verbeelding toeſchryven dat de Republiek na zyn vertrek in den Oorlog volharden zoude?

En, wil men een nader bewys, dat zyn vertrek in de geneigdheid van hun Hoog Mog. tot Vreede geen verandering gemaakt heeft, men leeze de Reſolutie aldaar den 19 January genomen, toen de Raadpenſionaris den zo evengemelden Brief inbracht. Zie Bylage Num. 5. Zy betuigen hun genoegen, *dat hy verlangt weder te komen, en zeggen deszelfs terugkomst ook hartelyk te verlangen, ten einde met den voortduurenden raad en daad van Zyne Hoogheid 's Lands zaaken zouden mogen worden waargenomen.*"

„ En, dat deeze Reſolutie (dus vervolgen hun Hoog
„ Mog.) door den Minister van den Staat te Lon-
„ den, Baron van Nagel, aan Zyne Hoogheid, waar
„ hy zich bevinden moge, zal worden toegezon-
„ den".

Het viel dus niet in bedenking, ja men mag veilig onderſtellen, het ſtreed met de denkbeelden van de Staa-

Staaten Generaal, dat Zyne Hoogheid, zonder bewilliging en voorkeunis van hen, van welken hy zich den *gehoorzamen Dienaar* gewoon was te noemen, zoude veroorlooven, om in Engeland voor zyn terugkomst, op eigengezag, maatregelen te neemen, die onvermydelyk de Franſchen verbitteren en den Vreede verwylen moesten.

Indien hun Hoog Mog, die toen voorzeker nog niet konden gezegd worden den Franſchen invloed te volgen, begeerd hadden, dat de Vyandlykheden zouden worden doorgezet, of van onze zyde door het neemen van Militaire maatregelen uitgedaagd, als daar was het inbrengen van Engelſche Troupes in de Colonien van den Staat, dan zouden Hoogstdezelve het zeker by die Reſolutie hebben te kennen gegeeven, en dan zoude Willem V. zich tegenwoordig met zodanige Staatsſtukken kunnen dekken.

Maar wy moeten betuigen, dat wy, offchoon omzigtig gebruik gemaakt hebbende van de op ons verleende authoriſatie, om de Staatsſtukken, byzonder de ſecreete Reſolutien van dien tyd, na te gaan, geen ſpoor hebben kunnen ontdekken, van eenige begeerte by de toemalige Leden van het vorig bewind, die Willem V. als de wettige Regeering beſchouwde, om eenige dadelykheden in of buiten Europa, op hunnen naam, of hunnent wege te pleegen, waar door de gevaarlyke toeſtand van dit Land, tot wiens binnenſte de Franſchen waren doorgedrongen, konde verergerd worden.

Daar nu, al wie het tegengeſtelde wil beweeren, gehouden is, zulks met authenticque Stukken te bewyzen, zo kan men met recht aan Willem V. vragen: Waarmede bewyst gy, dat gy door de toenmalige Regeering gemagtigd zyt geweest tot deeze zogenaamde voorzorg, voor de Colonien, — gemag.

magtigd om daar aan zo wel het Moederland, ten aanzien van de Franſchen, als de Colonien, ten aanzien van de Engelſchen, te waagen?

Gelyk nu, om alle de voorſchreeven drangredenen, Willem V. op het Engelſch Grondgebied zich ophoudende, zich by geene mogelykheid heeft kunnen verbeelden, dat de Republiek na zyn vertrek langer in den Oorlog zoude willen volharden, en verdeedigende voorzieningen doen, even zo weinig, ja noch veel minder, heeft hy zich kunnen verbeelden, dat Engeland Vriend van de Republiek, en getrouw aan het Tractaat, zoude blyven; zo als wy hier boven, en uit het op den 20 January gelegde beſlag op de Nederlandſche Schepen, en uit het inhouden der Engelſche interesſen, en uit het in January 1795. afzenden van de Pakketboot de Zwaluw met ordres ſtrekkende ten nadeele onzer Oosterſche bezittingen, ten vollen betoogd hebben.

Deze nu zyn alle daaden van vyandelykheid, waaruit duidelyk blykt der Engelſchen helsch voorneemen om den Nederlanderen de Keel toe te binden, en de Republiek te vermaalen, zo zy kunnen, met krenking zelfs van het finantieel crediet hunner Natie; en van deze beide daaden van openbaare vyandſchap heeft Willem V. op den 7 February, toen hy op 't Luſthuis *Kew* de bewuste Brieven aan de Gouverneurs onzer Colonien ſchreef, niet onkundig kunnen zyn.

Zyne poging, derhalven, om Engelſche Krygsmagt in onze Colonien te breugen, was geen poging om ze door Vrienden te doen beſchermen, maar om ze door Vyanden, en die hy wist dat *nu* Vyand waren, te laaten overmeesteren.

Wat meer is, in zyn eigen Brief aan den Gouverneur van Suriname, (wy moeten het tot ons leed-

leedweezen bekennen,) ſtraalt door, dat hy wist dat Engeland Vyand was, doch 't welk hy opzettelyk verborg voor de Gouverneurs, by wien hy zé als Vrienden deed voorkomen: Want hy zegt daar in niet, dat Engeland onze Vriend en Bondgenoot is, of dat *hy* hetzelve als zodanig beſchouwt, maar hy belast en beveelt dat men de Engelſche Troupes en Schepen zal admitteeren, en dat *hy Gouverneur dezelve* CONSIDERKEEREN *moet als Troupen en Schepen van eene Mogendheid, die in Vriendſchap en Alliantie is met hun Hoog Mog.* Terwyl hy behendiglyk zwygt, hoedanig hy zelve op dien tyd over die Vriendſchap en Alliantie dagt: willende nogthans, zonder onbeſchaamd te liegen, den Gouverneur inboezemen, dat hy Willem zelf ook zo gunſtig over de Engelſchen dagt, als hy vergde van den Gouverneur. Dies hy, om den Gouverneur tot een blind uitvoerer zyner bevee-len te maaken, het bedrog te baat nam.

Deeze poging nu, om willens en weetens vyandlyke Krygsmagt, onder ſchyn van Vrienden-protectie, in de Colonien van den Staat te brengen, treft niet alleen de Oppermagt van hun Hoog Mog. over die Colonien, mitsgaders den luiſter, de waardigheid en de magt van de Republiek in 't gemeen, het welk nogthans alleen genoeg is tot misdaad van hoog verraad; maar in 't byzonder ook, de eigendommen der particulieren zo wel daar te Lande, als in het Moederland.

Immers zouden de Engelſchen, zo ras zy de Overmagt in de Colonie, by voorbeeld, van Suriname, hadden, nooit dulden dat de Producten naar deeze Landen, en niet naar Engeland gezonden werden; de Plantagien zelve zouden, zo niet vernield en verwoest, den eigenaars in Neerland wonende, buiten eenigen twyffel ontweldigd, in beſlag genomen,

men, en vervolgens, gelyk zy met onze Schepen handelen, verbeurd verklaard en verkogt zyn geworden: Alles onder voorwendzel van den Oorlog tegens Vrankryk te voeren, en afbreuk aan Vrankryk te doen.

Waar door dan zo wel de eigenaars deezer Colonie, waarin de Stad Amsterdam alleen voor een derde participeert, op eene allergevoeligste wyze in hunne Bezittingen en inkomsten zouden gekrenkt zyn geworden, als de Staat zelve, in zyne Oppermagt en territoriaal recht.

Dit lot zouden alle de Colonien en overzeesche Bezittingen van den Staat ondergaan hebben, indien het voornemen van Willem V. gelukt was, maar bovenal Suriname, op welke Colonie de Engelschen nog een oud eigen zouden voorwenden. Namelyk die Colonie was in Maart 1667. door de Zeeuwen veroverd op de Engelschen: doch in October daar aan volgende hadden de Engelschen haar weder ontweldigd aan de onzen. Tusschen beiden wierd te Breda de Vreede gesloten, en daar by bedongen, dat elk in de Bezitting zoude blyven van 't geen hy op den 20 Juny bezeten had. Nademaal nu op dien dag Suriname in Staatsche handen was geweest, zo moesten de Engelschen de Colonie weder inruimen aan de onzen. Maar dit gelukte niet, dan na zeer veel moeite, en gevaar, dat zy de Colonie zouden verwoesten, als te zien is by Wagenaar *Vaderl. Historie* 13 *Deel*, *bladz.* 406—409. Zeedert dien tyd is die Colonie door wyze inrigtingen, en door de nyverheid der Hollanders tot zulk een bloey en rykdom gebragt, dat zy den Engelschen in de oogen steekt. Geen wonder derhalven, dat zy list en geweld te zaamen paaren, om ze magtig te worden.

De

De Ondergeteekenden begeeren niet te verzeekeren, dat aan Willem V. toen hy aan den Gouverneur van Suriname den bewusten Brief schreef, dit gewaand eigen Engelschen op die Colonie voor den geest gespeeld heeft. Maar dit dunkt hun, te mogen vaststellen, dat aan niemand beter dan aan Willem V. bekend is, hoe de Engelschen met de Persoonen en Goederen van de Nederlanders handelen, zelfs dan, wanneer zy als vrienden en beschermers, als nauwverknogte Bondgenooten, komen. Stelen, roven, branden, vrouwenkragt, verwoesten van alles, dat zy niet kunnen, of niet willen met zich voeren, is de bescherming die zy aan hunne Vrienden en Bondgenooten verleenen. Dit hebben de Meyery van 's Hertogenbosch, Gelderland, en alle Plaatsen, daar zy doorgemarcheerd zyn, in het afgeloopen jaar 1794 op eene erbarmelyke wyze ondervonden. Dit heeft Willem V. voor zyn vertrek uit dit Land, gehoord en gezien, ja, zo men zegt, beweend. Dies het ons onbegrypelyk voorkomt, dat hy zo gereed geweest is om de Engelschen zelfs als Vrienden, in Suriname en in de verdere Colonien, toe te laaten.

Te zeggen, dat hy dit gedaan heeft uit goede voorzorg, om de Franschen te voorkomen en te beletten, dat de Colonie niet wierd door deeze, zo als hy schryft, geinvadeerd, dit is, onzes bedunkens, eene weinig beduidende verdeedigingen. Want hy droeg immers kennis van het zesde Artikel van het Tractaat van 1787. van welk Tractaat hy zelve de bewerker, en 't voornaamste voorwerp was. Hy wist, welke ordres de Gouverneurs onzer Colonien, uit kragte van dat Tractaat hadden ontvangen. Die Gouverneurs konden *in loco* oneindig beeter, dan hy, in Engeland zittende, van den toestand hunner Co-

Colonie, en van het wezentlyk, of gewaand gevaar, oordeelen.

Dat Tractaat derhalven, al beschouwt men op Willems voorbeeld, de Engelschen als Vrienden, en de Franschen als Vyanden van den Staat, beschuldigt hem van de grootste, ja van eene straf baare, onvoorzigtigheid en voorbarigheid, overmits hy het oordeel over het gevaar aan zig trekt, niet tegenstaande de hooge Contractanten zelve dat overlieten aan de respective Gouverneurs der Colonien; alleen zorg dragende, dat men noch van den eenen, noch van den anderen kant, om hulp aangezogt zynde, zich zoude kunnen behelpen met te zeggen: *Ik heb geen order om u by te staan.*

Maar nu bewezen is, dat Engeland op den bewusten 7 February reeds Vyand van den Staat was, en denzelven Vyandelyk, en teffens trouweloos behandelde; nu gebleken is, dat *Willem V.* van dit omgekeerd gedrag van Engeland kennis heeft gehad, nu blyft het by geen onvoorzigtigheid, maar 't wordt een boosaartig voornemen, om de werkelyke, ja openbare, Vyanden van den Staat in 't bezit van deszelfs dierbaarste panden te stellen; panden, daar hy geen den minste eigendom noch heerschappy noch bestier of beschikking, hoegenaamd over had, zelfs niet al was hy hier in 't Land gebleven, en nu nog veel minder, daar hy de vlugt genomen, en de Republiek voor weêr en wind had laaten dryven.

Dit leidt ons ongevoelig tot de beschouwing van Willem V. als Stadhouder, Capitein en Admiraal Generaal, als Opperbewindhebber van de Oost- en West-Indische Compagnien, als Opper-Directeur of Opper Gouverneur, zo men wil, van de Colonie Suriname, en zulks met betrekking tot zyne residentie in Engeland. Willem V. toond door zyn schry-

ſchryven, byzonder aan den Gouverneur van Suriname, van begrip te zyn, dat hy in Engeland zittende, daar ter plaatſe de hooge waardigheden die hem hier te Lande opgedragen waren, konde en vermogte te bekleeden, en alle die Posten werkelyk blyven uitoeffenen. Uit dien hoofde heeft hy ook van de Capiteins der Hollandſche Oorlogſcheepen aldaar liggende gevergt, dat zy aan hem de berigten en rapporten van den toeſtand hunner Scheepen zouden toezenden, doch 't welk hun van herwaarts over verboden is. Zie Bylage Num. 15.

Aan den Gouverneur van Suriname ſchryft hy op zyn gewoonen Stadhouderlyken toon; *Wy hebben nodig geacht U by deezen aan te ſchryven en te gelasten etc.*

Nu komt het den Ondergeteekenden buiten bedenking voor, dat Willem V. met Vrouw, Kinderen, en met alles dat mede gevoerd konde worden, het Land verlaatende en een goed heenkomen in een vreemd Land zoekende, aldaar niet kan regeeren, als Stadhouder en Beſtierder van Nederland, noch daar terplaatſe beſchikken over de Bezittingen van dit Land, en van deszelfs Ingezeetenen.

Zo 'er eenige Post of bediening in het Land is, om welke uit te oeffenen plaatſelyk op-onthoud vereiſcht word, dan zyn het de Ambten, die hy bekleedde.

Wel is waar, dat hy by zyn vertrek die Ampten niet had neergelegt, dat zy hem ook niet opgezegd waren; maar dit, op zyn gunſtigst beſchouwd zynde, kan alleen dit bewyzen, dat hy ze immiddels *titulo tenus* behield. Ja wat meer is, met betrekking tot de Provincie van Holland, die voor zo een aanmerkelyk gedeelte als Eigenaresſe onzer Colonien moet beſchouwd worden, is het niet moeyelyk te bewyzen, dat Wil-

lem V. zelfs niet *titulo tenus* zyne Ampten behield, en dat, volgens een vooraf geartresteerd en gepubliceerd Placaat, de vlucht van Willem de V. zonder voorafgaande toeſtemming van de Staaten van Holland, moet gehouden worden als eene vrywillige afſtand, zyner zyds gedaan, van alle Ampten en bedieningen, die hy in die Provincie bekleedde.

Terwyl men niet zeggen kan, dat het aan Willem V. zou ontbrooken hebben aan gelegenheid om Hun Ed. Groot Mog. het nodig verlof, en dus om effective dispenſatie van het zoo even aangehaald Placaat, te verzoeken, voor zich en zyne Zoons; daar toch uit Bylage 15. blykt, dat hy in den *laaten avond* van Zaturdag 17 January, en zelve geduurende een goed gedeelte van den nacht tuſſchen 17 en 18 January (zynde de dag zyner vlucht,) naast de Vergaderzaal van de Staaten van Holland, en wel ſtaande die Vergadering, met Commisſarisſen, uit het midden derzelve tot hem afgevaardigd zeer lange conferentien heeft gehouden, maar tevens een diep ſtilzwygen bewaard omtrent zyn oogmerk, (waar meede hy zedert den 13 January reeds zwanger ging) om zich zelve en de zyne door de vlucht te redden, en alle zyne aanhangelingen, waar onder ook de hoofden der Hollandſche Staats Vergadering, aan hun noodlot over te laaten.

Het Placaat, dat de Ondergeteekenden bedoelen, is zeer opmerkenswaardig, en hier achter onder de Bylagen Num. 16. geplaatst, het zelve is van 14 September 1794. en geëmaneerd by geleegenheid, dat de Franſche Legermacht, dieper op het Grondgebied van dezen Staat doordringende, ſommige hoofden der toenmalige Regeering, tot geen gering

on-

ongenoegen der ſmallere Gemeente, zich begonden tot eene tydige retraite voor te bereiden:

De Staaten, zeggen in hetzelve, *dat zodanige Inzeetenen welke eenige Ampten of Bedieningen, dependeerende van Hun Ed. Groot Mog. of van eenige Stad of Collegie binnen deeze Provincie, bekleeden*, EN GEDUURENDE DEZEN OORLOG DE PROVINCIE WILLEN VERLAATEN, *ook, te gelyk* AFSTAND ZULLEN MOETEN DOEN *van de Ampten en Bedieningen, door hun bekleed wordende, of dat* BY ONTSTENTENIS VAN DIEN *dezelve Ampten en Bedieningen* DE FACTO *zullen worden vacant verklaard*, enz.

Derhalven, daar Willem V. en zyne twee Zoons, geen uitdrukkelyke afſtand gedaan hebben, voor hun vertrek; daar zy echter vertrokken zyn GEDUURENDE DEN *Oorlog*; zoo zyn derzelver Ampten, *de facto vacant* geworden, met dat gevolg, dat Willem V. volgens de Wet, die hy en de zynen voor elk ander aanhanger van zyn Huis, die voortvlugtig zoude worden, geſtatueerd had, en die dus wederkeerig op hem toegepast moet worden, niet vermogt eenige daad van auctoriteit meer te pleegen uit hoofde van eenig Ampt, namens Holland bekleed, al ware hy ook na een neutraal Land geweeken.

Offchoon nu, aan de Ondergeteekenden onbekend is, of deze Hollandſche Provinciale voorziening ook door de overige Bondgenooten, en ſpeciaal of ze by Hun Hoog Mog. nagevolgt zy, en derhalven, offchoon door dezelve ſlechts de Hollandſche waardigheden, door Willem en zyn twee Zoons bekleed, kwaamen te vervallen, zoo is echter deeze aanmerking in cas ſubject van des te meerder applicatie, om dat het bekend is, hoe onnoemenswaardig het

aandeel der overige Gewesten van Nederland, en hoe groot het belang en aandeel van de Provincie van Holland in de Colonien van den Staat zy.

Daar en boven, wat nu zyne Ampten en waardigheden in de andere Gewesten, als namens de Generaliteit aangaat, meenen wy buiten alle bedenking te zyn, dat de dadelyke uitoeffening van die Ampten, zoo lang hy zich buiten de Republiek, en op vreemd Grondgebied bevond, van zelve fliep. Hy konde, hy mogte, dezelve daar ter plaatze niet uitoeffenen; immers niet zonder duidelyke bewilliging van Hun Hoog Mog., die hy niet verzogt, veel min verkregen had. Door zyn vertrek, niet na 't Leger, of om een Veldtogt by te woonen, maar vlugtende met zyne geheele Famille en huishouding, fchorfte hy zich zelve van de waarneeming zyner Ampten.

De aart en natuur van de *uitvoerende macht*, aan welker hoofd hy was, gedoogt niet, dat hy in een vreemd Land, al was het zelfs een geheel neutraal Land, of Stad, by voorbeeld de vrye Ryksftad Frankfort of Hamburg, zyn verblyf houdt. Maar allerminst mogt hy, terwyl hy in Engeland was, zyne hooge Ampten hier te Lande uitoeffenen, of over de Bezittingen van den Staat, en van deszelfs Ingezeetenen, buiten hun weeten en voorkennis eenige befchikking hoe genaamd, maaken. Want, zoo al tot die uitoeffening niet behoorde (des ja) dat hy, tot het geen hy, buiten het Land zynde, verrigten wilde, gemagtigd wierd, zoo behoort 'er ten minfte dit toe, dat hy geheel *zyn eigen Meester* zy, niet anders behoevende te volgen, dan zyn eigen oordeel, de bewegingen van zyn eigen hart, en de gevoelens of gewaarwordingen van zyn eigen verftand,

ſtand; Maar nu te *Kew* zittende, was hy volkomen onder den invloed, magt, en heerſchappy van zulk eene vreemde Mogendheid, wier belang, byzonder met betrekking tot der Engelſchen overmagt in de Oost- en West-Indiën, gelyk mede in het bevorderen, en het werkelyk treffen van den Vreede, konde zyn, en daadelyk was tegenſtrydig met het belang en met den tegenwoordigen wil van dat Volk, uit wiens naam hy die bevelen uitvaardigde: Gelyk dan ook tot het overbrengen van die ordre geene Nederlandſche, maar Engelſche Vaartuigen, en Officieren zyn gebruikt geworden. Met welke aanmerking tevens vervalt de tegenwerping, die men misſchien uit het voorbeeld van Willem III. zoude willen maaken, die, terwyl hy Koning van Engeland was en aldaar zyn verblyf hield, het Stadhouder - Capitein - en Admiraalſchap Generaal van de Republiek, uitoeffende: want Willem III. was, terwyl hy in Engeland op den Troon zat, volkomen zyn eigen Meester, om als Stadhouder van de Republiek te regeeren, zo als hy 't goedvond: Willem V. daar en tegen, was geheel niet meester van zich zelven, noch van zyne gedragingen, als Stadhouder, maar integendeel van Engeland, dat hem ter Schuilplaats verſtrekte, afhankelyk, en geheel lydelyk nopens alles, wat de Engelſchen van hem mogten eiſchen. Immers, dat hy, in Engeland zittende, onbevoegd was, om van daar te ageeren alhier als Stadhouder, Capitein- en Admiraal Generaal; dit heeft hy zelve getoond wel te begrypen, en in de daad te regte; wanneer hy op den 18 January in de Viſſers Pink in de Kooy liggende, aan Mr. Laurens Pieter van de Spiegel, destyds Raadpenſionaris van Holland, ſchreef onder anderen, „ dat hy naar eene „ der Engelſchen Havenen ging, en zich, zoo doen-

 „ lyk

„ lyk, dagt te begeeven op een van 's Lands Schepen
„ in Plymouth liggende".

Dit voornemen ſchynt in den eersten opſlag ter zyner ontlasting aan te duiden, dat hy die Schepen beſchouwde als Hollandſch Grondgebied; dat hy op een van die Schepen zich ophoudende, niet in Engeland, maar in de Republiek, zoude zitten, en dus in de bedieninge zyner Ampten voortvaaren konde. Maar, als men in hem die verbeelding onderſtelt, dan toont zulks te gelyk aan, dat hy zelve zeer wel begreep, dat hy, op 't Engelſch Grondgebied zittende, tot het waarneemen zyner Ampten onbevoegd was.

Om wat reden nu hy dat voorneemen om op een van 's Lands Schepen te gaan (zoo dit hem ernſt is geweest) heeft laaten vaaren, en aan het Lusthuis Kew de voorkeur gegeeven, zulks is ons onbekend. Waarſchynlyk heeft hy, by zyn aankomst in Engeland, terſtond vernomen, dat alle Nederlandſche Schepen in beſlag genomen waren, of ſtonden te worden. Door welk beſlag dan die Schepen, zoo wel als het Lusthuis *Kew*, Engelſche Grond wierden. Van dit Lusthuis noghtans heeft hy gewaagd zyne *quaſie* Stadhouderlyke ordres naar Suriname en andere Staatſche Colonien af te zenden; ordres, die, al had hy in 't midden van Nederland gezeten, ja al waren de Engelſchen zulke Vrienden van de Republiek geweest, als hy (tegen beter weten) aan den Gouverneur van Suriname heeft willen doen gelooven, nogthans van dien aart, en dat bekommerend vooruitzigt waren, dat zy, zoo al niet op uitdrukkelyk gezag van Hun Hoog Mog., ten minſten niet, dan met voorkennis en voorafgegaan ryp overleg, en volkomen bewilliging van de Geinteresſeerden, of van hunne Vertegenwoordigers, de Beſtier-

ſtierders van de Colonien, hadden behooren gegeeven te worden.

En hoe hangt het toch aan malkanderen? De Republiek, overmeesterd door de Franſchen, is een Franſch Wingewest, is Vyandinne van Engeland geworden, wordt daarom vyandlyk behandeld door Engeland: dan, deze word hier in geholpen door Willem V. en wel in ZYNE QUALITEIT ALS STADHOUDER. Is de Republiek een Wingewest van Vrankryk geworden, dan is zy 'er niet meer; dan heeft Willem V. van dat oogenblik af opgehouden Stadhouder van de Republiek te zyn, want niets is ongerymder, dan dat de Stadhouderlyke waardigheid, of de Stadhouderlyke Conſtitutie langer dan de Republiek zelve aanwezig zoude kunnen zyn; dan konde, als de grondſtelling van Engeland doorgaat, Willem V. wel als privaat Perſoon, of Onderdaan van Engeland, zyn moed koelen tegen de Franſchen, hoewel ook dan niet over de Nederlandſche Eigendommen beſchikken; maar hy konde by geen mogelykheid als Stadhouder of Gouverneur Generaal van de Republiek iets verrichten, zelfs niet, al ware hy in de Republiek gebleeven, en veel min in Engeland zittende. En evenwel ſchryft hy, en geeft bevelen aan den Gouverneur van Suriname, als Stadhouder, en als werkelyk dienende Stadhouder, en op den Stadhouderlyken toon.

Dit had hy behooren te begrypen, en den Engelſchen, op wier aanzoek hy buiten twyffel tot dien ſtap gekomen is, om in hun voordeel aan de Gouverneurs van de Colonien te ſchryven; te beduiden, dat hy, zoo lange zy zyn Vaderland als een Wingewest van Vrankryk aanmerkte, tegen het welk zy vyandlykheden even als tegen Vrankryk zelve, pleegden, hy ook volgens dat zelfde begrip der

Engelſchen, zich zelven moest aanmerken, als geen perſoon hebbende, in een Republiek, die niet meer aanwezig was, en op dien grond zich van het gemelde ſchryven onthouden.

Maar, boven al, had hy behooren te begrypen, dat, hoe men ook de vereenigde Nederlanden zedert het inrukken der Franſchen gelieft te beſchouwen, het zy als een overheerd Land, of als een onafhankelyke Republiek, het toch altoos zyn Vaderland bleef, aan 't welke hy door een natuurlyken band, zoo wel als door ontallyk genooten weldaden, op het nauwste verbonden en op het allerduurste verpligt was. Hy had behooren te begrypen, dat zyn bewind over het Moederland ophoudende, ook zyn gezag over deszelfs Colonien een einde nam: Dat hy in allen gevalle verplicht was die even zoo zeer aan haar noodlot over te laaten, als hy zyn Vaderland, niet tegenſtaande het zelve alleen om zynenthalven in dat ongeluk vervallen was, aan haar noodlot overgelaten had.

Hy eindelyk, die by zyn affcheids Misſive aan Hun Hoog Mog. in dato den 18. January 1795. *voor reden van zyn vertrek gaf, dat hy geen obſtakel wilde zyn aan den Vreede, die voor de goede Ingezetenen deezer Landen nodig was*, had behooren te begrypen, dat een diergelyke ſtap, als is, de Colonien van den Staat in handen van Engeland, *quaſi* als beſchermers en bewaarders te ſtellen, oneindig nadeelig aan den Vreede zouden hebben kunnen zyn, en aan de voorwaarden, waar op die Vreede eenmaal zoude getroffen worden. Want, wat zoude het gevolg geweest zyn, indien het ſchryven van Willem V. aan den Gouverneur van Suriname, de begeerde uitwerking gehad had, dat is, zoo deze en de Planters in de Colonie, lafhartig of zwak genoeg geweest

weest waren, om aan zyne ordres en aanmaningen te gehoorzamen, en de bitterste Vyanden van de Franschen, dat is de Engelschen, in hunne Sterkten en op hunne Rivieren te ontvangen? zouden dan met reden de gramschap en verbittering van eene zegepraalende Natie niet zyn uitgebarsten? van eene Natie, die het in haare hand had om ons Vaderland te verwoesten, uit te plunderen, of als een overheerd Land, zoo wel als de Oostenrykſche Nederlanden en Luikerland, in te lyven in Vrankryk? Eene verbittering, die ieder recht geaart Nederlander, hoedanig ook zyne denkwyze in het Staatkundige zyn moge, op allerleye wyze moest trachten te lenigen en te verzagten.

Doch deeze beſchouwingen hebben geen invloed op het gemoed van Willem V., om wiens wille alleen zyn Vaderland in Oorlog betrokken was. Hy zet nauwlyks voet aan Land, in het voor de Franschen zoo vyandig Engeland, of hy beraamt de meest gepaste maatregelen, niet om de Franschen uit zyn Vaderland te doen vertrekken; maar om Engeland in het bezit onzer dierbaare Colonien te ſtellen, die het ons zoo lang benyd heeft. Het is hem om 't even, of de Oorlog daar door heftiger, en tegen zyn Vaderland zelve, ontbrande en voortduure, of zyn Vaderland, door zyn toedoen ſcherper geteisterd worde, of de nog overig zynde bronnen van welvaart voor zyne Medeburgeren eensklaps geſtopt worden. Niets van dit alles werkt op zyne aan Engelands belangen verſlaafde Ziel. Hy gelast de Colonie Suriname, en waarſchynlyk ook Demerary en de Caab de Goede Hoop, om Britſche Land- en Zeemagt in te neemen.

De Ondergeteekenden kunnen ook niet van zich verkrygen, om met ſtilſwygen voorby te gaan het verbaazend onderſcheid tusſchen dit zyn gedrag, in

Engeland gehouden, en zyne woorden en betuigingen, by zyn vertrek uit de Republiek gebezigd. Zyne Brieven toch, op den dag en op het ogenblik van zyn vertrek, zoo aan Hun Hoog Mog. als aan Mr. L. P. van de Spiegel geschreeven, te vinden in de Bylagen sub Num. 4. en 5. ademen niets dan zucht tot Vreede, en geeven een zielsgesteldheid te kennen, om lydelyk af te wagten, wat lot 'er verder over hem en over zyn Vaderland beschooren was.

„ Hy wil geen obstakel zyn voor den Vreede:
„ De Vrede is voor 's Lands Ingezeetenen nodig.
„ Hy bidt den Allerhoogsten om zyn dierbaarste
„ Zegeningen over het lieve Vaderland te willen
„ uitstorten in eene ruime maate:
„ Het doed hem leed, van niet meerder nut
„ te hebben kunnen zyn:
„ Hy heeft alles gedaan om zyn Vaderland wel
„ te dienen:
„ Hy bemind dat Vaderland hartgrondig:
„ Hy gaat naar een van 's Lands Schepen, die in
„ Plymouth liggen:
„ Hy verlangt den uitslag der onderhandelingen te
„ verneemen:
„ Hy betuigt, dat, zoo de omstandigheden het
„ immer of ooit toelaaten, om weder van nut te
„ zyn, aan zyn Vaderland, hy daar toe gereed be-
„ vonden zal worden:

Maar hy is zoo dra niet in Engeland aangeland, of het blad keert om.

1. Hy verwekt, zoo veel hy kan, de grootste hindernissen tegen den Vreede, door onder den naam van bescherming der Colonien, de Engelschen tot eene onderneeming tegen dezelve aan te vuuren.

2. Hy

2°. Hy kent den Vreede voor zyn Vaderland zoo weinig noodig, dat hy, niet te vrede van hetzelve in Oorlog met de Franschen te hebben ingewikkeld, aan hetzelve, zoo geen nieuwen Vyand onder de hand berokkent, ten minsten die Vyand behulpzaam is, om aan onze Volkplantingen gewapenderhand een zoogenaamde protectie aan te bieden, en by derzelver weigering, vyandelyk aan te vallen en te overheeren. Want, het blykt uit de Caabsche Misfive, vermeld sub G. 1°. loco, dat de Engelsche Admiraal, *Elphinstone*, die de vyandelykheden tegen de Caapenaars reeds in Juny l. l. begonnen heeft, en dus met die ordre uit Engeland moet vertrokken zyn, de overbrenger van de Misfive van *Willem V.* aan dat Gouvernement geweest is.

3°. In stede van zegeningen in Engeland, over zyn Vaderland, afsmeeken, doet hy hetzelve de bittere vrugten van eenen nieuwen Oorlog met een magtigen Vyand smaken, en moedigt hem, door zyn voorbeeld en voorgang aan, tot het maken van buit en conquesten. Immers, zoo wy Engeland thans willen beschuldigen van ons onverwagt en onverdiend te hebben overvallen, kan dat Ryk zich altoos verdedigen met de *hoogwyze Consideratien van Zyne Doorluchtige Hoogheid, onzen teergeliefden Stadhouder*, die hun den weg, door zyne Brieven, gebaand heeft.

4°. In stede van leedwezen van geen *meerder nut* te doen, aanvaart hy de gelegenheid, om aan zyn Vaderland nog meerder kwaad te doen, dan hetzelve tot dien tyd toe, door het Oorlog geleden had.

5°. Hy

5°, Hy dient zyn Vaderland zo wel, dat hy de fleutels van onze dierbaarfte Bezittingen, aan den ergften, en roofzuchtigften Vyand van den Staat, in handen ftelt.

6°. *Hy bemint het Vaderland hartgrondig*: Maar Engeland nog veel meer; want hy zoekt het Vaderland te beroven, en te verarmen, om Engeland te verryken.

7°. In plaats van naar één van 's Lands Schepen te gaan, gaat hy naar het Lusthuis Kew.

8°. Wel verre van den uitflag der Onderhandelingen met de Franfchen af te wagten; Onderhandelingen, die door geen Vyandelykheden meer gevolgd zyn, loopt hy dezelve vooruit, en verydelt dezelve, voor zoo veel in hem is, door verlenging van vyandelykheden uit Engeland, te bewerken.

9°. In plaats *van de omftandigheden af te wachten*, om in zyn Vaderland van nut te zyn, zoo *omhelst* hy de eerfte gelegenheid, om zyn Vaderland en Medeburgeren den meest mogelyken afbreuk te doen, en in den grond te helpen, en teffens den natuurlyken en dadelyken Vyand van zyn Vaderland te verryken.

De Ondergeteekenden weten niet, of de angst en fchrik, die, volgens het getuigenis van den Schipper van de Pink, gedurende de reize van Scheveningen naar Harwich, *Willem V.* bevangen heeft (zie de Befchryving van dezen Togt in de Bylage N°, 8.) In zyne gemoedsgefteldheid, eene zoo plotzelyke verandering veroorzaakt heeft, dan of hy begrepen heeft, dat, nu hy in Engeland zit, niet flegts zyn politiek, maar zelfs zyn phyficq beftaan en dat van zyn Vrouw en Kinderen, van de genade der Engelfchen afhing, en dat hy nu noodig had, zich by hun des te verdienftelyker te maken.

Zeker konde hy de Engelfchen nooit groter dienst be-

bewyzen, noch een ſterker blyk van zyne verkleefheid aan hen, boven zyn Vaderland, geven, dan hy gedaan heeft met het bewuste ſchryven aan de Gouverneurs, zoo van Suriname, als van de andere Colonien.

De Ondergeteekenden vinden derhalven in het ſchryven van dien Brief, aan den Gouverneur *Frederici*, en in het medegeven van denzelven aan de Engelſche Krygsmagt, eene onlochenbare zamenſpanning met Engeland, 't welk hy wist dat op dien tyd vyand was, en vyandelyk ageerde tegen zyn Vaderland, en in den inhond van dien Brief, een dadelyk aanzoek en verleiding tot afval, ontrouw, en meineedigheid; waartoe hy den Gouverneur getracht heeft over te halen, en zulks door middel van bedrieglyke voorgevens.

Of zyn ſchryven aan *A. J. Sluisken*, *interims* Gouverneur van de Caab de Goede Hoop, in dato denzelfden 7. February 1795., volkomen van denzelfden inhoud, en dus even misdadig zy, kunnen wy niet volkomen verzekeren, nademaal wy den woordelyken inhoud van die Misſive niet hebben gezien, dan alleen de Copy eener Misſive van gemelden *interims* Gouverneur, in dato 10. July 1795., waarby hy meld, dat de gemelde Admiraal *Elphinſtone* met een Engelſche Scheepsmagt, op den 11. Juny daar te voren, in Baai-Fals ingelopen is, en *met toezending van een Brief van den Prins van Oranje, gedagteekend Kew den 7. February, eerst heeft aangeboden adſiſtentie van zyne Groot-Brittanniſche Majeſteit, en daarna, by Proclamatie, ons en de Ingezetenen heeft geinviteerd en gerequireerd, om de Colonie, onder protectie van gedachte Zyne Majeſteit, te ſtellen, tot dat de Republiek zoude herſteld wezen.*

De Engelſchen, eene Mogendheid op zich zelfs uit-

uitmakende, en jegens hunne Naburen, byzonder jegens dit Land, geen ander recht, dan dat van eigenbelang, convenientie, en geweld volgende, konden op die wyze, als *Sluyskens* ſchryft, met de Colonie de Caab de Goede Hoop handelen, zonder zich met burgerlyke misdaad te bezoedelen.

Maar dit is anders gelegen met *Willem V.*, zoo hy; gelyk wy bykans genoodzaakt worden om vast te ſtellen, de oogmerken der Engelſchen, om onder den naam van protectie, zich in het bezit dezer belangryke Colonie te ſtellen, die de ſleutel van Nederlandsch Indie is, door zyn ſchryven begunſtigd heeft.

Het vuil en vyandig oogmerk van de Engelſchen ſteekt ten klaarſten door in het Relaas van den Gouverneur, volgens 't welk zy niet hebben gewagt, tot dat de Gouverneur hen om byſtand verzocht; maar zy komen dien, ten dien einde, niet van het Eiland St. Heleens, maar uit Engeland afgezonden, aanbieden. En, bedankt zynde voor hun beleefdheid, nodigen zy het Gouvernement en allen Ingezetenen, ja zy *requireeren*, dat de Colonie zich onder hunne zoogenaamde protectie begeve.

Het gevolg van die protectie, waartoe *Willem V.* de hand leent, is, zoo zy den Engelſchen gelukt, ligt te voorzien. (*)

By

(*) Terwyl wy dit ſchryven, vernemen wy met aandoening de tyding, dat de Engelſchen, afleggende het masker van Vriend, de Colonie, als Vyand, door overmagt, hebben ingenomen, waar van de omſtandigheden te zien zyn in twee Misſives van den Heer *Goetz*, Secretaris van de Regeering van de Caab de Goede Hoop, in dato den 10. en 13. September. 1795., met bygevoegde ſommatie van de Engelſchen, geſchreven van een Huis van Commercie te Coppenhagen, en van daar door onze Minister her-

By de Engelſchen behoort het tot de Vriend-nabuurſchappelyke protectie, dat zy de Nederlandſche Schepen, die zy in Baay-Fals vonden, in beſlag nemen: Dat zy Schipper *William Maley*, voerende het Noord-Amerikaansch Schip Columbia, op zyn reize naar de Indiën, in Baay-Fals inlopende, aldaar arresteeren, hem zyne Brieven en Depêches, zoo voor het Gouvernement van de Caab, als van Batavia, afeisſchen, en afnemen, en de andere Brieven niet, dan, na dat zy geopend en gelezen zyn, terug geven. Zie dit alles breder in den Brief van *Sluyskens*, hier voor met G. 1°. loco.

By de Engelſchen heet het protectie en beſcherming, dat zy de Nederlandſche Oost-Indiſche Retourſchepen, in volle Zee aanranden, onder voorgeven, dat de Koning, op verzoek van den Prins van Oranje, hun ordres gegeven heeft, om die Schepen naar Engeland te geleiden, ten einde ze te beveiligen tegen de Franſchen: Dat men al aanſtonds aan de Schippers het commando hunner Schepen ontneemt, en de Capiteins alleen aan boord laat, om hunne lading te verantwoorden. Voorts heet het almede protectie, dat, wanneer men onder ſchyn van vriendſchap zich meester van de Schepen gemaakt heeft, ſtraks daarna, kwanswys op tyding, dat het Oorlog tusſchen Engeland en Holland is, den Capitein en al het Volk ontwapent, en Krygsgevangen verklaart, gelyk dit alles breeder gezien kan worden in de Brieven van *G. E. Overbeek*, geſchreven aan Bewindhebberen van de O. I. Compagnie, hier agter voor Bylaherwaards gezonden; alles hier agter Bylage Num. 9. Zie daar een nieuw ſtaaltje, waarom het den Engelſchen, met hun aanbod van Protectie, door *Willem V.* begunſtigd, eigentlyk te doen was.

Bylagen, Num. 10. Alsmede in den Brief van *Uilke Baarends*, in dato 13. September 1795., op de Rivier van Limmerik, in Ierland, geſchreven, aan *Richard Muilman*, te *Londen*, hier agter Bylage Num. 11. In dezen Brief leest men, dat de zes of zeven Retourſchepen, door de Engelſchen, by het Eyland St. Heleen, aangehouden, en in bezit genomen zyn *in naam van den Prins van Holland*, zich bevindende in Engeland: dat de Nederlandſche Schippers alles, wat de Engelſchen goedvonden te doen, hebben ingeſchikt, *om dat het in naam van onzen Prins gedaan wierd.*

De Ondergetekenden kunnen niet met volkomen zekerheid bepalen, by gebrek van precies bewys op dit ſtuk, dat het gebruik, het welk de Engelſchen van den naam van *Willem V.*, by de Nederlandſche O. I. Schepen gemaakt hebben, met zyn voorkennis en op zyn gezag gemaakt is, zynde het niet volſtrekt onmogelyk, dat de Engelſchen valſchelyk met zyn naam geſpeeld hebben, om zonder ſlag of ſtoot de Schepen te nest te ſlepen. En de Ondergetekenden begeeren *Willem V.* niet meer te bezwaren, dan hy door zyn ſchryven van den 7. February, aan de Gouverneurs der Colonien, zich zelven bezwaart, en laten het overige aan elks oordeel.

Maar geſteld zynde, dat hy zyn naam tot het aanhouden en overmeesteren van die Schepen niet geleend heeft, dan blykt uit de voorzeide Documenten nogthans, op welk eene wyze de Engelſchen met een allerboosaardigst hart hunne zoogenaamde protectie door arglistigheid en valſche ſtreeken weeten uit te meeten, voor en aleer zy ze, gelyk ook aan deze Schepen wedervaren is, met geweld opdringen.

Van een geheel anderen en beteren aart was de protectie, welke Vrankryk aan de Colonien van de Re-

pu-

publiek in 1781. en 1782. tegen de woede der Engelſchen verleende, en waar over Hun Hoog Mog. nog in den Jaare 1789., toen de Oranje Regeering alhier reeds in vollen luister herſteld was, zich in zekere Memorie in deze dankerkentelyke woorden hebben uitgelaten: „ Hun Hoog Mogende hebben „ by alle gepaste gelegenheden erkend, en zy behaa„ gen zig het wederom te herhalen, dat in den „ Oorlog waar in zy met het Ryk van Groot-Brit„ tannien zyn ingewikkeld geweest om oorzaken „ en over objecten, die aan zyne Majeſteit niet „ onbekend zyn, de Republiek de grootſte en geſigna„ leerdſte blyk van zyne Majeſteits genegenheid ont„ vangen heeft, dat hoogst deszelfs wapenen, door „ het behouden of hernemen der Bezittingen van de „ Republiek, niet alleen den gemenen Vyand afbreuk „ gedaan hebben, maar dat ook zyne Majesteit de „ heroverde Bezittingen op eene edelmoedige wyze „ aan de Republiek heeft gere-tituëerd." Zie de ſe„ crete Reſolutie van Hun Hoog Mogende van 22 January 1789 en de Memorie daar by gevoegd.

De Waarheid perste deze betuiging *Willem V.* en zynen aanhangeren uit den mond, hoe zeer zy verkoren door 't ſluiten van het Tractaat met Engeland, ondankbaar te handelen.

Insgelyks durven wy niet volkomen verzekeren, dat *Willem V.* een ſoortgelyken Brief, als aan den Gouverneur van Suriname, ook geſchreven heeft aan *Groveſtins*, Gouverneur van Demerary en Eſſequebo, om dat de oorſpronkelyke of deszelfs duplicaat, zo 't ſchynt, niet herwaards overgezonden is.

Men vindt nogthans eene Copy van zulk een Brief van *Willem V.* al mede van den 7 February, uit Kew aan dien Gouverneur tot gelyk einde geſchreven als Bylage gevoegd by de geauthentizeerde Stukken, rakende al het geen in de Colonie van Demerary,

rary, betrekkelyk het aanzoek van de Engelſchen is voorgevallen; en welke Stukken alle te gelyk met de opgemelde Misſive van *Willem V.* zo als zy by malkander gedrukt zyn, in een Amſterdamſche Extra-Courant van den 13 Augustus laatſtleden, in allen opzigte de gedaante van echtheid hebben; waar op men zich, ten minſten extrajudicieel en als historisch bewys, ſchynt te mogen verlaten; hier agter te vinden in de Bylagen, ſub Num. 12.

Onderſteld zynde de echtheid van *Willems* Brief aan den Gouverneur van Demerary, *Groveſtins*, en dat hy, woordelyk zo luidt, als in die Extra-Courant opgegeven is, zo lydt het geen twyffel, of *Willem V.* heeft zich nopens deze Colonie aan dezelfde misdaad als nopens de twee anderen ſchuldig gemaakt. Wy zeggen aan dezelfde misdaad.

Immers het behoeft geen breedvoerig Rechtsgeleerd betoog, dat het overleveren, en zelfs de dadelyke poging om in 's Vyands handen overteleveren, Veſtingen, Bezittingen, Colonien van den Staat, gepleegd door een Ingezetenen, en wel door een geboren Onderzaat, opperſte macht-ſchending en hoog-verraad is. *In Lex* 1. *D. ad leg. Jul. Majestatis* wordt eerst deze beſchryving van de misdaad gegeven: *Crimen Majestatis est, quod adverſus populum Romanum vel adverſus ſecuritatem ejus committitur.* En vervolgens, onder veele andere voorbeelden, ook deze gegeven, die allen op *Willem V.* en op zyne Brieven aan de Engelſchen voor de Gouverneurs onzer Colonien mede gegeven, volkomen quadreeren.

Cujus opera dolo malo conſilium initum erit, quoquis contra rempublicam arma ferat. Hier toe voorzag en magtigde hy met zyne Brieven de Engelſchen, als of deze uit hun zelve niet heet genoeg waren op het berooven der Nederlanders.

Qui

Qui hostibus populi romani litteras miserit: Of zulks Brieven zyn, behelzende openbaring van geheimen raadſlagen, dan zulke, als *Willem V.* hun mede gegeven heeft komt op 't zelfde uit.

Qui fecerit dolo malo, quo hostes conſilio juventur adverſus rempublicam. Der Engelſchen raadſlagen liepen daar op uit om aan het Vaderland van *Willem* alle mogelyke afbreuk te doen, en zich zelven in 't bezit van deszelfs Colonien te ſtellen. Die raadſlagen begunſtigt *Willem V.* met zyne bewuste Brieven aan de Gouverneurs.

In lege 3. *Qui civem hoſti tradiderit. Willem V.* levert of doet zyn beſt, om in 's Vyands handen te leveren niet één Ingezetenen, maar zo veele Ingezetenen van den Staat, als 'er in de Colonien wonen. *Qui arcem non tenuerit, aut caſtra conſeſſerit*, te weten; als een Krygs-Bevelhebber, dit uit bloôhartigheid doet. Maar hoe veel te meer, als een Opper-Generaal en Admiraal, hoedanig *Willem V.* by de Gouverneurs wilde aangemerkt worden, met opzetten wille en voorbedagten raade, zonder ſlag of ſtoot aan den Vyand, *quaſi* als aan een Vriend, Steden of Sterktens van den Staat, tragt in de hand te ſpeelen?

Qui injuſſu principis bellum geſſerit qui privatus pro poteſtate Magiſtratuve quid ſciens dolo malo geſſerit. Willem V. was, toen hy die Brieven ſchreef Ampteloos, of buiten bediening (*homa privatus*), niet ſlechts naar zyne of der Engelſchen abuſive onderſtelling, die het Land voor een wingewest van Vrankryk houden, waar in dan zekerlyk hy, als hy zich zelven gelyk wilden blyven, niet voor Stadhouder enz ageeren kon; maar inzonderheid, om dat hy in Engeland zat, en buiten het territoir van de Republiek onbevoegd was tot het waarnemen zyner hooge Ampten, die hy in de Republiek tot dus verre

bekleed had: Hy was *homo privatus*; om dat, al onderſteldt men in hem, dat hy, in Engeland zynde, mogt dienen als Nederlands Stadhouder, hy zyn magt te buiten ging. Hy mogt immers in Engeland als Stadhouder werkzaam zynde, genomen dat hem dit vry ſtond, niet meer doen, dan hy als Stadhouder mogt doen, in de Republiek zynde. In de Republiek nu zynde mogt hy op eigen gezag geen Oorlog voeren, of vervolgen, na dat zyne Heeren en Meesters, en wel op zyn eigen aandryven, de Wapenen nedergelegd, en de Franſchen om Vrede gebeden hadden.

Dat hy ten aanzien van de Colonien zyn magt verre te buiten gegaan is, blykt ook uit het 6 Artikel van de opdragt in November 1749. gedaan, volgens welk de Bezittingen van de West-Indiſche Comp. wel zyn onder het beſtier en de directie van *Willem IV.* (nu *Willem V.*) maar niet zo verre gaat die directie, dat hy 'er eene vreemde Mogendheid, onder den naam van protectie, op eigen gezag en zonder Hun Hoog Mog. als den territorialen ſouverain, en zonder Bewindhebberen te kennen, mag inroepen, en dus voor den Staat en voor de eigenaars weerloos maken: En, volgens het 7de Artikel is hy verpligt zyn best te doen, om den vervallen ſtaat van de Compagnie weder op te beuren. Wy weten niet hoe hier mede ſtrookt, dat hy zyn best doet om aan eene Mogendheid; eene Natie, die hy wist dat zelfs in ſtaat van Vreede en uitwendige vriendſchaps vertooning, altoos op de Nederlandſche Bezittingen loerd, ja die hy wist dat destyds Vyand was, de Bezittingen van de Compagnie in handen te ſtellen.

Qui quid eorum, quæ ſupra ſcripta ſunt, facere curaverit. Al het geen voorzeid is, heeft *Willem V.* getracht daar te ſtellen door zyn leugenachtig, of

ten

ten minſten arglistig, ſchryven aan de Gouverneurs. L. 4, *D. eod. Cujus opera dolo malo hostes Populi Romani, commeatu, armis, telis, equis, pecunia aliave qua re adjuti erunt. Cujusve opera, dolo malo factum erit, quo magis pecunia jumenta hostibus Populi Romani dentur adverſus Rempublicam.* *Willem V.* heeft niet aan één van deze zaken, maar aan allen, en daar en boven aan de gronden en Bezittingen der Nederlanders 's Lands Vyanden getracht te helpen; en daar door de Bronnen van hunne Welvaart over te brengen naar het Vyandig Engeland. L. 10. D. eod. *Majeſtatis crimine accuſari, poteſt, cujus ope, conſilio dolo malo, Provincia vel civitas hostibus prodita est.*

En wat zyn onze Colonien, in betrekking tot het poinct in quæstie beſchouwd, anders dan *Provinciæ & civitates populi Belgici?*

Ook wordt de misdaad van *Willem V.* niet verligt, uit dien hoofde, dat zyne pogingen by de Gouverneurs onzer Colonien mislukt zyn. Want in 't ſtuk van oppermacht-ſchending en hoog verraad, ſtaat de poging ten eenemaal gelyk met de welgelukte daad. *Voluntas ſceleris eadem ſeveritate, qua effectus, punitur. l. 5. Cod. ad L. Jul. Maj.* En dit is geen nieuwigheid, die, voor dat die Web het licht zag, onbekend was, maar van ouds zoo begrepen, als blykt uit de *Lex* 16. *princ. D. de poen. Conſilia puniuntur, ut conjurationes, quoſque alios ſuadendo juviſſe, ſceleris eſt inſtar.* Ook ſtaan hedendaags alle Natien in dat begrip, met name Engeland en Pruiſſen, gelyk hier na zal blyken.

Zoodanig is het gelegen, als men het gedrag van *Willem V.* vergelykt by de leerſtukken van het Romeinſche Recht, het welk wy alhier met *Voet*, *Groeneswegen* en andere Nederlandſche Rechtsgeleerden,

 menen

menen veilig te mogen inroepen, om reden, dat, zoo veel wy weeten, de Nederlandſche Wetten geen byzondere beſchryving van den aart en natuur van de misdaad van oppermacht-ſchending, en van hoogverraad geven.

Het caracteristiek, of eigenaartig kenmerk van hoog-verraad is, wanneer iemand *animo hostili*, met een vyandig gemoedsgeſtel, te werk gaat jegens zyn Vaderland, en dat met daden toond. *l. ult. D. ad L. Jul. Maj.* In weerwil nu van ons zelven, zyn wy genoodzaakt, onaangezien alle zyne protestatien, dien *animus hostilis*, dat vyandlyk voornemen, in hem te erkennen, om dat hy op dien tyd, toen hy de bewuste Brieven ſchreef, geweten heeft, dat Engeland van Vriend in Vyand veranderd was, en desniet tegenſtaande de Gouverneurs der Colonien heeft willen doen geloven, dat het nog Vriend en Bondgenoot van den Staat was.

Maar, als dit alles zoo geſteld is, zal misſchien iemand vragen, wat men zeggen of denken moet van de zoo hoog en zoo dikwils geroemde Vaderlandsliefde van *Willem V.*, die onder anderen in twee Propoſitien op den 28 February 1793. en 11 February 1794., ter Vergadering van Hun Hoog Mog. mondeling gedaan, deze uitdrukkingen gebruikt. —— *Op deze gronden*, (van Gods hulpe en voorzienigheid) *ſteunende, verklaar ik voor het oog van de gantſche Waereld, dat ik wel verre van den moed te laten zinken, tot myn laatſte oogenblik voor de defenſie van den Staat zal blyven waken; dat, gelyk reeds een gedeelte van myn goed en Domeinen door den Vyand geoccupeerd is, ik het overige nog veil hebbe voor den dienst van den Staat, zoo wel als myn bloed en leven. In deze gevoelens ben ik opgevoed: zy waren de kenmerken van myne Voorouders, en derzelver door-*

doorluchtige voorbeelden hebben de Princes myne Gemalin en ik, aan onze Kinderen ingeprent, en zy blaken reeds van denzelven yver, om dat zelve voetspoor te betreden.

Nog laater zelfs, op den 14 July 1794 by het naderen der Franſche Legers aan ons Grondgebied, betuigde hy, *bereidt te zyn en vastelyk beſloten te hebben, om goed en bloed op te zetten voor de verdeediging van het Vaderland, en geen middelweg te kennen tusſchen kloekmoedig ſtryden, en lafhartig te bukken, en voor de onafhangelykheid dezer Natie waar onder hy was geboren en opgevoed, gereed te zyn, zyn leeven op te offeren.* (Zie de Staatsnotulen van dien dag.)

Hier op dient, dat, als men zedert 1766., toen hy aan 't bewind kwam, zyn geheel Beſtuur en gedrag na gaat, het ten klaarſten blykt, dat zyn Vaderlandsliefde gelyk ſtaat met de vriendſchap van Engeland jegens de Republiek, en dat die twee hand aan hand gaan.

Engeland is Vriend van de Republiek, zoo lang het door middel van een Stadhouder, de Republiek in eene volſlagene onderworpenheid, ten aanzien van haaren Koophandel en Zeevaart kan houden; zoo lang het door middel van een Stadhouder kan bezorgen, dat zy geene, of geene noemenswaardige Zeemacht heeft, zelfs zoo veel niet, als nodig is, om haare Colonien te dekken, ten einde deze, op de eerſte ſtribbeling een prooy van Engeland konnen worden. Zoo lang eindelyk Engeland kans ziet, om door middel van den Stadhouder, de Republiek zelve dienstbaar te maken aan zyne booze oogmerken, om de Republiek ongemerkt uit te putten, van dezen aart is, onder anderen het voorſtel van Engeland in het afgeloopen jaar 1794. geweest, om

een onderſtand in geld aan Pruiſen, die den Oorlog moede was, te betaalen. Even als of de Republiek door haar eigen aandeel, tot het voeren van den gemeenen Oorlog, niet genoeg verarmd en uitgeput wierd, en nog een gedeelte van 'tgeen aan Pruiſchen te last kwam, op zich nemen moest, welk voorſtel door *Willems* invloed, niettegenſtaande het leezenswaardige Protest van Friesland, in dato den 7. Mey 1794., ter Generaliteit is doorgedrongen.

Maar zoo ras Engeland begint te voorzien of te ontwaaren, dat de Republiek van de zyde der Commercie en Navigatie haar natuurlyke veêrkragt wil uitzetten, dan wordt Engeland, dan worden die Nabuuren, Vrienden, Bond- en Geloofsgenooten, eensklaps de openbare, de allerbitterſte, de allerverzoenlykſte Vyanden van de Republiek, en deze vyandſchap is veel beter gemeend, dan de vriendſchap, die geheel gevoinsd en baatzuchtig is, en nooit andere vrugten, dan die in hun voordeel zyn, oplevert. Even zoo is het met de Vaderlandsliefde van *Willem V.* gelegen. Zoo lang het hem in zyn Vaderland voor den wind ging, en hy, onder de protectie van Engeland en Pruiſen, alles in de Republiek doordreef, en deed, wat hy wilde; zoo lang hy daar zich zelven en zyne Famille konde groot maken met het zweet en bloed van zyne Medeburgers, (waar van onder veele anderen tot een ſtaaltje kan ſtrekken, dat hy alleen in qualiteit, als Opper Bewindhebber van de Oost-Indiſche Compagnie, een drie en dertigſte part genoot van alle de afgiften en uitdeelingen, welke ſommen diensvolgens de Geinteresſeerden, en daar onder Weduwen en Weezen, van het hunne moesten miſſen, (zie Reſolutie, zoo van Holland, als van de Generaliteit van 27. September en 15 No-

November 1747., in 't groot Placaat-Boek van *Cau*, 6de. Deel. pag. 1564. en 1566.) Zoo lang zeggen wy, was *Willem V.* een Vriend van zyn Vaderland.

Maar, zoo ras hy zich verbeeldt, dat het hem in zyn Vaderland eenigzins tegen loopt, het zy dat men hem van maatregelen eenigzins wil doen veranderen; het zy dat men hem eenige verantwoording van zyn Bewind afvordert; het zy dat men zyn, in veele opzigten te onrecht aangematigd, gezag eenigzins tracht te beperken; dan is *Willem V.* een Vyand van zyn Vaderland; dan komt zyne wraakgierigheid boven; dan ontziet hy, met één woord, niets van 't geen zyn Vaderland afbreuk kan doen, en in den grond helpen. Dan moet zyn Vaderland ontgelden alle de gewaande verongelykingen, die hy in zyn oog van deszelfs Regenten, of nu van de Franschen lydt. Dit is gebleken in 1780—1787., gelyk breeder uit het voorgevallene in die jaren zoude kunnen worden getoond, indien wy niet de kortheid betragteden.

Maar het geen alleronbegrypelykst is, bestaat hierin, dat hy zedert September 1787., ten minsten over geene ingebeelde verongelykingen heeft kunnen klagen, heobende, tot op het laatste ogenblik van zyn vertrek, alles op zyn wenk gedraaid, byzonder in alles 't welk dienen konde om de Franschen uit 't Land te houden. En nogtans is het eerste, 't welk hy, zoo ras hy zyn eigen persoon in veiligheid gesteld had, onderneemt, het aanwenden van verraderlyke pogingen, tot afbreuk van zyn Vaderland, en ter verryking van deszelfs werkelyken Vyand:

Zulk een Vaderlandliefde nu, die louter uit eigenbelang voortspruit, en waar van eigenbelang de eenige dryfveer is, is geen Vaderlandsliefde, zoo weinig in *Willem V.*, als in den gemeensten Burger; En wan-

neer zy overſlaat tot zulke pogingen, als *Willem V.*, ten aanzien van de Colonien, in 't werk geſteld heeft, dan kenmerken zy in hem, zoo wel als zy in den geringſten Burger zouden doen, een *animus hostilis*, een vyandig gemoed, tegen het Vaderland.

De ware Vaderlandsliefde is zuiver van alle uitzigt op eigenbelang. Een waar Vaderlander zal nooit, om die reden, dat zyn Vaderland, of door uitheemſche magt overheerd word, of eene Conſtitutie willens of onwillens, aangenomen heeft, die met zyne belangen niet ſtrookt, ja, die hy voor verkeerd, onwettig en ſchadelyk houdt, dat zelve Land, het welk hy als ongelukkig beſchouwt, tragten uit te kleden, en zynen Landgenooten de keel toe te binden; want hy bedenkt, dat niet het Vaderland om de Conſtitutie maar de Conſtitutie omhet Vaderland is.

Zulk eene geheel belanglooze en pryswaardige Vaderlandsliefde bezielde *Hugo de Groot*, op wiens voorbeeld de Ondergeteekenden zich des te gereeder beroepen, om dat de rigting, die hy aan zyn Vaderlandsliefde gaf, niet alleen die van *Willem V.* beſchaamt, maar ook aan alle Nederlanders in deze tydsomſtandigheden tot een les kan ſtrekken, en bedagtzaamheid en gematigdheid inboezemen.

Hugo de Groot dan is, gelyk uit de Historien overbekend is, het Slagtoffer geweest van die Conſtitutie van Kerk en Staat, die hy voor de waare en wettige hield: De Regenten, die door Prins *Maurits*, het hoofd destyds van de tegenparty, op 't kuſſen wierden geholpen, en de maatregelen die zy namen beſchouwde hy als ontwettig, partydig en wreed.

Maar nooit heeft hy de verregaande mishandelingen, hem in zyn perſoon aangedaan, getracht te wreeken op zyn Vaderland, of de hulp van eene vreemde Mogendheid verlangt, om aldaar eene omwen-

wenteling, ten zynen voordele, uit te werken; veel min, tot dat einde, deszelfs Bezitttingen in vreemde handen getracht te leveren. Het welk des te aanmerkelyker is, zoo, om dat hy niet minder, ja veel meer aan 't Hof van Vrankryk, werwaards hy zich, na zyn ontkomen van Loeveſtein, begaf, gezien was, dan *Willem V.* thans aan 'tHof van Engeland kan geacht zyn, als om dat het Hof van Vrankryk door de verandering, die Prins *Mauritz* hier te Lande bewerkt had, merkelyk van zynen invloed op de Republiek verloor, eene invloed, die daarëntegen door Engeland was gewonnen. Doch onaangezien dit alles, heeft *de Groot*, om zyns Vaderlands wille, en om aan 't zelve geen nieuwen ſchok te doen ondergaan, alles altoos in 't werk geſteld, om de goede verſtandhouding van Vrankryk met het Gouvernement van de Republiek, hoe vyandig hetzelve hem ook wezen mogt, te bevestigen, en aantekweeken, en daaraan alle mishandelingen en verongelykingen, ja ook, alle hoop van in zyn eer en post, en in zyne goederen herſteld te worden, opgeofferd. Wat meer is, naderhand, toen hy Zweedsch Minister aan 't Hof van Vrankryk was, heeft hy zich door weldaden en getrouwe raadgevingen aan zyn Vaderland bewezen, verdienſtelyk gemaakt. Ten bewyze daar van kunnen dienen de ſtaaltjes, voorkomende in het leven van *H. de Groot*, beſchreven door *Brand* en *Cattenburg*, II. Deel. pag. 110. 226. 275. 390., dat hy al zyn vermogen by de Engelſche Gezanten inſpande, om het geſchil over de heerſchappy der Zee, zoo niet ten eenemaal weg te nemen, ten minſten aan den ſpyker te hangen. Dat hy de Republiek onder de hand aanried, om hare geſchillen met Engeland, over het gebeurde te Amboina, terwyl de Koning

ning geld gebrek had, op dien tyd te vereffenen; dat hy de Republiek aanraadde, om zich in 't ſtuk van de Deenſche Tollen eens te houden met Zweden, tegen de Deenen. Men zie dit alles breeder by die Schryvers, en in de aldaar aangetoogen Latynſche Brieven van *H. de Groot.*

Dusdanig was de Vaderlandsliefde van *Hugo de Groot*, in tegenoverſtelling van die van *Willem V.*

Maar, niet minder ſteekt het gedrag van den Admiraal-Generaal af, by dat van den Lieutenant-Admiraal *van Kinsbergen:* Deze ſchreef uit Amſterdam, den 3. February 1795., aan Hun Hoog Mogenden: *Ik geve U Hoog Mog. eerbiedig in conſideratie, of het niet hoogſtnodig zoude zyn, om nieuwe Secreete ſeinen van verkenning voor 's Lands Schepen in gereedheid te doen brengen, als mede, of het niet raadzaam geoordeeld zoude worden, de nodige meſures te doen nemen, ten einde een paar Vaartuigen uit Brest voor het Canaal te doen kruiſen, op dat daar door precautien konden genoomen worden dat de Hollandſche Koopvaardyſchepen in geene Engelſche Havenen kwamen binnen te vallen.* Zie Bylage N°. 14. *Kinsbergen*, te Amſterdam zynde, voorziet op den 3. February, en voorzegt aan Hun Hoog Mog. het gevaar, het welk onze Schepen en Colonien niet van de Franſchen, maar van de Engelſchen, over 't hoofd hing: Maar *Willem V.* op 't Lusthuis Kew, in Engeland-zelve zittende, ziet het voor by, of om beter te ſpreken, hy ziet het, maar houdt zich in zyn ſchryven aan de Gouverneurs der Colonien, als of hy 't niet ziet, niet weet. *Kinsbergen* draagt aan Hun Hoog Mog. middelen voor, om de Colonien en Schepen te waarſchuwen, van zich te wagten voor de Engelſchen. *Willem V.* verleent Brie-

ven

ven van voorſchryving aan de Engelſchen Vlootvoogden, en bedient zich van compleete bedriegery en valſche penneſtreeken, by de Gouverneurs der Colonien, om die op de gemakkelykſte wyze in Engelands handen te brengen. Wy gebruiken dit voorbeeld van *Kinsbergen*, als een juist tegenbeeld van *Willem V.* des te liever, om dat hy tegen *Kinsbergen* ten minſten niet kan inbrengen, het geen hy misſchien op *Hugo de Groot* zoude willen aanmerken, dat *Kinsbergen* geen echte Prins- en Oranje-gezinde is, overmits het tegendeel overbekend is, waarom hy ook, tot het laatste toe, het vertrouwen van *Willem V.* bezeten heeft. Zoo men des niettegenſtaande wil vasthouden, dat *Willem V.* wel gedaan heeft, dan moet men aan den anderen kant *Kinsbergen* beſchuldigen, dat hy, door 't geven van zulk een raad, 'sLands waar belang tegen gewerkt heeft; ja dan zyn de Gouvernementen van de drie Colonien, Suriname, Demerary en de Caab de Goede Hoop, ten hoogſten ſtrafwaadig, dat zy aan de bevelen van *Willem V.* niet hebben gehoorzaamd.

Maar men behoeft, om deze lieden niet ſlechts vry van ſchuld te erkennen, maar zelfs te bedanken, en te pryzen, dat zy aan de vuile aanzoeken van *Willem V.* geen gehoor gegeven hebben, zich niet te binden aan de Nederlandſche wetten en rechten, veel min aan voorbeelden.

Zoo veele uitheemſche Rechtsgeleerden, als wy hebben nageſlagen, denken over de misdaad van Hoog verraad eenſtemming, met geen hier voor uit het Romeinsch Wetboek voor Neerlands recht is opgegeven, en wraaken derhalven het bedryf van *Willem V.* nopens de Nederlandſche Colonien, niet minder ſterk.

De Napolitaanſche Ridder *Filangieri*, in zyn uit-

uitmuntend werk, *La ſcience de la Législation*, te Napels, in den jaare 1784. in het licht gekomen, Tom. V. pag. 89. over de misdaad van Hoogverraad handelende, zegt: *Le Traite est celui, qui livre ou cherche à livrer aux ennemis l'Armée ou la Patrie. Dans les Gouvernemens les plus libres ce délit à toujours paru digne de toute la rigueur des Loix. Il est directement contre le Souverain, parce quil tend à le priver de la Souveraineté ou à affoiblier la force qui la garantit & la conſerve.*

De Engelſche ſchryver, *Franciscus Hutcheſon*, die omtrent het midden van deze Eeuw, Hoogleeraar aan de Academie te Glasgouw was, ſchryft in zyne *Element. Philoſ. Moral. lib.* 3. *C.* 3. §. 4. ter gelegenheid dat hy over het recht van Oppermacht handelt: *Principibus quorum probitas fidesque ſatis est ſpectata, debetur pietas omnis et obſervantia —— neque culpis eorum levioribus, qualia interdum in viros minime malos cadere poſſunt, cives ab ea obligatione exſolvuntur. NB. Aſt ſi hoc incidat, ut devincantur, et a* DIGNITATE DETURBENTUR *vel ab imperii competitoribus vel ab* HOSTIBUS EXTERNIS, *ita ut nulla ſpes ſit reliqua, eos jus ſuum antiquum recuperare poſſe, principum eſt regumve, de jure ſuo ultro cedere, imo id* OMNE PRO EXSTINCTO *habendum eſt; quum omnis inter imperantes et populum obligatio, ſit mutua, mutuisque officiis conſervanda quæ cum ab altera parte præſtari nequeunt, nulla alteri ſunt præſtanda.*

Voorwaar, een ſchoone les voor Souveraine, doch uit hun Ryk verdreven, Vorsten; en die op *Willem V.*, die zich zelfs erkent geen Souverain, maar alleen Stadhouder, Capitein- en Admiraal-Generaal, en dus ondergeſchikt aan de Oppermagt des Souverains te wezen, even daarom van des te ſterker toepaſſing is.

Heeft het lot der Wapenen over zyn Recht van Stad-

Stadhouderſchap ten zynen nadeele beſlist, zoodanig, dat hy, zich zelven niet veilig achtende, een goed heenkomen gezogt heeft, zoo is hy, volgens de leere van *Hutcheſon*, verpligt, om van dat oogenblik af, dat te laaten varen. Ja, dat Recht moet gehouden worden voor vernietigd, en het Volk is ook van zyne zyde los van alle verpligting en betrekking op hem, nademaal de verbintenis tusſchen Vorst en Volk wederkerig is, en de wederzydſche pligten, uit die verbintenis voortvloeiende, zoo ras zy van de eene zyde niet meer kunnen vervuld worden, ook van zelve ophouden van den anderen kant. *Jure igitur* (dus vervolgt *Hutcheſon*) *omnibus prius tentatis, populus ſe victori ſubmittet, quum ſuæ ſaluti aliter conſulere nequeat. Willem V.* derhalven heeft geen de minſte aanſpraak meer op onze Burger-maatſchappy, zelfs niet uit kragt van de eeden, voormaals tot handhaving van het Stadhouderſchap gedaan. Zonder dat ook de woorden *ut nulla ſpes ſit reliqua —— — omnibus prius tentatis*, hem veroorloven het Land, nu hy uit zich zelven daar uitgeloopen is, op nieuws van buiten aan te vallen, ter herwinninge van zyne vorige Rechten; want die woorden zien niet op pogingen, om 'er weder in te komen, maar op pogingen, die men aanwendt, om in 't Land en in 't bezit te blyven... Het laatſte is geoorloofd, doch het eerſte ongeoorloofd en misdadig, blykens des Schryvers volgende woorden: *Miræ quidem arrogantiæ foret, ſi quis* SUA DIGNITATIS AUT UTILITATIS CAUSSA *totam civitatem & populum* PESSUMDATUM *vel* ET LANIATUM.

Nu zal niemand in twyffel kunnen trekken, dat door zulk een aanval van buiten, gemerkt den tegenſtand, die van binnen te wagten is, de Republiek, die

die zedert de laatſte 15. jaren van zyn bewind, zeer verzwakt is, en thans, om zoo te ſpreken, op haar uiterſte ligt, den laatſten doodſteek zoude krygen.

Is nu de leere van den Engelſchen *Hutcheſon* wys, billyk en goed in Engeland; is zy in Engeland zelve altoos gevolgd, met naame in 't geval van Koning *Jacobus den Tweeden*, die insgelyks uit 't Ryk gevlugt is, die toch na zyn vertrek, zyne aanhangers en goedgunners in het Ryk had, zoo klemt zy even zoo ſterk op *Willem V.* en het geval, waarin hy zich thans bevind. ja nog ſterker, om dat hy, volgens zyn eigen bekentenis, geen Souverain was, en even daarom des te minder over de Republiek, en 't geene haar toebehoort, beſchikken mag.

Mag hy, en mogen de zynen, om het Stadhouderſchap te herwinnen, niet gewapenderhand het Land op nieuws aanvallen, zoo ſtaat het hem ook niet vry, het Land van zyne dierbaarſte, ſchoon Overzéeſche Bezittingen te beroven. En dit heeft hy gedaan, ten minſten opentlyk gepoogd te doen, of met oogmerk, om langs dien weg weder in het Land, en in zyn vorigen luister en gezag te geraken (ſchoon de Ondergeteekenden moeten bekennen geen doorzigt te hebben, hoe zulks langs dien weg ooit zoude kunnen gelukken) of zonder dat oogmerk en louter uit wraakgierigheid, om de Republiek te benadeelen, nu hy 'er geen voordeel meer van kan trekken. En, in beide gevallen, is het even misdadig, als het in Koning *Jacobus* geweest zoude zyn, zoo hy na zyn vlugt uit Engeland naar Vrankryk, de Engelſche Colonien getracht had tot afval te bewegen, en in vreemde handen te brengen.

By het getuigenis van den beroemden *Hutcheſon* voegen wy, om verder te doen zien, wat men in Engeland voor hoog-verraad houd, dat van den niet min-

minder beroemden Engelſchen Rechtsgeleerden *Blackſtone, Comm. on the Laws of Engeland* 4 *Book, Ch.* 6. wiens weinige woorden, wy vertaald hier inlaſchen: „ Indien iemand een aanhanger zy „ van 's Konings Vyanden in zyn Koningryk, hun hulp en onderſtand in 't Koningryk geevende, of „ elders —— — in dien gevalle word hy insgelyks „ beſchuldigd verklaard aan hoog-verraad. Dit moet „ insgelyks bewezen worden door een opentlyke daad, „ als door het geven van naricht aan de Vyanden, „ door hun behoeften te zenden, door hun wapenen te verkopen, door hun verraderlyk een ſterkte over te geven, of iets diergelyks. Door Vyanden

„ den

(*) *Blackſtone* Commentaries on the Laws of England, IV. Book, Chap. 6. §. 4.

„ If a man be adherent to the King's Enemies in his „ realm, giving to them aid and comfort in the realm, or „ elſenhere," he is alſo declared guilty of High-Treaſon. This muſt likeniſe be proved by ſome overt act, as by giving them intelligence, by ſending them proviſions, by ſelling them arms, by treacherously ſurrendering a Fortreſs; or the like. By enemies are here underſtood the ſubjects of foreign Powers, with whom we are at open waras to foreign Pirate or Robbers, who may happen to invade our coasts, without any open hostilities between their Nation and our own, and without any commiſſion from any Prince or State at enmity with the Crown of Great-Britain, the giving them any aſſiſtance is alſo clearly Treaſon, either in the light of adhering to the public enemies of the King and Kingdom, or elſe in that of levying war against his Majeſty. And, most indisputably, the ſame acts of adherence or aid, which (when applied to foreign enemies) will conſtitute Treaſon under this branche of the ſtatute, will (when afforded to our own fellow-ſubjects in actual Rebellion at home) amount to high-treaſon under the deſcription of levying war against the King.

„ den worden hier verſtaan, Onderdaanen van vreem-
„ de Mogendheden, met welken wy in open Oorlog
„ zyn.„

Dit laatſte punt, het welk *Blackſtone* tot hoog-verraad ſchynt te vereisſchen, is in ons ſubject aanwezig; want uit de vergelyking van de datum, op welke de Engelſchen beſlag op onze Schepen gelegd hebben, met de datum van de Brieven, door *Willem V.* aan de Gouverneurs onzer Colonien geſchreven, blykt, dat de Republiek toen reeds met openbare vyandſchap wierd aangevallen, en dat *Willem V.* dat geweten heeft.

Evenwel dunkt ons, dat de groote *Blackſtone* zich eenigzins vergist, als hy meent, dat de misdaad van hoog verraad dan alleen aanwezig is, wanneer een Onderzaat den openbaren Vyand van den Staat hulpe toebrengt, of op eenigerlei wyze in de hand werkt. Dit laaste word, om die misdaad daar te ſtellen, eigenlyk niet vereischt, maar alleen een boos en vyandig opzet (*animus hostilis*) tegen den Staat, en om dien afbreuk te doen; nu kan iemand een vyandig hart hebben, en dat met daden toonen, al is 't zo, dat geen vreemde Mogenheid in ſtaat van Oorlog met het Vaderland zy, welke hy tracht te helpen.

Toen de Hertog van *Monmouth* in 't jaar 1685. zich in Engeland voor Koning liet uitroepen, had Engeland geen Oorlog met iemand zyner Nabuuren. *Monmouth* bewees aan niemand hulpe, maar hy taste den Koning en den Staat vyandelyk aan, in eigen name, en ten behoeve van zich zelven; en dit hebben de Engelſchen zelve voor hoog-verraad aangezien, en als zoodanig in hem geſtraft.

De natuur van de zaak leert ook, dat het eigenlyk, onverſchillig is, of men een vreemde Mogendheid, die

die Vyand is, helpt, dan niet, maar dat het kenmerk van de misdaad gelegen is in het vyandig hart van den dader, door uitterlyke daadzaken betoond. En hier van daan is het, dat in de Romeinſche *Lex* 11. *D. ad L. Jul. Majeſt* precies van een *animus hoſtilis*, maar niet van een anderen uitwendigen Vyand gewaagd woord, als mede, dat in de *Lex.* 1. *l.* 2 *l.* 3. *eod.* zo wel zulke voorbeelden van hoog-verraad worden opgegeven, daar geen vreemde Mogendheid als vyand mede gebaat wordt, als zulke, die tot hulp van eene tegen het Vaderland oorlogende vreemde Mogendheid ſtrekken. Al waren dan de Engelſchen op de 7. February 1795. geen openbare Vyanden van de Republiek, ja, al waren zy Vrienden geweest (ſchoon het tegendeel waar, en niemand beter, dan *Willem V.* daar van overtuigd was) zoo beſtaat zyne misdaad van hoog verraad, onzes bedunkens, toch daarin, dat hy enkel uit haat tegen de Franſche Natie, en uit ſpyt en weerzin tegen het verdrag, het welk de Republiek met die Natiegeſloten had, of ſtond te ſluiten, (ſchoon hy by zyn vertrek daar zelfs toe geraden had) de Republiek zulk een onherſtelbare afbreuk tracht te doen, als is het overleveren van hare Bezittingen in vreemde, en *dat wel in Engelſche* handen. Waar door hy niet alleen het verdrag of de Onderhandelingen met Vrankryk tegen werkte, maar ook de Engelſchen, al waren zy Vrienden, ja, al waren zy voornemens geweest Vrienden te blyven, en aan de Republiek, zoo veel in hun was, het hare te laten behouden, aanmoedigde en aanhitſte om Vyanden te worden, en zich hare zwakheid ten nutte te maken.

Dit is, onzes bedunkens, hoog-verraad, en niet ſlegts hoog-verraad van de derde of ligtſte zoort, maar van de tweede Claſſe of zoort, als men het vergelykt by het ontwerp van een algemeen Wetboek voor de Pruisſiſche Staaten, op Koninglyk bevel,

zamengeſteld, en in twee Deelen, of vier Stukjes, in de jaren 1784. — 1787. te Berlyn en te Leipſig, *by George Jacob Decker* gedrukt.

Men vindt in dat Werk, *I. Deel.* 3. *Afdeeling Tit.* 8. (*) de misdaad van hoog-verraad in drie graden onderſcheiden. Want, na dat §. 84. in 't algemeen gezegt word: *Al wie den Staat en deszelfs Overheid vyandelyk behandeld, begaat hoog-verraad.*

Zoo

(*) Th. 1. Abth. 3. Tit 8. Abſch. 11 vom hochverrath.

§. 84.

Wer den Staat und deſſen oberhaupt feindlich behandelt, begeht einen hoch verrath.

§. 85.

Ein Unternehmen, welches, auf den umſturtz der Staats-Verfaſung abzielt, oder das Leben, oder die Freyheit des oberhaupts im Staat unmittelbar angreift, iſt der hochſte grad des hoch verraths.

§. 92.

Landesverrätheryen, und begunſtigungen der feinde des Staats, wenn ſolche den umſturtz deſſelben, oder das Leben und die Freyheit des Regenten nicht eigentlich zur Abſicht haben, ſind der zweite grad des hoch verraths.

§. 93.

Diejenigen, welche ſich deſſen ſchuldig machen, ſollen mit geſchärfter Todesſtrafe, und Confiskation ihres vermögens belegt werden.

§. 94.

Dieſe ſtrafe trifft alſo die, welche Verrätheriſcherweiſe die feinde des Vaterlands und deren unternehmungen begunſtigen; Kriegs-Vorräthe und Magazine des Staats in Brand ſtecken, oder ſondst Verderben; oder auch dem feinde zu euberfällen und Eroberungen behulflich ſind.

§. 95.

Ferner diejenigen, welche zum Angriff des Vaterlands Truppen werben, oder in der Abſicht die unternehmungen der feinde deſſelben zu befördern, ſolche mit Lebensmitteln und Kriegsbedürfniſſen unterſtutzen.

Wer

Zoo volgt §. 85. Eene onderneming, die de omkeering van den Staat bedoelt, of die het leven en de vry-

§. 97.

Wer fremde Staaten, gegen sein Vaterland, durch verhetzungen aufbringt, und dasselbe geflissentlich in Kriegs-gefahren versetzt, ist ebenfalls als ein hoch verräther der zweyten Classe anzusehn und zu bestrafen.

§. 98.

Gleiche strafe trifft denjenigen, welcher auswärtigen Mächten, die mit dem Vaterlande im Kriege stehn, oder dasselbe damit bedrohen, heimlichkeiten des Staats verräth, urkunden, festungs, oder operations-Plane, und dergleichen Nachrichten, an deren Geheimhaltung dem wohl des Staats gelegen ist, Gefährlicherweise bekannt macht.

§. 102.

Wer in Verübung eines hoch verraths der zweyten Classe so weit gegangen ist, dasz nur die würkliche Ausführung, oder gar nur der schädliche Erfolg, durch ausere von ihm nicht abhangende umstände verhindert worden, der soll für infam erklärt, und mit ewigen vestungs Arrest belegt werden.

§. 113.

Wer ausser dem fall eines Kriegs, die Rechte und das intresse des Vaterlands an auswär Mächte Verräth oder die sicherheit desselben gegen solche Mächte in gefahr setzt, der begeht einen hoch verrath der dritten Classe, und soll nach Bewandnis der umstände, mit Lebenswierigem oder Zeitigem Gefängnisz bestraft werden.

§. 114.

Wer sich der §. 98. beschriebenen Verrätherey der Heimlichkeiten des Staats, gegen fremde nicht feindliche Mächte schuldig macht, der wird mit Zehnjährigem bis Lebenswierigem Festungs-Arrest belegt.

§. 125.

Heimliche Verbindungen, durch welche der Staat, auf irgend eine Art, in äussere unsicherheit, oder gefährliche Verwikelungen gerathen könnte, sollen, wenn die Absicht der Verschwörung noch nicht zur Ausführung gediehen ist, mit mehrjähriger Festungs-Strafe geahndet werden.

Digitized by Google

vryheid van de Overigheid onmiddelyk aangrypt, is de hoogſte graad van hoog-verraad.

§. 92. Land-verraderyen en begunſtigingen der Vyanden des Staats, indien zy de omkeering deszelven, of het leven en de vryheid des Regents niet eigentlyk ten doelwit hebben, zyn de tweede graad des hoog-verraads.

§. 93. Die geenen die zich daaraan ſchuldig maken, zullen met ſcherpe doodſtraffe en verbeurd-verklaring hunner goederen beregt worden.

§ 94. Deze ſtraffe treft diensvolgens hen, die op eene verraderlyke wyze de Vyanden des Vaderlands in hunne ondernemingen begunſtigen, enz. of ook dan Vyand tot overvallen en veroveringen behulpzaam zyn.

§. 95. Of met oogmerk om de ondernemingen des Vyands te bevorderen hen met levensmiddelen en krygsbehoeften ondersteunen.

§. 97. Al wie vreemde Staaten tegen zyn Vaderland, door aanhitzen, in beweging brengt, en dat zelve opzettelyk in krygsgevaren voert, is even gelyk een hoog-verraader van de tweede Clasſe aan te zien, en te ſtraffen.

§ 98, Gelyke ſtraffe treft hem, die aan vreemde Magten, die met het Vaderland in Oorlog zyn, of hetzelve daar mede bedreigen, Staatgeheimen, verraad, of Staatspapieren, of Plans van Vestingen, of van Krygsverrichtingen en dergelyke narigten, aan welker geheimhouding den welſtand des Staats gelegen is bekend maakt.

§, 102. Als in de uitvoering van hoog-verraad van de tweede Clasſe zoo ver gegaan is, dat evenwel de werkelyke uitvoering, of de ſchadelyke gevolgen door andere, van hem niet afhangende, omſtandigheden, verhinderd worden, zulk een zal infaam verklaard,

klaard, en met altoosduurend Vesting arrest geſtraft worden.

§. 113. Al wie buiten het geval van Oorlog, het recht en het belang des Vaderlands aan uitheemſche Magten verraadt, of deszelfs zekerheid tegen zulke Magten in gevaar ſtelt, die begaat hoog-verraad van de derde Claſſe, en zal naar bevind van de omſtandigheden, met levenslange, of tydelyke gevangenis geſtraft worden.

§. 114. Wie zich aan de §. 98, gemelde verraderyen van de geheimen van den Staat jegens vreemde, niet vyandelyke, Magt ſchuldig maakt, die wordt met tienjarig, en zelfs met levensduurend Vestings-arrest geſtraft.

§. 125. Heimelyke Verbintenisſen, waar door de Staat, op eenigerlei wyze in uiterlyke onzekerheid of gevaarlyke inwikkeling geraken kan, zullen, als het voornemen van de ſamenzweering nog niet ter uitvoer gebragt is, met veeljarige Vestings-ſtraffe beſlecht worden.

Men behoeft maar deze Artikelen, een voor een, oppervlakkig by het bedryf van *Willem V.* te vergelyken, om overreed te worden, dat ieder op zich zelfs hem veroordeelt.

De Ondergeteekenden draagen nogthans geen kennis, dat het ontwerp, waar uit zy de bovengemelde Artikelen hebben aangetogen, door den Koning tot ſtand gebragt, en met de kragt van Wet begaafd is geworden,

Maar dit is ten dezen opzichte onverſchillig; want al had hetzelve de kragt van Wet in alle de Pruisſiſche Staaten, zo had hetzelve die kragt niet in de Republiek. Het bedryf van *Willem V.* moet naar onze, en niet naar uitheemſche Wetten beoordeeld worden.

Maar de Ondergeteekenden brengen het gezag van de Italiaanſche, van de Engelſche Schryvers, en van het Pruisſisch ontworpen Wet-boek alleen by, om te doen zien, dat alle Volkeren, en byzonder die Vorſten en Natien, op welke *Willem V.* de naauwſte betrekking heeft, over de bewuste misdaad even eens, en ten minſten niet ligter denken, dan men in Nederland doet, en aldaar voer Recht is aangenomen. En het is meer dan waarſchynlyk, dat de inhoud van de opgegeven Artikelen van het Pruisſisch ontwerp, geen nieuwe uitvinding van deszelfs Zamenſteller is, maar reeds lange te voren ja altoos als Recht is betragt, ſchoon misſchien door hem eenigzins nauwkeuriger, en in betere orde voorgedragen.

Indien dan *Willem V.*, of Capitein Generaal van de Pruisſische Legermagt, of Groot Admiraal van Engeland was, en aan een van die Koningen den trek geſpeeld had, om, door 't ſchryven van zulke Brieven, als hy voor de Gouverneurs onzer Colonien heeft mede gegeven, aan eene vyandelyke of ten minſten ten uiterſten verdagte Krygsmagt; dezelve Gouverneurs heimelyk tot afval en Landverraad te bewegen; wy houden ons verzekerd, dat het hem by den Koning van Pruisſen, zo al niet op zyn leven, ten minſten op een eeuwigduurend gemis van zyne vryheid zoude hebben komen te ſtaan, ja, dat het hem in Engeland, zonder eenige genade, zyn hoofd gekost zoude hebben.

En wy houden ons niet minder verzekerd, dat, byaldien, geduurende den loop der jongſtleden Krygsverrichtingen van *Willem*, een Burger van eene door de Franſchen belegerde Stad, uit aanmerking, dat de Franſchen niet eigenlyk den Staat, maar Willem V. beoorloogden; en om van de rampen der belegering, en van den ondragelyken overlast van

En-

Engelſche bezetting een einde te maken, de Stad had getragt door list in Franſche handen te brengen, en dus met even goed oogmerk als Willem V. voorwendt; hy Willem V. de eerste geweest zoude zyn, om dien Burger zyn beſtaan met zyn hals te doen boeten. Wel is waar, dat aan dien Burger niet ſtaat het oordeel, welk van beide voor de geheele Republiek de kleinſte ramp zy, het inlaaten van de Franſchen in die Stad, dan het verder uithouden van de belegering: Maar men zal op zyn beurt aan ons moeten toeſtaan, dat het aan Willem V., al was hy hier in 'tLand, ja met toelating van de Franſche Natie, in functie gebleven, even weinig ſtond om te oordeelen, welke van beide de Natien, de Franſchen of de Engelſchen, in de Colonien van den Staat met het minſte gevaar, 't zy van verwoesting, of van ze voor altoos kwyt te raaken, konden toegelaten worden.

Veel minder ſtond nu dit oordeel aan hem, daar hy buiten het Land, en geheel niet zyn eigen meester was, en even daar door onbevoegd, om in de uitoeffening zyner Ampten te volharden.

Zo lang hy hier in 't Land was, ſteunde alles, wat hy deed, op den uitdrukkelyken, of ſtilzwygenden vermoedelyken last van Hun Hoog Mog., en alle zyne daden werden altoos, zonder overweging, of zy binnen de paalen van zyne Commisſie bleven; veel min of zy meer ten doelwit hadden de vergroting van zyn gezag, en het Familie-belang van zyn Huis, dan wel het welzyn van 't Vaderland, met loftuitende Reſolutien bewierookt.

Maar op deze toegevendheid konde hy, in Engeland zittende, geheel niet rekenen, en dat in een zaak van groter en bekommerlyker vooruitzigt, dan hy in alle de jaren van zyn bewind op aangematigd

gezag had ondernomen. Hy konde op zulk eene voorbeeldeloze toegevendheid niet rekenen, zelfs niet by die Regenten, die zyne Creaturen waren, die hy by zyn vertrek in 't bewind gelaten had, overmits het bezetten der Colonien, met oogmerk, om 'er de Franſchen uit te keeren, regelrecht ſtryd met de maatregelen, die de hoge Regeering niet alleen lange te voren, maar ook ſpeciaal op den 18 January, dat is, *nog vóór zyn vetrek*, tot Vrede nam, te weten, dat men van alle verdediging afzag, en verbood verdere tegenweer te doen, ten minſten aan den Franſchen aanbood om het te verbieden, en om het overal, daar bezitting was, vry in te laten, als te zien is in de geheime Inſtructie, aan *Boetzelaer* en *Calkoen* mede gegeven; zie Bylage N°. 15.

In gelyke zaken nu, het zy van een gemeen Burger, het zy van Zyne Doorluchtige Hoogheid, oordeelen wy, dat, zonder aanzien van perſoon, gelyk recht moet plaats hebben.

De Ondergeteekenden hebben tot nog toe het gedrag van *Willem V.* alleen aan de Burger wetten getoest; Maar, zo men ze verkiest te toetzen aan de Krygswetten, dat is aan den Artikel brief of Ordonnantie op de Discipline Militair, het welk wy meenen, dat wy ter oorzake van zyne Militaire waardigheden, veilig mogen ja moeten doen, zo zal het beſluit nog ruim zo ongunſtig moeten uitvallen

Immers in den Artikelbrief van den Jare 1705. word Art. 5. geſteld voor Wet: *Die iets gedaan of geconſpireerd heeft, waar door de Landen in eenige ſchade of periculzouden komen, mitsgaders die daartoe conſenteeren, zullen, zonder eenige genade, gehangen worden.*

Art.

Art. 12. *Niemand zal in bezitte of belegerde Plaatſen* NB. OFTE ANDERZINS *den Vyand toevallen, of eenige hulpe doen. op levensſtraffe*

Art. 55. *Niemand en zal opgeven of den Vyand overleveren eenige Plactſen, die hem bevolen of belast is te bewaren, op lyf- of levensſtraffe.* En offchoon dit Artikel eigentlyk ziet op een Commandant *in loco*, zo moet hetzelve toch ook op den Capitein Generaal toepasfelyk zyn, ten ware men aan den laatstgemelden zoude willen veroorloven, het geen men aan den Officier, die onder hem Commandeert, als misdaad toerekent.

In tegendeel, daar het zyn post en pligt is, om alle Krygslieden, die tegen de voorzeide Artikelen misdoen, ter ſtraffen te vorderen, zo komt het ons voor, dat de opzettelyke overtreding van deze drie Artikelen, door Willem V., als Capitein Generaal begaan, zo veel zwaarder misdaad in hem is, dan in een aan hem ondergefchikt Commandant, als hy boven dezen, in luister, aanzien, gezag, verheven is.

Om al het welk voorfchreven is, *de Ondergeteekenden, uitende hunne conſideratien en advis op de zaak ten principale, onder ſubmisſie aan beter gevoelen, van gedagten zyn*, DAT WILLEM VAN NASSAU, BEKEND ONDER DEN NAAM VAN WILLEM V., GEWEZEN STADHOUDER VAN DE VEREENIGDE NEDERLANDEN, DOOR ZYN SCHRYVEN AAN DE GOUVERNEURS VAN DE VOLKPLANTINGEN VAN DEZEN STAAT, SURINAME, DEMERARY EN ESSEQUEBO, EN DE CAAB DE GOEDE HOOP, IN DATO DEN 7. FEBRUARY 1795. ZICH SCHULDIG GEMAAK HEEFT AAN ONTROUW, MEINEEDIGHEID, AANMATIGING VAN HOOG GEZAG, MISBRUIK EN OVERTREDING VAN MAGT, EN AAN HOOG-VERRAAD JE-

JEGENS ZYN VADERLAND; TEN MINSTE, DAT 'ER ZEER GEGROND FUNDAMENT VOORHANDEN IS, OM HEM VAN DIE MISDAADEN CRIMINEELYK TE BESCHULDIGEN, EN IN GERICHTE TE VERVOLGEN, BEHOUDENS NOGTHANS ALLE MIDDELEN VAN VERDEDIGING, DIE HY IN DER TYD ZAL GOEDVINDEN TE GEBRUIKEN.

En aldus kunnen wy met zo veel te meer ruite van ons gemoed adviseeren, om dat het bedryf van Willem V. naar ons inzien, van nature misdaadig is, even veel onder welke Staatsgesteldheid, of form van bestuur men ook leve, Stadhouderlyke, of Stadhouderloze Constitutie.

Geheel anders was het in 't Jaar 1618. en 1619. gelegen met de onderstelde misdaad van *de Groot*, *Oldenbarneveld* en *Hoogerbeets*. Deze hadden, ter handhaving van de Souverainiteit van Holland, zich op 't sterkste verzet tegen de Staaten Generaal. Dit was misdaad, als men onderstelt, gelyk by de condemnatie onderstelt wierd, dat de Oppermagt by de Staaten Generaal was: Dan het was geen misdaad, zo iedere Provintie by de Unie haar eigen opper-gezag had behouden: Dus hing het *al* of *niet* misdadige van dit betwist punt af, by welke van beide de Souverainiteit van ieder Provintie was.

Maar verdediging *quasi* tegen den Vyand te willen doen, na dat de Souverain voor hem als Vriend de poorten open zet, zich Stadhouderlyk gezag aan te matigen, na dat men wist, dat men niet meer in bedryf was, of konde zyn; de dierbaarste Bezittingen van zyn Vaderland, zo veel in hem is, over te leveren aan vreemde, ja, aan vyandlyke Magt; de Gouverneurs der Colonien met verraderlyke Brieven te bedriegen, en te misleiden; zyn alle zaken, die niet afhangen noch van een betwist-

ge-

geſchilſtuk in het Staatsrecht, noch van de wisſelvalligheid van omwentelingen in den Staat, maar zyn, als het Recht zyn gang mag gaan, zo wel ſtrafbaar, wanneer *Willem V.* in het Land, en alle de Regenten, die hy gelaten heeft, in 't bewind gebleven waren, als onder de tegenwoordige Beſtuurders. Die misdaaden zyn niet tegen de Beſtuurders des Volks, maar tegen het Volk zelve begaan. *Willem V.* ſtaat derhalven volkomen gelyk, met die lieden, die, in tyden van burgerlyke Partyſchappen, hunne Medeburgers, die van eene andere party zyn, plunderen en uitſchudden, om quanswys de goede zaak voor te ſtaan: want even zo helpt hy Engeland aan de Bezittingen van zyn Vaderland, onder voorwendzel van bewaren en beſchermen.

De Ondergeteekenden ſluiten dit advis met deze twee aanmerkingen. De eerſte is, dat, zo *Willem V.* waarlyk ter goeder trouwe in de verbeelding was, dat de Colonien gevaar van de Franſchen liepen, het wonderlyk moet voorkomen, dat hy in al die twee jaaren tyds, dat hy tegen de Franſchen geoorloogd heeft, niet gedagt heeft om haar Engelſche of Staatſche bezitting te bezorgen: Dat hy, voor zo veel ons bekend is, geen de minſte voorſlag daartoe ooit gedaan heeft, zelfs niet op het laatſte oogenblik, dat hy ſtond te vertrekken; veel min op eigen gezag iets diergelyks ondernomen. Dit is dan wel eene uitnemende ſlofheid en onbedagtzaamheid in hem geweest, indien men onderſtelt, dat de Colonien in dien tyd wezenlyk dat gevaar liepen, het welk hy, toen hy op het Lusthuis Kew zat, zich verbeeldde. Of zo zy in die twee jaren tyds geen gevaar gelopen hebben,

van

van door de Franſchen overmeesterd te worden; dan zoude hy dienen te bewyzen, dat dat gevaar, zedert zyn aankomst in Engeland, geboren is, en teffens zo dringende geworden, dat hy, om zulks af te wenden, eene voorziening, erger dan het gevreesd onheil zelve, moest in 't werk ſtellen. Kan hy dit ook niet bewyzen (en waarlyk, ſchoon de Franſchen het Moederland overſtroomden, zoo kwamen hunne Krygsbenden daar door geen een voetſtap digter by de Colonien) dan blykt het klaar, dat het voorgeven, *ten einde de Colonien niet door de Franſchen geinvadeerd worden*, niets anders, dan een masker is, agter het welk zyne waare gemoedsgeſtelheid zich tragt te verſchuilen: Namelyk zyn Vaderland afbreuk doen uit haat tegen Vrankryk: zyn Vaderland afbreuk doen en in den grond helpen uit liefde voor Engeland.

De andere aanmerking is deze. Dat, indien het *Willem V.* waarlyk te doen is geweest, niet om Engeland, maar om zyn Vaderland, door zyne bewuste Brieven van 7. February 1795, dienst te bewyzen; indien hy ter goeder trouwe dagt, dat hy in Engeland, en wel op het Lusthuis Kew, zittende als Stadhouder Capitein en Admiraal-Generaal van de Republiek, even goed, als in den Haag, werkzaam konde en mogte zyn; — dat het dan ten uiterſten wonderlyk moet voorkomen, dat hy van deze zyne vaderlyke voorziening, *quaſi* voor het behoud der Colonien, geen de minſte tyding herwaarts gezonden heeft, noch aan de Hooge Regeering, noch aan den eerſten Staatsman van Holland, Mr. *L. P. van de Spiegel*, zynen vertrouweling. Deze kennisgeving konde immers dienen tot een versch en onloochenbaar bewys van die hartelyke Vaderlands-

landsliefde, die hy altoos in den mond had, en waarop hy, tot op het oogenblik van zyn vertrek, is blyven ſtoffen. Dit is een onoplosſelyk raadzel, indien zyn voorgeven waarachtig is. Maar dit kluwen ontwindt zich zelve, als men onderſtelt, het geen aan de Ondergeteekenden ten eenemaal zeker voorkomt, dat *Willem V.* in zyn gemoed zeer wel overreed is geweest van het hoogmisdaadige van den ſtap die hy deed; dat de inſpraak van zyn geweten hem te veel ſchaamte ingeboezemd heeft, dan dat hy daar mede openlyk heeft durven voor den dag komen, overtuigd zynde, dat hier te Lande zelfs zyne vertrouwde Vrienden dit niet zouden kunnen goedkeuren, veel min aan 't publiek als een ſtaaltje van Vaderlandliefde uitventen. *Willems* oogmerk is buiten twyffel geweest, om de Colonien in handen der Engelſchen te leveren, zonder dat men hier te Lande wist, dat hy in de overmeestering derzelve de hand had. Hy heeft zich vaſtelyk verbeeld, dat de Gouverneurs aan zyne bevelen gehoorzamen zouden; en het is alleen aan hunne trouw te danken, dat men hier te Lande uit de Colonien zelve van zyne verraderlyke pogingen kennis heeft gekregen.

Waar mede, zo wy meenen, voldaan hebbende aan het van ons verlangde by de Reſolutie van Hun Hoog Mog., wy overgaan tot het Decreet van de Proviſioneele Repreſentanten van het Volk van Holland, in dato den 7. October 1795. Wy merken aan, dat by dat Decreet, als mede by het breedvoerig Rapport van Commisſarisſen, in dato den 29. September, daar te voren ter Vergadering van Holland uitgebragt, van de Ondergeteekenden niet geëischt worden advis en conſideratien nopens de zaken zelve, in

in dat Rapport ten laste van *Willem V.* gebragt, en als zoo veele misdaaden ter neder gesteld, maar dat by dat Decreet van ons gevergd worden consideratien en advis, nopens den aanleg en de directie der Crimineele Procedures, die ondersteld worden tegen *Willem V.* te kunnen plaats hebben (het zy dan dat men dit relatief maken moet tot alle de daadzaken in het Rapport vervat; het zy alleen tot het gebeurde nopens Suriname.)

Ten anderen; wordt by dat Hollandsch Decreet van ons gevergd een *succinte Acte* van *Accusatie* te willen opstellen.

Aangaande het eerste point hebben wy de eer voor ons advis te zeggen, dat de aanleg en directie der Proceduren tegen *Willem V.*, gewezen Stadhouder, geen andere behoort te zyn, en dat dezelve Proceduren volgens geen ander rigtsnoer moeten afloopen, dan het welk tegen een gemeen Burger in diergelyk geval zoude moeten worden gevolgd. In de Administratie van de Justitie is geen aanneming des Persoons, ook niet in de maniere van een Crimineel Proces aan te leggen en te beleiden; gevolgelyk kan *Willem V.*, uit kragte van zyn aanzienlyke afkomst en maagschap, niets boven een gemeen Burger vooruit pretendeeren. Aan den anderen kant, hoe zeker, onbetwistbaar, en in 't oog loopend de misdaaden van *Willem V.* aan de Provisioneele Representanten van 't Volk van Holland, of, zoo men wil, aan de opstellers en overleveraars van het gemeld Rapport, mogen voorgekomen zyn, zoo moeten hem dezelve middelen van verdediging, en in geen mindere maate, toegestaan worden, welke men aan hem, overeenkomst ig het geen aan alle andere beschuldigden wettig toekomt, verschuldigd zoude geweest zyn, indien de Vergadering

der

der Repreſentanten zich over het misdadige en deszelfs aart en natuur geheel niet had uitgelaten. De Prædeciſie van het Wetgevend Lighaam doet hier niets af. Zelfs hebben de Ondergeteekenden daar op geen de minſte aanſchouw genomen; maar zouden, onaangezien die prædeciſie, gaarne voor zyn onſchuld hebben geadviſeerd, indien de natuur van de zaak, en de omſtandigheden, die haar verzellen, hun daartoe eenige aanleiding gegeven hadden.

Nog minder kan men zich verbeelden, dat ooit eenig Rechter, wien het te beurt vallen mogt, om over *Willem V.* te zitten, na die prædeciſie eenigzins het oog wenden zal, of in den ſtyl van Procedeeren, volgens de Wetten en Placaaten van den Lande, tot præjudicie van *Willem V.* eenige verandering gedoogen. Alle politiek gezag moet zelfs in de geringſte twistzaak, veel meer in een Crimineele zaak van dat aanbelang, en van zoo veel berugtheid zwigten voor een zuivere Adminiſtratie van Juſtitie, die zonder behoorlyke ruimte van verdediging niet te bekomen is. Dit is de waare Vryheid en Gelykheid!

De voorlooper van een Crimineel Proces in Holland, en zo wy vertrouwen, in geheel Nederland, is het nemen van Præcedente, anders gezegd Præparatoire Informatien, op 't aangeven van den publieken Aanklager, door den bevoegden Rechter. Hierop volgt, in zaken van dien aart, als waar van *Willem V.* verdagt is, Decreet van den Rechter, tot aantasting van lyve, zo men den Perſoon kan magtig worden. Is hy om misdaad voortvlugtig, men dagvaardt hem by Edicte drie of viermalen, en men procedeert voorts als naar ſtyle; welke ſtyl aan alle Rechtbanken, aan alle publieke Aanklagers, aan alle

Practizyns bekend is, en onnodig om alhier breeder uit te halen.

Met de zaak van *Willem V.* meenen wy, dat volkomen dezelfde weg moet worden ingeslagen, behoudens alleen, dat voor præcedente informatien, of tot aanleiding om die in te winnen, kunnen dienen die zelfde Stukken, die aan de Ondergeteekenden ten fine van consideratien en advis zyn ter hand gesteld, wanneer die aan den Competenten Rechter, gelyk altoos gebruikelyk is, worden toegezonden, ter examinatie, en met eenen eenvoudigen en zeer onbepaalden last, om het Recht van den Volke van Holland, zoo dit bevonden mogt worden, daarin verkort te zyn, waar te nemen. En dit is het al, het welk wy, aangaande het aanleggen en dirigeeren van de Crimineele Procedures, weeten aan de hand te geven.

Alleenlyk zoude de aandagt kunnen vallen op de Rechtbank, waar voor, *casu quo*, *Willem V.* zoude behooren te recht te staan, zynde de bevoegdheid van de Rechtbank in het aanleggen van alle, en inzonderheid van Crimineele Procedures, het eerste en gewigtigste, waarop te letten staat. Hier omtrend nu kunnen wy geen bepaald advis uitbrengen, maar alleen de navolgende bedenkingen aan de hand geven.

I. Dat de onderstelde misdaad van *Willem V.* niet in 't byzonder tegen de Provintie van Holland, maar tegen den geheelen Staat begaan is.

II. Dat de Staat, dat is, het Lighaam der verenigde Gewesten geen gemeenschappelyke Rechtbank heeft, om daar voor te recht te stellen die geenen, wier daaden naar Majesteits schennis en hoog verraad tegen den *geheelen Staat* begaan, zweemen.

III.

III. Dat een Ingezeten, geen Militair zynde, verdagt van zulk een misdaad, te recht ſtaat voor zynen dagelykſchen Rechter in 't Crimineele, welken de onderſcheiden Wetten van de Provintie zyner inwoning aanwyzen. Zoo zyn zommige medeplichtigen van den aanſlag op het leven van Prins *Maurits* in 1621., door Scheepenen van Leyden, en Mannen van Schieland geſtraft.

IV. Dat, als een Militair zich aan zulk een misdaad ſchuldig maakt, de Jurisdictie daar over tuſſchen den Burgerlyken en den Militairen Rechter gefluctueerd heeft naar de meerdere of mindere uitgebreidheid, die men in onderſcheiden tydperken aan de zoogenaamde Militaire Jurisdictie toekende.

V. Dat *Willem V.* te gelyk een Burgerlyke en een Militaire qualiteit bezat, en ook zoude kunnen geacht worden in die beide qualiteiten misdreven te hebben.

VI. Dat het gewezen Collegie van den Raad van Staate der Vereenigde Nederlanden, volgens zyne Inſtructie, eigenlyk en rechtswege, de Rechter in het hoogſte Reſſort van de Militairen, begaande Militaire Delicten was, en dus ook zoude kunnen geacht worden voor den Crimineelen Rechter van *Willem V.* als Militair beſchouwd, indien dat Collegie nog aanwezig was. Doch nu dit Collegie vernietigd en vervangen is door een Committé van Algemeen Bondgenootſchap te Lande, weten de Ondergeteekenden niet, of die Inſtructie kan en moet dienen voor rigtſnoer van gemeld Committé, gelyk mede niet of, de Perſonen, daar in zitting hebbende, bevoegd zyn tot het waarnemen van Crimineele Juſtitie.

VII. Dat, wanneer *Willem V.* in zyne politieke qualiteit beſchouwt, en de misdaad als een Burgerlyke of gemeene misdaad, die misdaad wel behoort tot

de zogenaamde *Cas Royaux*, doch dat in Holland, het Hof Provinciaal niet is de private Rechter over de *Cas Royaux*, blykens uit de voorbeelden hier boven N° III. van Leyden en Schieland, en ten allerklaarſten uit het negende Artikel van 's Hofs Inſtructie.

VIII. Dat offchoon *Willem V.* gemeenlyk zyn verblyf in Holland, en bepaaldlyk in den Haag hield, (waarvan de voornaamſte reden ons toeſchynt, dat in 's Hage de zaken van 't geheel Bondgenootſchap behandeld en beſtuurd werden, met naame by den gewezen Raad van Staaten, waarvan hy *Willem* het hoofd was, als aan 't hoofd van de uitvoerende Magt van het geheel Bondgenootſchap) het nogthans grotelyks zyn bedenking heeft, of hy wel gezegd kan worden meer in den Haag te woonen, of gewoond te hebben, dan elders in Holland? En, zo neen, of hy wel gezegd kan worden meer in Holland, dan in eenige van de andere Provintien te hebben gewoond? Zeker is het, dat hy het Stadhouderſchap en verdere hooge Ampten in ieder Provintie bekleedde op eene Provinciale Commisſie, en op eene Provinciale Jaarwedde. Dus zoude men hem kunnen aanmerken, als Ingezeten van ieder der zeven Provintien; die ook ieder het hare afzonderlyk aan zyn Vrouw en Kinderen opbragten, en dus als hebbende zoo veele woonplaatzen, als 'er Provintien zyn. En dan zoude zyn zitten in 's Hage in de Generaliteits Collegien misſchien kunnen worden aangezien, als dat van de andere Gedeputeerden der Provintien in die zelve Collegien, die hun *domicilium* en hun *forum domicilii* behouden in die Provintie, waaruit zy gedeputeerd zyn, met naame als die van Zeeland

land, die niet voor zeker getal van jaren, maar voor hun leven, plachten gedeputeerd te worden, en nogthans hun Zeeuwsch *domicilium* behielden.

IX. Zoude uit het voorgeſtelde in de laatstvoorgaande nummer voortvloeien, dat *Willem V.* als t'huis behoorende in ieder Provintie, zoude dienen te recht te ſtaan, voor den hoogſten Rechter van die Provintie, ten minſten in Holland. Want, offchoon men aldaar geen Edelen noch Ridders meer begeert te erkennen, zoo zoude men echter hem niet kunnen weigeren het Recht van de Edelen, die nergens dan voor het Hof Provinciaal behoeven te recht te ſtaan. En zeker de Magiſtraat van den Haag heeft op hem geen grotere betrekking, dan op alle andere Leden van Regeering, en derzelver Ministers en Suppoosten, die niet uit bloote verkiezing, maar Amptshalven in den Haag woonen en moeten woonen.

X. Dient aangemerkt, en dit komt aan de Ondergeteekenden vry zeker voor, dat zo ééne enkele Provintie goedvinden mogt, *Willem V.* in rechten te vervolgen, terwyl de andere zulks niet begeerden te doen, dit louter Provinciaal, en geen Generaliteits werk is, en dat de andere Provintien, dat niet willende mede doen, zulks aan die eene niet kunnen beletten by overſtemmening.

XI. Dat, ingevalle of alle de Provintien, of meer dan ééne hem, in rechten begeeren te vervolgen, en zulks uitvoerlyk achten, zy dan beter doen van met elkander wegens eene gemeene Rechtbank overeen te komen, dan ieder in den haren afzonderlyk tegen hem te laten ageeren.

XII. Nademaal by de jongſte Inſtructie van den Raad van Staate, van 18. July 1651. (Gr. Plac.

Plac. B. IV. Deel. pag. 125.) Art 40. vastgesteld is, *dat zo de suspicie* (van omkooping) *valt tegen den Thezaurier-Generaal, den Ontfanger-Generaal, of de Secretaris van den Raad, als dan de Fiscaal van de Generaliteit en de Fiscaal en Procureur-Generaal van de Provintie, daar de Raad resideeren zal, te zamen, of zo de suspicie valt tegen den Fiscaal van de Generaliteit, de Fiscaal van de voorschreven Provintie alleen ter ordonnantie van het hoogste Collegie van Justitie aldaar, zich tegen de voorschreven Personen informeeren, dezelve dagvaarden voor het voorschr. Collegie van Justitie, hen lieden maken hun Proces, t' zelve instrueeren, en brengen in staat van wyzen; en zo de zaak raakt den Thezaurier-Generaal of den Ontfanger-Generaal, of den Fiscaal, of aen Secretaris van den Raad, dezelve voor 't hoogste Collegie van Justitie vervolgen, ten definitive. En zo de zaak raakt iemand van den Raad, zal het Proces behoorlyk geïnstrueerd zynde, gezonden worden aan de Staaten der Provintie, uit dewelke de Beklaagde gecommitteerd zal zyn, die gehouden zullen zyn om hetzelve aldaar door de ordinaris Justitie te doen termineeren binnen 6. weeken na den ontvang*; Zo zoude in consideratie kunnen komen, of het geen in dit Artikel, ten aanzien van den Thezaurier-Generaal, en de andere hooge Amptenaars, gestatueerd is, ook niet by nadere en speciale Resolutie van de Bondgenooten, zoude kunnen worden gebruikt en toepasselyk gemaakt op de zaak en den Persoon van *Willem V.*

Wel is waar, dat hy eigenlyk geen Minister, maar Lid van den Raad, ja het hoofd van denzelven was, en dus in de termen van het laatste, en niet van 't eerste gedeelte van dat Artikel schynt te vallen. Maar 't is ook waar, dat hy, als hoofd, ge-

gecommitteerd was, niet alleen voor zyn leven, maar door alle de Provintien, als mede, dat hy, gelyk Num. VIII. aangemerkt is, geen grootere betrekking tot de eene Provintie, dan tot de andere had; en eindelyk, dat de zaak, zo zy ooit in ſtaat van wyzen mogt komen, niet kan ter eindelyke Vonnisvelling overgelaten worden aan vyf, zes of zeven verſchillende Collegien van Juſtitie, in zoo veele Provintien, ieder in den haren, beſoigneerende. Al waarom Willem V. in dit geval, en in dit opzigt gereekend moet worden, ſchoon hy 't hoofd van den Raad was, veel meer met een Minister, dan met een Lid van den Raad gelyk te ſtaan.

Ook heeft deze ſchikking dit avantage, dat op die wyze volſtrekt vermyd zal worden alle hatelyk denkbeeld van *gedelegeerde Rechters* aan hem gegeven te hebben, het welk zo goed niet vermyd kan worden, byaldien uit ieder van de Hoven van Juſtitie een of meer Leden te zamen een Rechtbank *ad hunc Actum* zullende uitmaken, verkoren worden, ten zy men goedvindt, om ze te kiezen by lotinge, het zy uit den vollen Raad van Juſtitie in ieder Provintie, het zy uit de oudſte helft.

Wat nu belangt *de Acte van Accuſatie*, het welk 't ander point was, dat by Deereet van 7. October laatstleden van ons gevorderd wordt; byaldien men door een *Acte van Accuſatie* verſtaat een Register van alle die daaden, die door *Willem V.*, geduurende zyn bewind, gepleegd zyn, en die als misdaaden by het meergemeld Rapport worden voorgedragen, dan vinden wy het werk door de Commisſarisſen by dat Rapport, wat het zakelyke betreft, voor ons reeds afgedaan, het welk een zoodanig beknopt Register, in een treffenden ſtyl

geſchreven, in zich bevat. Doch zoo men door *Acte van Accuſatie* verſtaat een Stuk van Juſtitie, of ten minſten een ſtuk, dat met het Juſticieele verbonden is, en tot gebruik en vordering van de Juſtitie dienen zal, om daarop de Rechtspleging te gronden, of ten minſten te beginnen, dan moeten wy tot ons leedwezen betuigen, niet te weeten wat in de Crimineele Rechtpleging en Practyk een *Acte van Accuſatie* zy. Niemand van hen, die opzettelyk over den ſtyl en manier van Procedeeren in Crimineele zaken geſchreven hebben, gelyk Mr. *Pieter Bort*, maakt eenige melding van dergelyk een Acte, veel min, dat hy ons beſchryve, wat het is, en waartoe het dient: Ja, wy zouden byna durven verzekeren, dat in de geheele Nederlandſche Crimineele Practyk zulk een ſtuk onbekend is. Met welke verklaring wy hoopen en vertrouwen, dat wy ten aanzien van het laatſte Lid, van 't geen by Decreet van Holland van 7. Oct. 1795. van ons gevergd is, zullen kunnen voldaan.

Ten ſlotte moeten wy aanmerken, dat men uit den omſlag, die 'er nodig is geweest, om, nopens dit één punt, het welk de Colonien raakt, te adviſeeren, kan opmaken, hoe veel 'er aan vast zoude zyn om alle die daadzaken, die in het voorzeid Rapport gemeld worden, aan gronden van Rechten te toetzen, en tot dat einde de tot bewys dienende Stukken by malkander te verzamelen, en dat derhalven een Juridicq-Advis over alle die daadzaken, één voor één, die in het meergemeld Rapport van 29. Sept. 1795, aan *Willem V.* te laste gelegt worden, een arbeid zoude zyn, die het doorreizen van de geheele Republiek, het doorbladeren van alle de Staats- en andere publieke Registers, ten minſten van het Jaar 1780. af,

af, in de onderſcheiden Provintien; en jaaren arbeids zoude vereisſchen.

Waar by nog eindelyk dit komt, dat door het præſumptivelyk vervoeren en verduisteren van zoo veele Papieren en Brieven, alle tot het beſtuur van *Willem V.* in zyne onderſcheiden Qualiteiten betrekkelyk, als mogeyk is geweest, zeer dikwils, en op notabele Pointen gapingen zouden ontſtaan, die veelligt den geheelen arbeid voor het Vaderland nutteloos zouden maken.

Aldus geadviſeerd binnen Leyden, den zevenden January, zeventien honderd ſes-en-negentig.

B. VOORDA.
JOH. VALCKENAER.

Digitized by Google

BYLAGEN.

Secreet.

N°. 1. EXTRACT uit het Register der Reſolutien van de Hoog Mog. Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

Lunæ den 15. *October* 1787.

Den aanwezende Heer Gedeputeerde van de Provincie van Utrecht, heeft ter Vergaderinge ingebragt en laten lezen de Reſolutie van de Heeren Staten van Hooggemelde Provincie, zyne Principalen, rakende het aangaan van een defenſive Alliantie met de Hoven van Groot-Brittannien en Pruiſſen, en verdere Objecten daar in gemeld, volgende de voorſz. Reſolutie hierna geïnſereert.

EXTRACT uit het Reſolutien der Ed. Mog. Heeren Staten 's Lands van Utrecht.

Veneris den 12. *October* 1787.

Is na deliberatie goedgevonden de Heeren Gecommitteerden dezer Provincie ter Generaliteit te authoriſeeren, zo als geauthoriſeerd worden by deze, omme ter Vergadering van Hun Hoog Mog. opening te doen en te proponeeren, gemerkt het deel, 't welk de Hoven van Londen en Berlin wel hebben gelieven te nemen in de Onlusten, die deze Republiek tot op den oever van een onherſtelbaar bederf gebragt hadden, en

en Hoogstderzelver aangewende pogingen tot herstel van de rust en eensgezindheid binnen dezelve, of niet dienstig, en met de ware belangens van het Vaderland overeenkomstig zoude zyn, zo tot bewaring en verder herstel der ruste, als ter beveiliging tegens alle stoornis, die de Republiek, zo van binnen als van buiten, zoude kunnen worden aangedaan, dat 'er getracht wierde eenige nadere defensive Verbintenisfen ook met de Kronen van Engeland en Pruisfen aan te gaan, op gelyke wyze als thans met het Hof van Vrankryk plaatse hebben; mits nogthans zoodanige Alliantie op billyke en favorable Voorwaarden, ten meesten voordeele van de Republiek, konde worden ten effecte gebragt; en mits het *casus Fœderis*, zo veel mogelyk, daar by klaarlyk bepaald en gedefinieerd werde, ten einde by voorn. gelegentheden de Republiek voor alle onaangename discussien over dit poinct, gelyk voorheen wel eens hebben plaats gehad, blyve gepræserveerd, zoodanig ook, dat voor andere Mogendheden den weg geöpend blyve; omme tot dezelve Alliantie te konnen accedeeren.

Auctoriseerende Hun Ed. Mog. gem. Heeren Gecommitteerden ter Generaliteit al verder, om, ingevalle by de andere Bondgenooten mede geneigdheid tot het aangaan van een diergelyke defensive Alliantie mogte gevonden worden, als dan het daar heen te trachten te dirigeeren, dat van wegens Hun Hoog Mog. Zyn Majesteit de Koning van Pruisfen, by Missive moge worden bedankt voor de Verlossinge, aan deze Republiek toegebragt, en daar benevens te kennen gegeven het verlangen van Hun Hoog Mog., om eene defensive Alliantie met Zyn Pruisische Majesteit aan te gaan op billyke en redelyke voorwaarden,

zoo

zoo als ten meesten voordeele der beide Landen geoordeeld zal worden te behooren, met verdere communicatie, dan ook Hun Hoog Mog. voornemens zyn een diergelyke defensive Alliantie aan Zyne Majesteit van Groot-Brittannien te proponeeren, en aangezien de Liaisons, welke tusschen Zyne Pruisische Majesteit en den Koning van Groot-Brittannien plaatze hebben, zich verzekerd houden, dat zulks aan Zyne Pruisische Majesteit niet onaangenaam zal zyn, en dat op gelyke wyze door Hun Hoog Mog. eene diergelyke propositie aan den Koning van Groot-Brittannien, hoe eerder zoo beter gedaan werde.

Wordende eindelyk de Heeren Gecommitteerden ter Generaliteit mede geauthoriseerd, omme alzoo Hun Ed. Mog. niet anders kunnen verwachten, dan dat de Pruisische Troupes nu eerlang het Territoir van deze Republiek zullen verlaten, dezen aftocht, zoo veel mogelyk te helpen faciliteeren en bevorderen, of indien by de Bondgenoten nodig mogte geoordeeld worden ter beveiliging van deze Republiek een gedeelte van dezelve Troupes nog eenigen tyd binnen dezelve te behouden, dat in dien gevalle Zyne Pruisische Majesteit verzocht werde eenige weinige Regimenten voor zekeren te bepalen tyd in Soldye en betaling, als ook in den Eed van de Republicq over te laten.

Zullende Extract dezer voorn. Heeren Gecommitteerden ter Generaliteit worden toegezonden.

(Onder stond)

Accordeert met voorsz. Resolutie.

(Was geteekend)

H. A. LAAN.

Waar-

Waarop gedelibereerd zynde, hebben de Heeren Gedeputeerden van de zes andere Provintien de voorſz. Reſolutie Copyelyk overgenomen, om in den haren breeder gecommuniceert te worden.

Accordeert met voorſz. Register

Num. 2.

Secreet.

Extract uit het Register der Reſolutien van de Hoog Mogende Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

Martis den 13. *January* 1795,

Des avonds om 7. uur.

By reſumtie gedelibereerd zynde op de Propoſitie, door de Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van de Provintie van Utrecht, dezen morgen aan de Heeren Haar Hoog Mog. Gedeputeerden tot de Buitenlandſche Zaken in het Secreet Beſogne gedaan; waar by dezelven in ſubſtantie hebben te kennen gegeven, de dispoſitie van de Heeren Staaten van hooggemelde Provintie derzelver Principalen, ten einde, uit hoofde van het dringend gevaar, waarin het lieve Vaderland, door de vorderingen van de vyandelyke Wapenen, tot in het binnenſte van het Land is gebragt, van wegens Haar Hoog Mogende eenige ſpoedige démarche wierd gedaan, om den voortgang van den Vyand op te houden, ofte te ſtuiten; en in agting genomen zynde de presſante nood van het Land, en dat 'er geen oogenblik is te verliezen, om te beproeven alle de mid-

middelen, welken tot dat einde zonde kunnen medewerken.

Is, na rype deliberatie, en in conformiteit van de conſideratien en het hoogwys advis van Zyne Hoogheid goedgevonden en verſtaan, dat één of twee Heeren zullen worden verzogt en gecommitteerd, om zich ten ſpoedigſte te begeven naar het vyandelyke Leger, om aldaar, 't zy met den Generaal en Chef, ofte met den Repreſentant ofte de Repreſentanten van de Franſche Natie, over eene dadelyke ſtilſtand van Wapenen te handelen, en dezelve ſtilſtand met den eerſten tot ſtand te doen brengen; alles op de Inſtructie hun tot dat einde te geven.

En hebben de Heeren *van Spaan van Voorſtonde*, Haar Hoog Mogende Minister Plenipotentiaris aan het Hof van Portugal, en *Royer*, Secretaris van de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, daartoe door Haar Hoog Mogende gedeſpicieerd en verzogt zynde, en in het Beſogne gecompareerd zynde, verklaard bereid te zyn, om dien last, ten dienſte van het Land, en met dankbetuiging voor het vertrouwen in hun geſtelt, op zich te nemen, en met den eerſten te zullen vertrekken.

Zullende een open Patent voor beide gemelde Heeren worden opgemaakt, om te ſtrekken tot Creditif.

(*Fiat Inſertio van het Patent.*)

Accordeert met voorſz. Register.

Num. 3.

Num. 3.

Secreet.

Translaat uit het Fransch van de opene Brieven, in dato den 13. January 1795., aan de Heeren *Spaan van Voorſtonde* en *Royer*, door Haar Hoog Mog. meede gegeeven.

Den 13. *January* 1795. Des avonds.

De Staaten Generaal van de Vereenigde Nederlanden, allen die deeze zullen zien en hooren, ſalut!

Daar het in de teegenwoordige omſtandigheeden, gedurende de Onderhandelingen, welke Wy met Frankryk, door middel van Commisſarisſen, ten dien einde van onzentwege naar Parys vertrokken, ingevolge de geneigdheeden van de zyde der teegenwoordige Franſche Regeering aan den dag gelegt, begonnen hebben, van de uiterſte noodzakelykheid is voor het geluk van beide de Volken, dat men geene middelen, om een ſtilſtand van vyandelykheeden daar te ſtellen, onbeproefd laate; zo is het, dat Wy door deeze teegenwoordige opene brieven verklaaren te hebben geauthoriſeerd de Heeren *van Spaan van Voorſtonde* en *Royer*, om over dit onderwerp te kunnen handelen, het zy met de Generaals, Commandanten van de Franſche Leegers, of met de Verteegenwoordigers van de Franſche Natie by het Leeger zig bevindende, of eyndelyk met hem of hen, die mogten oordeelen, dat zy den deezen genoegzame macht hebben; Alles overeenkomſtig de bevoegdheeden, welke voorgemelde Heeren van ons ontvangen hebben: aan welk alles wy willen dat geloof zal worden gegeeven.

Gedaan in den Haag, den 13. January 1795., onder het Zeegel van Staat, de Onderteekening van

den

den Preſident, mitsgaders die van den Griffier van onze Vergadering.

Num. 4.

EXTRACT uit het Register der Reſolutien van de Hoog Mog. Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

Dominica den 18. *January* 1795

Des morgens ten half twaalf uuren.

Is gehoord het Rapport van de Heeren *Grootenraay* en anderen, Haar Hoog Mog. Gedeputeerden tot de Militaire Zaaken, hebbende, ingevolge en ter voldoeninge van derzelver Reſolutie Commisſoriaal van heeden, met en de neevens eenige Heeren Gecommitteerden uit den Raad van Staate geëxamineerd de Misſive van Zyne Hoogheid, gegeeven alhier in den Hage op heeden, houdende, dat de omſtandigheeden, waar in de Republicq zich bevind, Zyne Hoogheid doende vooruit zien, welk Lot hoogstdezelve te wagten hadde, zoo de Vyand verder indrong, en niet willende een obſtakel zyn aan de Vreede, die voor de goede Ingezetenen deezer Landen nodig was; Zyne Hoogheid gereſolveerd hadde, om voor een tyd zig met hoogstdeszelfs geheele Familie van hier te retireeren; in hoope, dat Haar Hoog Mog. zulks niet zouden afkeuren, biddende den Allerhoogſten, om zyne dierbaarſte zeegeningen over het lieve Vaderland te willen uitſtorten in eene ryke maate, en dit voormaals gelukkig Land te zeegenen, en te maaken,

ken, dat het wederom gelukkig moge worden, betuigende Zyne Hoogheid alles gedaan te hebben, wat in hoogstdeszelfs vermogen was, om zyn Vaderland wél te dienen, en daartoe altyd zyne pogingen aangewend hadde; doende het aan Zyne Hoogheid leed, van niet meerder nut te hebben kunnen zyn: En dat, zoo de omstandigheeden immer ofte ooit toelieten, dat Zyne Hoogheid wederom van nut aan zyn Vaderland, het welk hoogstdezelve hartgrondig beminde, konde zyn, H. H. Mog. hem altoos gereed zouden vinden, om daar toe alle zyne pogingen aan te wenden; zullende zyne beide Zoons, aan wien Zyn Hoogheid het ontslag verleend had van 't Commando van het Leger, met hem vertrekken; van welk een en ander Zyn Hoogheid zich verpligt geacht hadde H. H. Mog. kennisse te geeven.

Waarop gedelibereerd en in agting genoomen zynde, dat de omstandigheeden eenige dogenblikkelyke voorzieningen vorderen, waar omtrent de gewoone form van delibereeren en resolveeren somtyds niet in allen opzigte zal konnen gevolgd worden; Is goedgevonden en verstaan, vooraf te verklaaren, dan uit al het geen in deezen zal gedaan en gerefolveerd worden, geene Consequentie voor het vervolg zal kunnen of mogen getrokken worden. En is dien volgende goedgevonden en verstaan, dat aan de Collonels of commandeerende Officieren van de Regimenten en Corpsen, in dienst van den Staat, mitsgaders aan de Gouverneurs, Commandeurs of commandeerende Officieren van de Steeden en Plaatsen met Troupes van den Staat bezet, zal worden kennis geveeven, dat Zyne Hoogheid den Heere Prinse van Oranje en Nas-

ſau zig voor eenigen tyd geabſenteerd hebbende, en dat ook de beide Heeren Prinſen van Oranje hoogstdeszelfs Zoons van het Commando over het Leger zyn ontſlagen.

Dat mitsdien gemelde Collonels of commandeerende Officieren, mitsgaders Gouverneurs en Commandeurs, weegens alle zodanige Rapporten als gewoon zyn geweest aan hooggem. Heer Capitein Generaal te doen, of weegens zodanige ordres, als denzelven gevraagd hebben, gedaan moeten worden, zullen worden aangeſchreeven, om zig by proviſie te moeten adresſeeren aan den Raad van Staate der Vereenigde Nederlanden.

En is voorts goedgevonden en verſtaan, dat aan den Geheim-Secretaris van Zyne Hoogheid, de Larrey, zal worden aangeſchreeven, om alle zodanige Brieven, als aan het Adres van Zyne Hoogheid mogten arriveeren, en welke preſumptivelyk eenige Militaire rapporten behelzen, ongeopend, en zoo ook die, welke geopend zynde, van die natuur bevonden worden, aanſtonds te bezorgen aan welgem. Raad van Staate.

En zal Extract van deeze H. H. Mog. Reſolutie gezonden worden aan den Raad van Staate tot informatie en narigt.

Accordeert met voorſz. Register.

Num. 5.

Num. 5.

EXTRACT uit het Register der Resolutien van de Hoog Mog. Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

Lunæ den 19 January 1795.

De Heer Raadpensionaris *van de Spiegel* heeft aan Haar Hoog Mog. gecommuniceert en geëxhibeerd eene Misfive, by hem ontfangen van Zyne Hoogheid, geschreeven in de Pink de Johanna Hogenraat, voor het strand van Scheeveningen, op gisteren den 18. deezer loopende maand, hierna volgende met de Bylage geïnsereerd.

WEL EDELE GESTRENGE HEER!

Ik hebbe van den Heere *van Enghuisen* vernoomen het andwoord, dat van Parys ontfangen is. Ik heb, na dat zyn Wel-Edele Gestrenge hier is geweest, met de Zee-Officieren gesprooken, en de Stuurman van de Pink. Ik zende U Wel Ed. Gestr. hier neevens derzelver antwoorden. U Wel Edele Gestrenge zal daar uit zien, dat men in geen Haven komen kan, dan in Engeland, en geene Armistice zynde, kan men niet van myv ergen, om in Zee te dobberen, in afwagting van den uitslag van de Commissie van Hun Edele Groot Mogende aan de Fransche Generaal, die myns bedunkens, niet beletten zal de aankomst der Franschen in 's Hage; Ik gaa dus na een de Engelsche

Havenen, en zal, zoo doenlyk, my begeeven op één van 's Lands Scheepen die ik vermeene, dat te Plymouth moeten zyn; Ik hoop U Wel Edele van daar te ſchryven en te melden, waar of ik aangekomen zal zyn, en na welke Provincie ik my zal begeeven.

Ik vraage excuus over het ſlegte ſchrift, maar ik ſchryve, leggende in de Kooy, en blyve wyders met achting

WEL EDELE GESTRENGE HEER!

U W. Ed. D. W. Dienaar

(get.)

W. Pr. van ORANGE

In de Pink de Johanna Hogenraat,
voor het ſtrand van Scheeveninge,
den 18. January 1795.

P. S. Ik hoope, als de geleegenheid het toelaat in een der Provincien, of in 's Hage te reverteeren, iets nieuws van den uitſlag der op heeden afgezondene Commisſie te verneemen.

BY-

BYLAGE.

Vraag-pointen door Zyne Doorluchtige Hoogheid, den Hooggeboorren Vorst en Heer, Prince van Oranje, Willem de Vyfde, Erf-Stadhouder, Capitein, Admiraal-Generaal der Vereenigde Nederlanden.

Aan de Ondergeteekenden voorgeſteld 's Avonds den 18. *January* 1795.

VRAAG 1.

Is 'er op dit moment mogelykheid, om na een der Havenen van de Republiek te gaan?

ANTWOORD.

Neen, volſtrekt niet, de wind is Oost, de gaten zyn vol ys, ook zyn de Pinken te zwak, om daar meede te kunnen wagen, in de ſchorsſen te komen.

VRAAG. 2.

Of 'er mogelykheid is, om ergens anders dan in Engeland te komen?

ANTW.

Neen, het is met alle andere Havenen eeven eens, onmogelyk, door het ys, de Elve en de Weezer, ook de Oosteren Wester-Eems zyn zodanig met ys bezet, dat de Havens aan dezelve geleegen, niet te genaaken zyn.

VRAAG 3.

Of het raadzaam is, het hier ten anker te houden, en of daar geen gevaaren in te voorzien zyn?

ANTW.

De geleegenheid is thans goed, dog zoo de wind aan het Westen loopt, zoo als dikwyls met het ſpring het geval is, en men kreeg ruw weer, zou het wel met gevaar gepaard kunnen weezen, wanneer men weederom moest Landen, ook legt men bloot voor attaques, die de Vyand zou kunnen onderneemen, zoo hy ook met gewapende Pinken van het ſtrand kwam.

Actum den 18 January in de Pink Johanna Hogenraat, voor het Scheeveningſche ſtrand.

(get.) J. O. VAILLANT.
Capitein ter Zee.
L. S. G. VAN HEIDEN.
Lt. ter Zee
† Dit is het merk, eigen handig geſteld door Johan Ross, Stuurman van de voorſchreeve Pink.
In preſentie van my
(get.)
H. W. BENTINCK.
Waarop

Waarop gedelibereerd, en welgemelde Heere Raadpenſionaris voor de voorſchreeve Communicatie bedankt zynde, hebben Haar Hoog Mog. verklaard, met groot genoegen uit de voorſchreeve Misſive te hebben vernoomen het voorneemen van Zyne Hoogheid, om zig naar de eene, of andere der Provincien van het Bondgenootſchap te rug te begeeven; dat Haar Hoog Mogende Hoogstdeszelfs vertrek aangemerkt hebben als eene maatreegel van de uiterſte neceſſiteit, en dienvolgens dezelve hebben geapprobeerd, en verlangen, te mogen verneemen, dat behouden in een of ander der Engelſchen Havenen, op een van 's Lands Scheepen zal weezen aangekomen, om zyne te rug reize, 't zy naar deeze, ofte eenige andere Provincie aan te neemen, naar mate de omſtandigheeden van den Lande daartoe het meest gefchikt zouden mogen zyn,

En is nog, by Reſumtie gedelibereerd zynde, op de Misſive van Hoogstgedagte Zyne Hoogheid op gisteren ter Vergadering van Haar Hoog Mogende ingekomen, daar by in ſubſtantie kennis geevende van Hoogstdeszelfs vertrek, met kort verhaal van de reedenen van dien; goedgevonden en verſtaan, dat Copie van de voorſchreeve Misſive van Zyne Hoogheid, mitsgaders Copie van Haar Hoog Mogende Reſolutie op gisteren op dezelve, ten aanzien van de ordres voor de Militie, genomen, gezonden zal worden aan de Heeren Staaten van de reſpective Provincien; zullende daar neevens worden gezonden Copie van de Misſive en Bylage door den Heer Raadpenſionaris invoegen voorſchreeve geëxhibeerd; met byvoeging, dat Haar Hoog Mogende in het vaste vertrouwen zyn, dat Hooggemelde Heeren Staaten, neevens Haar Hoog Mogende met blydſchap zullen verneemen, dat

Zyne Hoogheid, na eene zodanigen periculeuſen togt in dit ongemeene guure jaargety, behouden zal zyn overgekomen, en met groot genoegen deszelfs retour hier te Lande zullen verneemen, ten einde met den voortduurenden goeden raad en daad van Zyne Hoogheid 's Lands Zaaken tot maintien van Conſtitutie en independentie van den Staat zouden mogen blyven worden waargenoomen.

En zal Extract van deeze Haar Hoog Mogende Reſolutie met de Bylage gezonden worden aan den Heere van *Nagell*, Haar Hoog Mogende Extraordinaris Envoyé en Plenipotentiaris aan het Hof van Zyne Groot-Brittanniſche Majeſteit, om te ſtrekken tot deszelfs informatie, en met last, om Extract van dezelve Haar Hoog Mogende Reſolutie, welke hem daar neeyens voor Zyn Hoogheid zal worden toegezonden, aan Hoogstdezelven te doen toekomen, in het geval, dat zig eenig geleegenheid daartoe zoude mogen opdoen.

Accordeert met voorſz. Register.

Digitized by Google

Num. 6.

EXTRACT uit een Misſive, geſchreven door 's Lands Kapitein G. Oorthuys, in 's Lands Schip Brakel, in de Hamouſe te Plymouth, den 21. Maart 1795, aan het bewind der Oost-Indiſche Compagnie.

Het is heeden de eerſte zeekere gelegenheid, dat ik UEd. Agtb. kan kennis geeven, zeedert dat 'sLands Scheepen zyn geſtopt door het Engelsch Ministerie den 20. January, en dat het Embargo is gelegt op alle de Hollandſche Scheepen.

Accordeert met de origineele Misſive.

P. A. BRUGMANS.

Num. 7.

EXTRACT uit een Misſive door Richard Muilman & Comp., geſchreven aan Bewindhebberen van de Oost-Ind. Comp. ter Kamer Amſterdam, gedagteekend London 27. January 1795.

Ons Gouvernement heeft goedgedagt, om op de Scheepen der Edele Maatſchappy eene vriendelyke Embargo te leggen, het welk in de delicaatſte manier geſchied is.

Accordeert met de origineele Misſive.

P. A. BRUGMANS.

Digitized by Google

Num. 8.

EXTRACT uit de Deereeten der Vergadering van de Proviſioneele Repreſentanten van 't Volk van Holland.

Dingsdag den 24. February 1795.
Het Eerſte Jaar der Bataafsche Vryheid.

Het Committé van Algemeen Welzyn doet vervolgens rapport, en gaf, ter voldoening, aan het Decreet dezer Vergadering van den 6. dezer, aan de Vergadering over een Proces-verbaal, ingevolge, waarvan hetzelve Committé de Schippers der geretourneerde Pinken, die den gewezenen Stadhouder naar Engeland hadden overgevoerd, voor twee hunner Leden, als Commisſariſen, had doen hooren; breder hierna volgende.

Den 19 February 1795. compareerden voor ons Pieter Roos Lz, en Herman Forſten, als Commisſariſen, door onze Medeleden van het Committé van Algemeen Welzyn in Holland, in 's Gravenhage, by Decreet van den 14. dezer, daartoe benoemd:

De navolgende Pink-ſchippers, allen vaarende van, en woonende te Scheveningen; als:

1. Cornelis Bal.
2. Bastiaan Pronk.
3. Cornelis Verhey.
4. Hendrik Verhey.
5. Pieter den Heyer.
6. Gysbert Korvingh.
7. Cornelis Jol.
8. Ary Ros.
9. Pieter de Graaff

10 Mic-

Digitized by Google

10. Michiel den Heyer.
11. Klaas Baak.
12. Pieter Groen den ouden
13. Ary Westerduyn.
14. Cornelis de Jongh.
15. Simon Jol.
16. Cornelis Harteveld
17. Jochem Beekhuyzen.
18. Jan Ros.
19. Fulps Bal.
20. Ary de Ruyter. en
21. Cornelis Spaan.

En hebben alle dezelven, door ons gehoord zynde, verklaard:

Dat zy lieden en Willem Geele Kuyper, den welke niet is gebruikt geworden, zyn uitgeloot, om den geweezen Stadhouder, deszelfs Huisvrouw en Zoonen, met verscheide andere Persoonen en gevolg, benevens eene meenigte goederen, naar Engeland over te voeren.

Dat den eerstgenoemden, den 13 January laatstleden, ingevolge Pas, daartoe van doenmaalige Gecommitteerde Raaden van de Staaten van Holland en West-Vriesland denzelven dag verkreegen, naar Harwich heeft overgevoerd M. van Maanen, geene goederen, dan alleen reis-equipage by zig hebbende.

Dat den tweeden, den 15 January laatstleden, op gelyk Pasport, naar Harwich heeft overgevoerd J. du Casse; als mede J. H. Lloud, met deszelfs huisvrouw en drie Domesticquen; — C. P. Pinetti, met deszelfs huisvrouw: Du Moulin, met drie onmon-

mondige Kinderen, en C. du Bland, Cornet: en dat alle die Perſoonen, behalven du Caſſe, verſcheide goederen by zich gehad en mede gevoerd hebben.

Dat de 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, en 14den Zondag den 18. January 1795, 's middags omtrend twaalf uuren van Schevening vertrokken, en den volgende dag te Jarmouth aangekomen zyn, dat aan boord van den tienden geweest is de Huisvrouw van den geweezen Stadhouder, en eenige hen onbekende Perſoonen; en dat de overigen, verſcheide Perſoonen, welke hen onbekend waren, en veele Kisten, Kasſen, Pakken en Goederen aan boord gehad en overgevoert hebben.

Dat de 15, en 16 denzelven Zondag, 's namiddags tusſchen één en twee uuren, met verſcheide hun onbekende Perſoonen en Goederen, van Scheveningen gezeilt, en den volgenden dag te Harwich aangekomen zyn.

Dat de 17, 18 en 19den 's nagts tusſchen opgemelde Zondag en Maandag den 19 January 1795, ten half twaalf uuren, van Scheveningen vertrokken, en den 20 January 1795, des morgens, te Harwich binnen gekomen zyn; dat zy lieden insgelyks verſcheide Perſoonen en Goederen overgevoert hebben; edoch dat alle dezelve Perſoonen hen mede onbekend zyn, behalven den geweezen Stadhouder en zyne twee Zoonen, dat die door den 18 zyn overgebragt geworden.

En dat de 20, Maandag den 19, en den 21, Dingsdag den 20 January 1795, beiden 's morgens ten vyf uuren, met eenige Perſoonen, welke zy niet gekend hebben, en verſcheide Goederen, van Scheveningen gevaren, en ieder van hun, daags na derzelver vertrek, te Harwich aangekomen zyn.

Dat

Dat den 18 aan ons heeft gezegd, dat voor zyn vertrek van Scheveningen, aan hem en twee Zee-Officieren, welke mede by hem aan boord waren, door den geweezen Stadhouder zyn gedaan drie ſchriftelyke vragen, en dat die door hem en dezelve twee Zee-Officieren eenparig zyn beantwoord, door een van die Officieren zyn opgeſchreven, en door hen drïen ondertekend geworden; en dat dit dezelve Vragen en Antwoorden zyn, waarvan aan ons Copie is ter hand geſteld, alzo wy, na dat deze Schipper ons den zakelyken inhoud opgegeeven had, die Copie aan hem voorgelezen hebben, en hy die vraagen en antwoorden, als woordelyk dezelven, welken aan hem gedaan, en door hem gegeven zyn, erkend heeft.

Dat hy verder bemerkt heeft, dat deze vraagen en antwoorden zyn naar den wal gezonden, zonder dat hy weet, aan wien dezelven zyn afgezonden, en dat, terwyl hy nog voor Scheveningen lag, twee Perſoonen, zoo hy meent, Leden uit de Vergadering van de Staaten Generaal, by hem aan boord geweest, en den gewezen Stadhouder geſprooken hebben, zonder dat hy weet of gehoord heeft, waarin dat geſprek heeft beſtaan.

Dat alle de bovengemelde Schippers aan ons eenparig hebben verklaard: dat hun op Zee, niets hoegenaamd, is bejegend, dat niemand hunner door eenig Oorlogſchip is geconvoyeerd geworden, dat zy lieden zo min op de uit als op de te rug reize, een Schip ontmoet of gezien hebben, als alleen drie of vier Visſchers Schuiten.

Dat geene omſtandigheden hebben plaats gehad, als alleen, dat het ſcheep brengen der Goederen en Perſoonen met de grootſte overhaasting en verwarring is geſchied, en dat alle de overgevoerde Perſoonen, geduurende de reize, buiten ſtaat zyn geweest, om als 't ware te ſpreeken, door de angst en vrees, wel-

welke hen prangde, en de ziekte, die dezelven door de beweeging van het vaaren, hadden, en dienvolgende dat geene gesprekken gehouden, immers door hen geene gehoord zyn.

Dat zy lieden te Jarmouth en Harwich niets vernomen nog ondervonden hebben, als alleen, dat de Persoonen aldaar van boord gegaan en hunne ingeladen Goederen uitgelost, en verder naar Engeland vervoert zyn; en dat aan ieder van hun door den Secretaris Boeynck, zo te Harwich als te Jarmouth, betaald zyn geworden driehonderd en vyftig Gulden voor de reis; en zy lieden de een voor en den anderen na, de terug reis aangenomen hebben, en geene byzonderheden, van wat aart of natuur die ook zouden mogen wezen, meerder te weten of te kunnen opgeven.

Gedaan en ondertekend in 's Gravenhage, ten dage als boven by ons.

(get.)

PIETER ROOS Lz.

en

HERMAN FORSTEN.

Waarop gedelibereerd zynde, is hetzelve aangenomen voor Notificatie, doch inmiddels het Committé, by acclamatie voor derzelver zo wel uitgebragt rapport, bedankt.

Accordeert met de voorsz. Decreeten.

C. SCHEFFER.

Num. 9.

Num. 9. Dat. 1 / Rec. 9 } Dec. 1795.

Den extraordinaris Envoyé van Lynden.

Hoog Mog. Heeren!

Met het Deensch Oostindisch particulier Schip Bergen, Capt. Borgh, dezer dagen aangekomen, heeft men alhier nadere narigten van de Kaap de Goede Hoop ontfangen, dezelve loopen tot den 13 September, en ik kan niet afzyn, aangezien derzelver aangelegentheid, U Hoog Mog. hier nevens te doen toekomen, een Extract van twee Mislivens, door den Heer Goetz, Secretaris der Regering van de Kaap, aan een voornaam Huis van Commercie alhier geaddresseert, waar aan de vryheid neme my te addresseeren.

Volgens andere berigten, en wel door een Engelsman, van de Kaap geschreven, had de Engelsche Vloot en Armée met veel tegenspoeden te worstelen, hebbende een totaal gebrek aan Provisie en Verversching, en daar en boven veele Zieken en Dooden, zoo dat, indien men de generale attaque, die den 15 September stond te geschieden, wederstaan kon, er nog veel hoop over bleef, om de Caap de sauveren.

De Heeren Flemming en Adelswerth, door het Hof van Zweden herwaards afgezonden, om kennis van 's Konings aanstaande Huwelyk te geven, zyn alhier aangekoomen, en staan morgen hunne Audientie by Zyne Majesteit en de Koninglyke Familie te hebben.

Van

Van wegen dit Hof zyn de Graven Baudisſin en van Bernſtorff, Zoon van den Staats-Minister, benoemt, om de Complimenten deswegens te Stokholm af te leggen, en ſtaan eerstdaags derwaards op reis te gaan.

De vorige Post wederom uitgebleven zynde, heeft men de Brieven, uit de Republiek van den 21 en 24 Nov. te gelyk bekomen; by dezelve vinde ik my vereerd met Uw Hoog Mog. approbatoire Reſolutie van den 18 November, op de proviſionele benoeming van Carſten Schiod Dul, als Vice Commisſaris der Marine van den Staat de Drontheim, waar voor myn eerbiedige dankzegging betuige, zynde het my byzonder aangenaam, de intentie van Uw Hoog Mog. in dezen te hebben getroffen, om den dienst van den Lande des te ſpoediger te bevorderen,

Het antwoord van den Heer Graaf van Bernſtorff, op myn Nota van den 18 November, rakende het Caapſche Schip de Herſtelder, heb ik de eer heden, onder addres van den Heer U Hoog Mog. Griffier af te zenden.

Coppenhagen den 1 Dec. 1795.

Waar mede &c.

Het eerſte Jaar der Bataaffche Vryheid.

Getekent,

D. W. VAN LYNDEN.

BY-

BYLAAGE.

EXTRACT uit een Brief van de Caap de Goede Hoop, onder dato 10 September 1795.

De toeſtand, waar in deze Colonie zig bevind, is ten hoogſten beklagenswaardig. Een Vloot van elf Engelſche Oorlogſchepen, onder bevel van den Admiraal Elphinſtone, is den 11 Juny jongſtleden, in Baay Fals ten Anker gekomen, en onder betragting van de nodige voorzorge, welke de omſtandigheden, die ter onzer kennisſe waren gekomen, verder den, als eene Vrienden-Vloot ontfangen, en van het nodige voorzien.

Dan wel haast ontdekte men de oogmerken van die komst, nadien de Vlootvoogden eerst het Gouvernement en de Ingezetenen hebben aangebooden, doch naderhand volkomen gerequireert, om zig te ſtellen onder de protectie van Groot-Brittannien, ten einde door de magt, welke zy hadden, de Colonien te bewaren, voor den wettige Souverain, tot dat de Conſtitutie van ons Vaderland zou wezen herſteld, en voor te komen, dat de Franſchen zig van dezelve geen meester maken. Dan aan deze Requiſitien door de Regering onmogelyk voldaan hebbende kunnen worden, hebben de Engelſchen de Baay Fals, die wy uit hoofde van ons zwak Garniſoen hebben moeten verlaaten, in bezit genoomen, teſſens twee Compagnies-Schepen, *de Willemſtad en Boetzelaar*, en *de Geertruyda*, verhindert te vertrekken naar Batavia, en drie van daar aangelande ryk geladen Bodems, *de jonge Bonifacius*, *het Vertrouwen*, en

de Louiza Antonia aangehouden, alle de Papieren, die zoo per Deenſche, Noord-Americaanſche, Hollandſche als Zweedſche Schepen aangebragt, geopend, ons niets anders doen toekomen dan eenige weinige Brieven, waar uit geen volledige kennisſe van den toeſtand der zaaken hebben kunnen verkrygen.

Vervolgens hebben de Engelſchen op den 7 Auguſtus eene hevige attacque op onze voornaamſte Voorpost Muiſenburg, alwaar ons Campement was opgerigt, om den Vyand de doortogt naar de Hoofdplaats te beletten, gedaan, en door een geſtadig gebulder uit grof Geſchut van twee Schepen, van 74 Stukken ieder, ons geheel Leger op de vlugt gejaagt, waar door zy meester zyn geworden van deze aangelege Voorpost, en ons genoodzaakt, om, naar maate van onze geringe magt, en de wydte van het Terrain, waar door den Vyand kon trekken, ons Leger te verdeelen op drie onderſcheide plaatſen, langs de Gebergtens van Conſtantia en in de Vlaktens. ——

In deze poſitie zyn de Engelſchen gebleven, en hebben ons in de onze gelaten, uitgezondert alleen eenige geringe ſchermutzelingen, die de onze op de Voorposten van het Engelſche Leger hebben begonnen, waar by eenige van 's Vyand Volks zyn doodgeſchoten en Krygsgevangen gemaakt, waar en tegen wy geen enkel Man hebben verlooren.

Hoe wonderbaarlyk deze handelingen der Engelſchen aan elk verſtandig Man heeft moeten voorkomen, zullen U Wel Ed. ligt bezeffen.

Zonder tyding van Oorlog, zonder eenige Verklaaring dat dezelve op handen was, door eene vreemden magt gedwongen te worden zig over te geven, onder de protectie van een Souverain, die de onze niet is, de

de Regering door beloften, dreigementen en de violenſte hoſtiliteiten te dwingen, eene Colonie aan haare zorge en bewaring toevertrouwt, over te geven, aan iemand die dezelve uit convenientie komt vraagen, ons door een Eed van trouwe aan Zyne Groot-Brittanniſche Majeſteit, welke de Vlootvoogden vorderden, te willen afſcheuren van onze duure verpligting en trouwe aan het Moederland, zyn zeker daden, daar in de Hiſtorie, myns weetens, geen voorbeelden van zyn te vinden.

Ook heeft de Regeringe alle deze aanzoeken en requiſitien des Engelſchen finaal van de hand gewezen, en verklaard, deze Colonie tegen alle geweld te zullen verdedigen, en te zullen bewaren voor den wettigen Souverain, en de wettige Conſtitutie van het Vaderland.

Dan de in de Baay Fals leggende Vloot der Engelſchen op den 3 dezer maand verſterkt geworden zynde met elf groote Schepen, heeft dit onze omſtandigheden merkelyk verergerd, terwyl de præparatien, die zy maaken om ons te attacqueren, door hun Campement, waar in zig, voor zoo verre men heeft kunnen verſpieden, wel drie duizend Man en twaalf ſtukken Geſchut, bevinden, te verſchanſen, ons dagelyks doen vrezen voor de overmagt te zullen moeten bukken, te meer, daar de Engelſchen by een Geſchrift, gisteren ten dezen Kaſteele ontvangen, en waarvan Copy in dezen geflooten, by herhaaling haare protectie willen opdringen, doch die nogmaals door den Ed. Heer Commisſaris Fiscaal geweigerd is te accepteeren, terwyl wy met geduld zullen afwagten, wat de Voorzienigheid over ons heeft beſchoren.

Dan in deze omſtandigheden moeten wy ons het meest beklaagen, dat daar ons geheel Guarniſoen reeds ſedert den jaare 1791 is vermindert tot op 600

Man reguliere Infanterie en 400 Man Artillerie, en wy onze groote defenſie van de Burgers, die alle Cavalleristen, en zeer goede Schutters zyn, en wel 2000 Man op de been zouden kunnen brengen, hebben moeten verwagten. — Het grootſte gedeelte der Burgers of Boeren uit de Buiten-Diſtricten, die reeds zints lange misnoegd zyn geweest, opgerokkend door eenige eerlooze Menſchen van de Kaap, die geen andere uitkomst tot bedekking hunner ſlegte ſtaat van Finantie hebben weeten uit te vinden, dan een algemeene wanorder daar te ſtellen, hebben een formeele opſtand bewerkſtelligd, en zyn tot de allerfoeyelykſte losbandigheid overgeſlagen, hebben de Land-Drosten en verdere Magiſtraats Perſoonen in hunne Diſtricten afgezet; de Dienaaren der Compagnie, die onder hen Ampten bekleeden, verjaagd, Nationale Land-Drosten en Commandanten aangeſteld, en het voorneemen gehad, om als een woedende hoop hunne ongebondendheid tot de Hoofdplaats te brengen, aldaar Amptenaaren te removeeren de Boom van Vryheid te planten, en zich tot een vrye Republicq te verklaaren, zoo als zy in hunne lompe Taal hebben gezegd, dewyl de Compagnie hadden bedankt, al het welk jongst gebeurde op dezelfde tyd, dat de Engelſchen alhier aankwamen, waar door dus veele der opgerokkende Burgers niet Kaapwaards zyn gekomen, uit vreeze voor de ſtraffe hunner misdryven, terwyl de geene die opgekomen zyn, zich laf hebben gedragen, en van dag tot dag zich, zonder daar toe verlof te hebben, naar buiten begeeven, om van vegten bevryd te zyn &c.

EX-

EXTRACT uit een tweede Brief van de Kaap de Goede Hoop, onder dato 13 September 1795.

Het weigerend antwoord van den gryzen braven Sluysken, om de Colonie aan de Engelſchen over te geeven, is eerst heden morgen afgegaan, en hoe zeer wy tot weigeren, door eer, eed en pligt genoodzaakt zyn, durven wy ons echter niet vleyen de Magt die tegen ons ageerd, wederſtand te kunnen bieden, nadien de moed der Burgers langs hoe meer verflauwd, en zy waarſchynelyk by eerſte aanval van hunne Paarden een goed gebruik zullen maaken, om het gevaar te ontkomen &c.

Copie Translaat.

Op de Couverte ſtond:
Aan de Burgers en Inwoonders
&c. &c. van de Kaap de goede Hoop.

De gevoelens van algemeene menschlievendheid, en van vriendſchap voor de Hollandſche Natie, welke den Vice-Admiraal Sir George Siech Elphinſtone, en den Generaal Major Craig, bewogen hebben, om de Ingezetenen van de Caap de Goede Hoop op den 12 der jongstgepasſeerde maand te addresſeeren, in geen minder kragtige graad werkzaam zynde in den Gen. Clarke, die den laatstgemelde in het Commando van Zyne Brittanniſche Majeſteits Troupen is opgevolgd, zoo vinden zich de Officieren door haar zelve aangezet, om te verzoeken, dat de Ingezete-

nen in hunne ernſtige overweeging willen neemen, dat de verwagte verſterking uit Europa thans aangekomen zynde, de Magt tegens hen ageerende zoodanig is, dat dezelve alle tegenſtand nutteloos maakt.

Zyne Brittanniſche Majeſteits Officieren zyn echter zoo wel bewust van de ſentimenten van hunnen Koninglyken Minister, dat zy zich overtuigd houden, dat het veel aangenamer voor hoogstdezelve gevoelens weezen zal te verneemen, dat de Colonie de protectie van Groot Brittannien heeft aangenomen, onder de aan de Ingezetenen reeds aangebodene voorwaarden, dan dat zy door een hardnekkige volharding in eene vrugtelooze verdediging zich hebben blootgeſteld aan de rampen van eenen ſtaat van Oorlog, aan welke hoogstdeszelfs wensch nimmer was dezelve te onderwerpen.

In den ordinairen loop van Krygs-Operatien konde geen onderhandeling van dezen aart plaats grypen, voor en al eer de Armée voor de Werken der Stad is. — De Brittiſche Bevelhebbers zyn echter zoo zeer bezorgd, om zoo mogelyk de Colonie te behoeden voor de onheilen, die met hunne vorderingen tot de voorſz. Standplaats gepaart moeten gaan; zy wenſchen zoo zeer om alleenlyk onder zoodanige vriendelyke omſtandigheden te naderen, als welke hun in ſtaat kunnen ſtellen, om de veiligheid van allen Eigendommen van ieder ſoort te verzekeren, zy zyn zoo begeerig, om het Land te bewaaren voor de verwoestingen, die voortkomen moest uit de behoeftens voor de Armée, in den loop van welkers Operatien Huizen vernield moeten worden, om materialen voor Werken te verkrygen, Slaven moeten worden uitgenodigt, Vee moet werden verdelgt, en Tuinen en Velden zullen weinig ontzien worden, dat zy nog eens bewogen zyn te zeggen, dat de tyd nog open

is

is voor Negociatie, om die gewenschte oogmerken te weege te brengen.

Vermits geen onnodige uitſtel thans kan worden toegeſtaan, zal het antwoord worden verwagt, zoo ſpoedig als mogelyk weezen zal.

Was getekend,

A. Clarke, General.
G. K. Elphinſtone, Vice-Admiraal.
J. H. Craig, Generaal-Major.

Campement aan Muyſenburg den 2 Sept. 1795.

Accordeert met het origineele uit het Engelsch getranslateerd door my.

Was getekend, *C. G Hohne.*

Num. 10.

WEL EDELE ACHTBAARE HEEREN!

Niettegenſtaande ik Uw Edele Achtbaren, te zaamen, met de Heer Wieſe, Cap. van de Surcheance, een kort Relaas van onzen ontmoeting op de Reize van Cabo de Goede Hoop tot hier heb gegeeven; vind ik my egter verpligt in 't byzonder aan U Wel Ed. Achtb. een nader en breedvoeriger berigt, wegens 't voorgevallene op de aan my van 't Caaps Gouvernement aanbetrouwde bodem de Meermin, te geven.

Den 19 May ligten wy op 't ſein van den Comm. de Jong, voerende 's Lands Schip de Scipio, ons anker, en zeilde uit de Simons Baai met een labber koelte uit het W. N. W., N W à Noord, en dik mistig weder, welke in de nademiddag naar 't Z. W., Zuid à Z. O. liep, met een aanneemende koelte en hoge dyning, welk ons belettende, behoor-

lyk zeil te voeren, en oorzaak was, dat wy in de morgen van den 20 weder de Baai moesten insteevenen, en ons verlaten Ankerplaats opzoeken; na de geheele nagt over en weder gehouden te hebben, tragtende de Baai Fals uittelaveeren; met ons kwam meede ten anker, de Scheepen Alblasserdam, de Zeelely, Mentor en de Surcheance, Dortwyk, en de Fluit de Agatha; in de agtermiddag kregen wy order, om met de eerste goede gelegentheid, onder 't Commando van Kapt. Keuken, voerende 't Schip Alblas serdam onze Reize voorttezetten, om, was 't mogelyk, de, andere Schepen, welk gelukkig de Baay uitgezeild waren, te agterhalen, en met hun gecombineerd de reize te vervolgen.

Op den daar aan volgende dag (den 21 May) ligten wy op de middag ons Anker, gecombineerd met de voorn. Schepen, en zeilde in dier voege voort tot op den 13 Juny, als wy in de voormiddag 3 Schepen, en in de agtermiddag, benevens 't Eiland St. Helena, 5 Schepen ontdekte, maakte op 't sein van den Comm. ons gereed tot Defensie, rangerende ons in de Linie van Bataille, latende het na Zons ondergang op 't sein van den Comm. om vreemde coerse te stuuren tot N. O., op deszelfs voorbeeld oploeven; in de eerste Wagt zagen wy een der vreemde Schepen te loefwaard van de Vloot, welk door een schot met scherp, welk den Comm. op hem deed, genoodzaakt wierd terug te deinsen.

In de voormiddag van den 11 zagen wy, benevens, 't vreemde Schip, welk wy in 't Z. O. peilde, nog 2 Schepen in 't Z. W. en W. Z. W., en 2 in 't Zuiden, zig vertoonende als wel toegeruste Fregatten, allen onder Engelsche Vlagge, except die, welk hun Comm. scheen te zyn, had 64 Stukken, benevens een 2de, welke wy verkende voor de Paquet de

de Zwaluw, die een geruime tyd in de Baay Fals had gelegen, en juist vertrok na dat het feinſchot van den Comm. de Jong, om 't Thuyanker te ligten, gevallen was; formeerde op nieuw op 't fein van den Comm. de Linie van Bataille, en heezen onzen Vlag, dezelve met een ſchot verzeekerende; zagen toen; dat het Oorlogſchip de Scepter 4 Chaloupen uitzette, en na boord van eenige onzer Schepen zond, als na den Comm. welk aan 't hoofd der Linie was, en na de Zeelely, welk agter ons de Linie floot, vervolgens deed de Comm. fein, dat het Schip de Zeelely hem zoude volgen, en de Mentor met de overige Schepen 't zou zoeken te ontvlugten, verlatende hy 't hoofd der Linie, dog de Zeelely, welke op de minſte beweging onophoudelyk door 't Oorlogſchip wierd beſchoten, was genoodzaakt bygedraaid te blyven leggen, zoo ook wy, zagen geen kans om 't door de vlugt te ontlopen, praaide in dien tusſchentyd 't Schip de Surcheance, welk ons vroeg, of wy op 't voorbeeld van den Comm. ook wilde afhouden, dat den Officier welk met een Chaloup by hem aan boord was gekomen, hem hiertoe wilde noodzaken, andwoorde hier op neen, de Linie niet te zullen verlaten, dan door den Comm. te zyn geroepen, vervolgens 't Oorlogſchip, 't welk eerst met den Comm. had afgehouden, na ons toewendende, en op zyde komende leggen, kregen wy een gewapende Chaloup aan boord, waar van den Officier lieten overkomen, dog 't Volk wierd door de Wapens te rug gehouden, dog het Oorlogſchip dreigde ons in de grond te zullen ſchieten, byaldien eenige wederſtand booden, terwyl de Officier ons op zyn woord van Eer verzeekerde, dat 'er geen Oorlog was, en wy niets te vreezen hadden, hebbende zy alleen ordres ons aantehouden, en onder hun Convoy naar Engeland te gelyden,

doordien de Nederlanden in handen der Franſchen was, en de Prins van Oranje, benevens deszelfs Familie, en veele onzer Heeren Meesters in Engeland waren, uit welks order en op welk verzoek dit alles geſchieden, onderling deze zaak met elkander overwegende, beſloten wy hun te volgen; voor eerst, dewyl wy geen order van 't Caabsch Gouvernement hadden; om ons voor de Engelſchen te hoeden, en ten anderen zagen wy ook geen kans om ons teegen deeze Magt te verdeedigen, zonder ons alle opteofferen; hier op kwam hun Volk in getal van 26 Man, zo Matrozen als Soldaten, over, en de Engelſche Officier matigde zig 't gezag aan ons Volk van boord te zenden, hier van de rede vragende, waarom hy, byaldien 'er geen Oorlog was 't welke hy my op zyn woord van Eer had verzekerd, als vyandelyk handelde, antwoorde hy, dat zulks zyne ordres waren, en byaldien ik aan de waarheid van zyn gezegdens twyfelde, ik de orders, welk Capt. Esſington aan boord de Scepter had kon gaan zien, het welk ik liefst verkoos niet te doen, alſchoon de Capiteins van de Zeelely en Agatha, na boord van 't Oorlogſchip had zien gaan, dog niet weder terug keeren; alle deeze handelwyze verdagt en vyandelyk voorkomende, noodzaakte my aan de reſp. orders van myne Heeren Meesters te moeten gehoorzamen, en op 't ſein, welk ik tot dat einde bepaald had, wierp men alle Papieren over boord, zonder dat het eenigzins bemerkt wierd; wy behielde de adminiſtratie over alles, niets wierd 'er zonder ons vooorweeten aangeroerd, egter leefde men zeer ruuw, alles wierd by de minſte moeyte, welk men in 't een en ander los te maken ontmoete, 't zy aan ſtukken gekapt of geſneeden, de Hollandſche Vlag bleef waayen,

Op

Op den 17 Juny bragt men ons te St. Helena, alwaar reeds geankerd, en indien zelfden manier geſtopt vonden 't O. I. Comp. Schip de Hoegly, Capt. Rogge.

Den 18. kwam de Capt. van 't Schip de Scepter aan boord, informeerende my by hem, wegens deze handelwyze, vernam van hem, al 't geen reeds gemeld, en my door den Officier gezegd was, de Officiers wierden gezegd na de wal te gaan, dog ik en myn eerſte Officiers behielden onze vryheid, en niet voor den 21 noodzaakte men ons de Adminiſtratie en de Sleutels der Luiken en Hokken over te geeven, welk ten overvloede met nog een ſlot geſloten wierd.

Den 1 July verlieten wy St. Helena, den 20 kwam 'er een Chaloup met een Officier van de Scepter aan boord, met order, om onze Geweer en Wapenen af te vragen, hebbende Capt. Esſington van 2 uitgaande Eng. Comp. Schepen op den 18 dezer vernomen de Oorlogs-Declaratie tuſſchen Holland en Engeland, 't welk hem noodzaakte ons als Krygsgevangenen aantemerken, een der Officiers en 3 Cadets wierden genoodzaakt uit 't Schip te gaan, en wierden getransporteerd op 't Eng. Comp. Schip de Aſia, welke ons, geduurende de Reize, op 't ſleeptouw gehad heeft.

Den 1 Sept. deed 't Schip Hougly ſein van ongemak en ogenblikkelyke adſiſtentie, 't welk al meer maal voorgevallen was, dog 't ſcheen van zulk een ſlegt gevolg te zyn, dat de Chaloepe der Schepen wierd uitgezet, om het Volk te redden, en tegen den avond van gem. dag zag men dit Schip in volle vlam, door dien 't lek, 't welk gem. Schip had gehad, door 't ſlepen zodanig was vermeerdert, dat men 't niet konde ſtoppen, dus wierd men genoodzaakt,

zo

zo veel mogelyk was, van de Lading en Volk te bergen, en 't na dien aan de vlam opteofferen, diergelyk lot onderging 't Schip de Surcheance op den 5den, welk door gebrek van adfiftentie, in ruuw weder gezonken is, de Equipagie is door de Schepen de Goddar en de Busbridge met levensgevaar gered.

Den 13 Sept. ankerde wy in de Rivier van Limmerick, 4 der Hollandfche Schepen waren door het flegt beftier, als ook door 't flepen zo lek, dat men genoodzaakt was de Schepen aldaar te laten blyven; de Zeelely en Meermin alleen waren in ftaat om de reize na Engeland, met de overige Eng. Konings en Comp., aanteneemen, verlatende op den 4 Oct. Ierland na alvorens op den 2 met myne Officiers genoodzaakt geworden zynde met ons benodigde kleederen uit de Meermin te gaan, wordende ik getransporteerd op 't Eng. Comp. Schip de Lord Hawkesbury, en myne Offfcieren naar boord van 't Schip de Scepter, den 17 ankerde't Schip, waar op ik my bevond in de Rivier de Theems, op 't welk eenige dagen vertoeft hebbende om naar order te wagten, door den Comm. Officier dier bodem geen order hebbende my aan boord te houden, verlof kreeg, naar Londen te gaan, al waar ik my ten eerften by Heer Muilman Uw Ed. Achtb. Agent vervoegd heb, bebbende in zyn Wel Eds handen overgegeeven de Turkfche Pas en Zeebrieven, oordeelende 't zelve by zyn Wel Eds. in goede handen te zyn, te meer, wyl men door de omftandigheid van tyd niet kan voorzien, wat 'er zomtyds mogt komen te gebeuren; verfcheide van 't Hollandfche Volk heeft men reeds opgeligt, en in prifon gebragt, na dat dezelve geweigerd hadden den Koning te dienen.

't Schip de Meermin ligt in Plymouth, niet in ftaat geweest zynde de Vloot te volgen, is dezelve we-

weder naar Ierland te rug gekeerd, van waar naderhand weder vertrokken, en in Plymouth binnen gelopen is; 't Schip de Zeelely is op de Sorlings gebleven.

Volgens ingekomen informatie, zo by de Heeren Comm. der Holl. Eigendommen, als by de Heer Muilman, zyn de Schepen van Uw Wel Edelens Achtbaare tot nog toe geen prys verklaart, te meer daar ik de eer had Uw Wel Edelens Achtbare te onderrigten, dat dezelve in handen van gem. Commisfarisfen zyn gefteld; egter worden wy niet gevleid met de Reftiftutie van 't onzen, dat zeker zeer hard valt.

Door dit zo ongelukkig geval, hoop ik niet, dat ik 't goed vertrouwen en 't credit by Uw Ed. Achtb. zal hebben verloren, intusfchen hoop ik aan myn pligt, en aan Uw Ed. Achtb. attentie te hebben voldaan; waar mede ik de Eer heb my met alle mogelyke hoogachting en eerbied te noemen.

WEL EDELE ACHTBAARE HEEREN!

Uw Edelens Achtbaare Dw. Dienaar.

(was geteekend)

G. E. OVERBEEK.

Accordeert met dies Origineel.

E. V. N. KUYPER.

Num. 11.

Digitized by Google

Num. 11.

BYLAAG. *De Heer* Richard Muylman & Comp. *London.*

Rec. 12. Octob. 1795.

MYNEN HEERE!

Als Dienaar van de Wel Ed. Oost-Indiſche Compagnie van de Vereenigde Nederlanden, ter Kamer Zeeland, binnen Middelburg, neem ik de vrymoedigheid, om U Wel Edele, uit naam der voorſchreeve Compagnie, te verwittigen, als dat met 7 Scheepen in Compagnie van Cabo de Goede Hoop zyn geretourneerd na Europa, dog dat op den 14 Juny, 's morgens ten 8 à 9 uuren 1795, by het Eyland St. Helena, door den Heer Comm. Esſington, pr. het Eng. Koningſchip the Sceptor, met nog 4 gewapende Scheepen by hem, in de naam van de Prins van Holland, zyn in posſesſie genoomen, *Officieren* van de Engelſche Scheepen in Commando geſteld, onder wiens geleide en ſauvegarde van voornoemde Commandant, op heeden den 13. September, in de Rivier van Lymerik, in Yrland; veilig zyn aangeland.

En uit hoofde onze Comp. Scheepen aan U Wel Ed. zyn geaddreſeerd, wanneer zy in Engeland mogten aanlanden, zoo is myn zeer vriendelyke beede, in naam van de gemelde Comp., wanneer de Scheepen geen Prys konden gemaakt worden, dat U Wel Ed. zoo goed zoude gelieven te zyn, om uw Protest aan te laaten tekenen, en te proteſteeren teegens alle ſchadens, zoo wel aan de Scheepen, als de Laadingen, en tydverzuim geleeden.

En dewyl alhier gehoord hebben, dat onze Prins in Engeland is, en bewust ben, dat U Wel Edele zee-

zeeker zal zyn, dat onze Prins de eerſte plaats van onze Nederlandſche Maatſchappy bekleed, en wy in de naam van Zyn Hoogheid, onze Prins, in posſesſie genoomen zyn, zoo is ons vriendelyke beede, als het U Wel Ed. mogelyk zal zyn, om Zyn Hoogheid zulks bekend te maaken, alzoo ik my niet voorſtellen kan, dat de Scheepen prys zoude kunnen zyn, om reedenen, dat onze Prins daar het grootſte deel wel in heeft, en in wiens naam wy ook vrywillig ons alles, wat de Eng. goedgevonden hebben, ingeſchikt hebben, de naam van het Schip, welk, geduurende de Reize, tot op de ontmoeting der voorſchreeven Comm. is Mentor, geconſigneerd na de Kamer Zeeland, groot circa, vyf hondert en tagtig Ton.

Myn vriendelyke beede is, als het kan zyn, dat U Wel Ed. zulks verrigt, hoope ten ſpoedigſten de Eere te genieten, om in perſoon U Wel-Ed. te mogen ſpreeken.

Blyve met alle eerbied en hoogachting

MYNEN HEERE!

In's Ed. Comp. Schip Mentor den 13 Sept. 1795.

U Wel Edelens Dienſtvaardige Dienaar.
(was get.)

UILKE BARENDS.

Accordeert met dies Origineel.

E. V. N. KUYPER.

Num. 12.

Num. 12.

PUBLICATIE.

Wy Robert Westley Hall en Anthony Meertens, Raaden van Policie der Colonie Esfequebo en Demerary, gecommitteerd tot het waarneemen van het Gouvernement, doen allen en een iegelyk weeten, dat ons op heden door twee Engelfche Officieren is aangebragt de hier nevensgaande Misfive, geaddresfeerd aan de voornaamfte Magiftraaten en Confuls van Demerary, geankerd te Demerary 26 Mey 1795.

Zyne Britfche Majefteit nodig geoordeeld hebbende, ten fpoedigfte aftezenden eene order aan de Gewapende Magt, om de bezitting van Demerary en desz elfs Onderhorigheden te protecteeren, tegen de Franfche Wapenen (de regerende Magten van Vrankryk bezit genomen hebbende van Holland) zo nodigen de Ondergetekende Officieren, commandeerende de Britfche Zee- en Landmagt, voor Demerary en deszelfs Dependentien, alle Perfoonen der bovengemelde Colonien uit, om zich te vervoegen onder de milde befcherming van het Britfche Gouvernement.

De Godsdienst, de Perfoonen en de Eigendommen der Inwoonders, zullen geeerbiedigd worden, zo lange zy voortgaan in goede verftandhouding met de Britfche Natie te leven, terwyl het onvermydelyk in den tegenswoordige toeftand van Holland ter befliffing zal moeten worden overgelaten, van welke Europeefche Magten de Volksplanting van Demerary en deszelfs Onderhorigheden, voor het vervolg befcherming zullen ontvangen, wanneer de groote ftryd zo belangryk voor het geheele Menschdom, door eene Vre-

Vrede tusschen de Oorlogende Natien, zal zyn beslist.

(Getekend) HENRY WAWE,
Commandeerende de Zeemagt
Zyner Britsche Majesteit.

JOHN RITCHE, commandeeren de Troupen.

Aan de Magistraaten en commandeerende Officieren van de Zee- en Landmagt te Demerary.

WEL EDELE GESTRENGE HEEREN!

Vergaderd zynde op de Depêches van wegens U Wel Edele Gestrenge, op gisteren, door de Luit. Coll. Provoost van het 60ste Regiment en Luitenant Williams, van de roijale Navy aangebragt, als een voor de Magistraat, een voor de commandeerende Officieren van de Navale Macht en een voor die van de Troupen; behelzende U Wel Edele Gestr. uitnodiging, dat deeze Colonie zig begeeve onder Protectie van het Brittisch Gouvernement, hebben wy Ondergetekendens gezamentlyk geresolveerd, U Wel Edele Gestr. hier in gesloten Copie te zenden van den Brief, door den Heer Gouverneur-Generaal van Grovestins, (toenmaals President zynde) in dato den 4 deezer Maand, aan den Generaal Vaughan en Admiraal Caldwell, geschreven, en antwoord op die, waarvan wy de Eer hebben, U Wel Edele Gestr. mede Copie toe te schikken, uit dat antwoord van den Heer Gouverneur-Generaal van Grovestins, zal aan U Wel Edele Gest. consteeren dat wy officieele Ty-

ding hebben bekomen van de herſtelde Vriendſchap, tuſſchen de Franſche Natie en onze Republicq.

En dewyl deeze omſtandigheden, en tevens de door ons ontvangene orders, waarvan in gemelde antwoord geſproken word, alle protectie ten onzen behoeve, tegens de Franſchen, volkomentlyk doen vervallen en onnodig maken; Zo refereeren wy ons aan gemelde antwoord, en moet over zulks, U Wel Edele Geſtr. uitdrukkelyk berichten, dat wy de van wegens Zyne Brittanniſche Majeſteit aangeboden beſcherming op geenerlei wyze kunnen of vermogen te accepteeren, beſtaanbaar met de Getrouwheid, die door ons, aan onze Wettige Souvereinen verſchuldigd is, hoe zeer wy te gelyker tyd, dankbaar en gevoelig zyn, aan de hooge attentie van Zyne Majeſteit.

De door ons uit het Vaderland ontvangene tyding en orders van onze Souverainen, Hun Hoog Mogende, op de gewoone allezints legaale wyze, aan ons toegekomen, en door de ons bekende daartoe geregtigde Staats-Perſoonen geteekend en gedepecheert zynde, zo als wy de Eer hebben by deeze U Wel Edele Geſtr. te informeeren, en waarvan wy moeten ſupponeeren, dat U Wel Edele Geſtr. geene wetenſchap hebben gehad, flatteeren wy ons, dat U Wel Edele Geſtr. nu zelver onzer Reſolutie in een tydſtip van volle Vrede en Vriendſchap met Vrankryk, ten deezen zodanig genomen, ten allenthalven zullen billyken; want wy zouden immers ontrouw zyn aan onze Wettige Souvereinen, die wy hulde hebben gezwooren, en aan het geen overigens Heilig is. Ja zelfs de attentie nog protectie van zyn Groot-Brittanniſche Majeſteit, of van eenige Natie meriteeren, maar veeleer hunne veragting, wanneer wy onder ſoortgelyke omſtandigheden

den, als die wy nu aan U Wel Edele Geſtr. geaddresſeert hebben, aan derzelver invitatie of verlangen, voor die opheldering gemanifeſteert kwamen te voldoen, en daar door ons aankanten, tegens de orders van wegens Hun Hoog Mogende, aan ons uitgezonden, met welke hoogstdezelve, onder anderen, geen geringe blyken hebben gegeeven, van de ſerieuſe hunner ſteeds gebleevene indepedentie, en onze aanhoudende ondergeſchiktheid aan 't Vry en Vereenigd Nederland.

En op dat hier van geene ignorantie kan worden gepretendeert, zal deeze worden geaffigeert en ter lectuure rond gezonden, mitsgaders door den Druk gemeen gemaakt.

Actum in Raade van Politie, deeze 28 Mey 1795.

Als Commisſariſen het Gouvernement waarneemende

(Was getekend)

ROBERT WESTLEY HALL,
A. MEERTEN.

(Onder ſtond)

Ter Ordonn. van Hun Ed. Achtbaarheden

(Was geteekend)

ANTH. BEAUJON, Secretaris.

Accordeert met zyn origineel.

(Was getekend)

A. BEAUJON, Sec.

Copie der Brief, waarvan in de nevensgaande geſproken word:

Aan hunne Excellentien, den Generaal *Vaughan*, en den Admiraal *Caldwell*, Commandant en Chef van Zyne Britſche Majeſteits Machten in de Westelyke Eilanden.

Stabroek, Demerary den 4 Mey 1795.

MYNE HEEREN.

Ik had de eer laatstleden nacht de Brief van uwe Excellentie, gedateerd Martinique den 18. April 1795, te ontvangen, te gelyk met de Depêches van Zyne Doorl. Hoogheid den Prins van Oranje, welke my ter hand geſteld werden door Kapt. Kynnen, voerende Zyne Britſche Majeſteits Schip *de Zebra*, en in Perſoon overgegeeven door den eerſten Lieutenant.

In antwoord van uw genoemde Brief, moet ik uwe Excellentie berichten, dat ik affchriften van deeze Depêches gekregen heb van wegens Hun Hoog Mog. de Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, myne Souvereinen, my kennis geevende van de vriendſchap tuſſchen de Franſche Natie en de Republiek der Vereenigde Nederlanden beſtaande, en dat uit dien hoofde de uitvoering der gegeevene orders ter defenſie, tegen genoemde Natie, ophouden.

Ik moet derhalven uwe Excellentie berichten, dat de gemelde omſtandigheden, verbonden met de verdere inſtructien, welke my ter zelver tyd zyn toe-

toegezonden, my in de onmogelykheid ſtellen, om aan uw verzoek te voldoent.

Ik weet hier niet meer by te voegen, dan U terug te zenden de Depêches, welke gy my voor Surinamen en de Berbice hebt toegezonden, en heb de eer met alle hoogachting te zyn;

Uwer Excellenties Onderdanige Dienaar

(getekend)

W. A. VAN GROVESTINS,

Gouverneur-Generaal.

Accordeert met het Gouvernements Brievenboek.

(getekend)

E. J. MULLER, Gouv. Sec.

Stabroek den 30. Mey 1795.

COPIE der Brief van den Prins van Orange, gedateerd 7. February 1795, woordelykals volgt:

Wy hebben nodig geacht, UEd. by deezen aanteſchryven en te gelasten, om, zo wel in Demerary als in Esſequebo te admitteeren de Troupes, die van wegens Zyne Brittanniſche Majeſteit, derwaard zullen moeten gezonden worden, en op de Rivieren zodanige Oorlogſchepen en Fregatten, of gewapende Vaartuigen, die van wegens Hooggemelde Zyne Groot-Brittanniſche Majeſteit derwaard zullen worden gezonden, en dezelve te conſidereeren als Troupes en Schepen van eene Mogendheid, die

in vriendſchap en alliantie is met Hunne Hoogmogenden, en die derwaards komen om te beletten, dat die Colonie door de Franſchen worde geïnvadeert.

Waar mede etc.

(was getekend)

W. PRINCE VAN ORANGE.

Ter Ordonnantie van Zyn Hoogheid, by abſentie van den Geheim-Secretaris.

(was getekend)

J. W. BOEYINK.

Num. 13.

EXTRACT uit de Decreeten der Vergadering van de Proviſioneele Repreſentanten van 't Volk van Holland.

Saturdag den 7 February 1795.

Het Eerſte Jaar der Bataafſche Vryheid

Is geleezen een Misſive van den Lieutenant Admiraal van Kinsbergen aan Hun Hoog Mog., uit Amſterdam geſchreeven, op den 3 February hierna geïnſereerd

MIS-

MISSIVE van den Luitenant Admiraal van Kinsbergen.

Recu 4. February 1795.

HOOG MOGENDE HEEREN!

Ik hebbe my heeden vereerd gevonden, met U Hoog Mog. Reſolutie, in dato 2. February, waarby Hoogstdezelve my gelasten, een opgave te doen van de Scheepen en Vaartuigen, waar meede ik Zyne Hoogheid zoude mogen hebben van hier doen zeilen, of Hoogstdezelve doen convoyeeren; mitsgaders of dezelve gezeilt zyn, en welke narigten daaromtrent by my mogten zyn ingekoomen; hieromtrend, Hoog Mogende Heeren! kan ik Hoogstdezelve verzeekeren, dat 'er geene Scheepen of Vaartuigen, dewelke zig onder myne ordres bevinden, met Zyne Hoogheid gezeild zyn, of met eenige derzelve Hoogstdezelve heb doen convoyeeren; verders neeme ik de vryheid, aangaande de legging van alle de Scheepen en Vaartuigen van den Staat te refereeren, aan de geauthentiſeerde Lyſte, dewelke op den 23. January de eer heb gehad U Hoog Mog. over te geeven.

Ik geeve nog by deeze U Hoog Mog. eerbiedig in conſideratie, of het niet hoogstnoodig zoude zyn, om nieuwe Secreete Seinen van verkenning, voor 's Lands Scheepen, in gereedheid te doen brengen; als meede, of het niet raadzaam geoordeeld zoude worden, de nodige meſures te doen neemen, een paar Vaartuigen uit Brest voor het Canaal te doen kruyſſen, op dat daar door præcautien konden genoomen worden, dat de Hollandſche Koopvaardyſcheepen in geene Engelſche Havens kwamen binnen te vallen.

Na my in de Protectie van U Hoog Mogende te hebben aanbevoolen; heb de eer, met de meesten eerbied te zyn,

HOOG MOOGENDE HEEREN!

U Hoog Mogende zeer gehoorzame Dienaar.

Amsterdam den 3. February 1795.

(get.)

J. H. VAN KINSBERGEN.

Waarop gedelibereerd zynde, hebben de Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Gelderland en de Gecommitteerden van Holland en van Utrecht de voorschreeve Misive copielyk overgenoomen, om in den haaren breeder gecommuniceert te worden.

En welke Misive by Gedeputeerden, van wegens de Provincie van Holland en die van Utrecht, copielyk was overgenoomen.

Waarop gedelibereerd zynde, goedgevonden is, Gedeputeerden ter Generaliteit te gelasten, ter Vergadering van Hun Hoog Mog. op te merken, dat de Lieutenant Admiraal van Kinsbergen, in plaats van rechtstreeks te antwoorden op de vraag, welke ordres, en aan welke Scheepen by Lieutenant Admiraal gegeeven hadt tot het convoyeeren van de Vaartuigen, waar meede de Stadhouder en de zynen naar Engeland zyn vertrokken, zich heeft beholpen met alleen te melden, dat 'er werkelyk ten dien einde geene Scheepen gezeild zyn, met verdere last aan de Gedeputeerden, om, zoo lang by Lieutenant Admiraal van Kinsbergen daarop niet regtstreeks, en zonder omweegen, heeft geandwoord, van weegen deeze

ze Provincie, niet te conſenteeren in het verzoek van ontſlag, door hem aan Hun Hoog Mog. gedaan.

Accordeert met de voorſz. Decreeten.

C. SCHEFFER.

Num. 14.

Uit het Register van de Secreete Notulen ter Vergadering van Holland gehouden.

Saturdag den 17 January 1795. 's Avonds ten 6 uuren.

De Reſolutien op gisteren genomen, zyn gereſumeerd, en na voorgaande Deliberatie gehouden voor gearreſteerd.

Op de Secreete opening door de Raadpenſionaris, na perſoneele aflegging van den Eed, door alle de Heeren ter Vergadering preſent, aldaar gegeeven van de extraordinaire en ongelukkige omſtandigheden deezer Provintie, die een allerernſtige Deliberatie van de uiterſte eſſentie vorderde; is vervolgens omtrent het ten dien opzigte geproponeerde, na voorgaande Deliberatie goedgevonden en verſtaan, dat door eene Commisſie uit het midden van Hun Ed. Groot Mog., waartoe benoemd zyn de Heeren van Wasſenaar van Starrenberg, uit de ordre van de Ridderſchap en Edelen, Verduyn, Penſionaris der Stad Dordrecht, Huydekoper, Heere van Maerſeveen Burgermeester der Stad Amſterdam, en Verſchuer, ordinaris Gedeputeerde der Stad Alkmaar, met den Raadpenſiona-

ris, aan Zyne Hoogheid, zo in zyne qualiteit van Capitein-Generaal, als in zyne politieke betrekking tot deeze Provincie, zal worden verzogt te mogen weeten, of ook aan Zyne Hoogheid bekend zyn eenige middelen van defenſie, die tot behoud deezer Provincie, nog met vrugt zouden kunnen worden aangewend: En is de Secretaris Emants verzogt, ſtaande Vergadering aan Zyne Hoogheid, van de gedecerneerde Commisſie kennis te geeven, en te verneemen, wanneer en waar Zyn Hoogheid de voorſchreeven Heeren, Hun Edele Groot Mogende Gecommitteerden, zal gelieven af te wagten, waarop de Secretaris Emants kort daarna heeft gerapporteerd, dat hy by Zyne Hoogheid van den last hem gegeeven, zig hebbende geacquiteerd, tot antwoord had bekomen, dat Zyn Hoogheid de Commisſie van Hun Ed. Groot Mog. in het vertrek naast de Vergadering zoude afwagten, welke Heeren zig in dit vertrek by Zyne Hoogheid aldaar gekomen zynde, hebbende vervoegd, by hun terugkomst, na een geruimen tyd, hebben gerapporteerd, dat Zyne Hoogheid in ſubſtantie heeft gedeclareerd, dat de vraag was delicaat en important, en zeer moeyelyk ſtellig te beantwoorden; dat ingevalle van dooy weder, en als de ſledelyke Burgeryen en de Ingezeetenen optrokken, als van ouds, 'er dan mogelyk was, om de Provincie te defendeeren; maar dat de vorst aanhoudende, en dit middel van Defenſie manqueerende, de Troupes dan niet ſterk genoeg waren, zynde maar omtrent vyf à zes duizend Man die verdeeld waren in Gorinchem, in de kleine Fortificatien van Holland, behalven de Troupes, die uit hoofde der Capitulatie niet dienen konden; hebbende de Oostenrykſche Troupes Naarden en Nieuwerſluis bezet; dog dat 'er, na menſchenlyke uitzigten, niet veel apparatie was,

was, dat de Provincie van Holland in deeze omſtandigheeden behoorlyk zoude kunnen worden gedefendeerd, voor welk gerapporteerde de voorſchreeven Heeren bedankt, en daar uit geconſidereerd zynde, dat, hoe zeer men alles tot defenſie zoude willen opzetten, egter de voorzigtigheid vordert niets témérair te onderneemen, en 'er dan niets over bleef, als in de een of ander Onderhandeling te treeden, en is tot dat einde goedgevonden en verſtaan, dezelve Heeren, die by Zyne Hoogheid zyn gecommitteerd geweest, te verzoeken met elkanderen te overleggen, welke Arrangementen en Conditien van ſchikking in dit criticq moment, tot behoud en welſtand deezer Provincie, en veiligheid der Perſoonen en Goederen der goede Ingezetenen, zouden kunnen worden geprojecteerd en werkſtellig gemaakt, en in dat onderzoek meede regard te neemen op de geuitte last, die de Heeren Gedeputeerden der Stad Amſterdam, zo eeven van hunne Principalen hadden ontvangen, en der Vergadering daar omtrent morgen echtend rapport te doen.

Zondag den 18 January 1795.

De Reſolutie op gisteren genomen, is gereſumeerd, en na voorgaande Deliberatie gehouden voor gearreſteerd.

Is geleezen het Credentiaal, door de Heeren Gedeputeerden der Stad Gouda, ter Vergadering geëxhibeerd.

De Raadpenſionaris heeft uit naam van den Heer van Waſſenaer Starrenburg, en verdere Hun Ed. Groot Mog. Gecomm. by Reſolutie van gister avond

avond benoemd, om Hun Ed. Groot Mog. te dienen van conſideratien en advis, omtrent de Conditien van Verdrag, op het welk de aannaderende Franſche Troupes binnen deeze Provincie, des noods zynde, zouden kunnen worden geadmitteerd, ter Vergadering geraporteerd:

Dat zy van advis zouden zyn, dat eene Commisſie van twee Heeren uit Hun Ed. Groot Mog. Vergadering, ten ſpoedigſten zou moeten gezonden worden aan de commandeerende Generaal of Generaals van dezelve Troupes, of daar het verder nodig zal zyn, ten einde aan de zelve te kennen te geeven, dat de Staaten van Holland met de uiterſte verwondering zyn aangedaan over den voortgang van de hostile Operatien, na dat de Staaten Generaal van de vereenigde Provintien met de beste trouw en openhartigheid propoſitien van Vreede hebben laten doen welke te Parys zyn geacceuilleerd door het admitteeren der Commisſarisſen van deezen Staat; dat zy meenen reedenen te hebben, om van de edelmoedigheid der Franſche Natie te vertrouwen, dat dezelve deeze Negotiatien niet met der daad infructueus zullen maken, door het termineeren der differenten door de Wapenen, en een meenigte van menſchen ſlagtoffers te maken van een Oorlog, die men op het punt is van te eindigen: dat de voorzeide Commisſie mitsdien op het ernſtigſte zal inſteeren, dat, in afwagting van den uitſlag der Negotiatien, de zaaken niet uit haar geheel worden gebragt, en de Franſche Armée geene verdere progresſen trachte te maken op het Territoir van deezen Staat: Dat, indien de voorzeide Commisſie zal vermoeden, dat de noodzakelykheid van ſubſiſtentie de Franſche Armée forceerde, om voorwaards te trekken, zal offerceren, dat 'er mogelykheid is, om daar over een arrangement met de Staaten van Hol-

Holland te maaken; dog dat, indien de Franſchen naar geene reedenen willen luisteren, en abſolutelyk perſiſteeren, om deeze Provincie vyandlyk te invadeeren, de voorſchreeven Commisſie zal moeten tragten het geweld van zulk eene invaſie door een verdrag te verminderen, en diensvolgens zal offereeren in de eerſte plaats, aan de Franſche Armée interuimen drie of vier gefortificeerde Plaatſen van Holland, tot zo lang het antwoord der Conventie zal ingekomen zyn over de geproponeerde Conditien van Vreede: En wanneer ook deeze aanbieding niet word aangenomen, verder zal voortgaan en proponeeren de navolgende pointen.

1°. De Franſche Troupes zullen overal in Holland als vrienden worden geadmitteerd, en de Staaten van Holland zullen ordres geeven, dat geene defenſie teegen dezelve zal mogen worden gedaan, dog zal de Commisſie tragten te bedingen, dat den Haag, als de reſidentie van het Gouvernement, van inleegering van Troupes bevryd blyve.

2°. De Troupes in dienst van de Staaten Generaal zynde, zullen vryheid hebben te vertrekken, uitgezonderd de geene, die door Capitulatie reeds verbonden zyn, om niet teegen de Franſchen te dienen, en de gewapende Manſchappen, die in byzonderen dienst van deeze Provincie zyn, welke met de Franſche Troupes vereenigd, de inwendige rust en publieke veiligheid zullen helpen bewaren.

3°. Het Gouvernement zal blyven in handen van de Staaten van Holland onder de Conſtitutie, die het Land aangenomen heeft, zonder daarin eenige verandering te brengen.

4°. Daar zal eene volkomen veiligheid zyn voor alle lighaamen van Regeering, Politie, en Juſtitie, en anderen van publieke Adminiſtratie, Perſoonen van Re-

Regenten, en Miniſters, gelyk ook voor alle Ingezeetenen, van welken rang of ſtaat zy zyn, 't zy gewapend of ongewapend, en niemand zal mogen geinquieteerd of gemoleſteerd worden, uit hoofde van deszelfs opinien, over zaken van het Gouvernement, nog uit hoofde van zyne gedragingen des aangaande, zo voor, als geduurende den teegenwoordigen Oorlog.

5°. De Godsdienſtoeffening zo van de Gereformeerde Kerk, als van alle andere getolereerde gezindheden, zal blyven op den teegenwoordigen voet.

6°. Alle publieke en particuliere Eigendommen zullen ten ſtrikſten worden gerespecteerd, de Imposten, uit naam van de Staaten van Holland opgeſteld, en naar gewoonte ingevorderd; en de Franſche Armée zal geen Goederen, Gelden of Koopmanſchappen in requiſitie ſtellen, maar eenige zaaken in reedelykheid nodig hebbende, zig daar over arrangeeren met de Staaten van Holland, die dit benodigde teegen reedelyke betaling zullen bezorgen.

7°. Alle Ministers van andere Hoven by deezen Staat reſideerenden, en Gedeputeerden van andere Provincien van de Unie, zullen de vryheid hebben van hier te blyven met hunne Effecten en Archiven, zonder in het minſte gemoleſteerd te worden, maar indien dezelve verkiezen te vertrekken, zal hen zulks meede vry ſtaan, zonder eenige verhindering.

En laastelyk, dat wanneer deeze conditien, of eenige van dezelve, niet mogten worden geaccepteerd, de voorſchreven Commisſie nu voor als dan behoord geauthoriſeeerd te zyn, om zodanige voorwaarden te bedingen, als ten meesten beste van de Godsdienst, independentie van de Regeering, en veiligheid voor de perſonen en goederen der Ingezee-

zeetenen van de Provintie zullen kunnen worden gearrangeerd, en in allen gevalle zal moeten tragten te bedingen, en daar toe alle efforts in het werk ſtellen, dat geene andere dan gereguleerde Troupes binnen deeze Provintie trekken.

En dat van dit alles ter Generaliteit opening zal worden gegeeven.

Waarop gedelibereerd zynde, is het voornoemde Rapport in een Reſolutie geconverteerd: — En zyn vervolgens gecommitteerd de Heeren van Boetzelaer van Kyfhoek en Calkoen, beide gecommitteerd in den Raad van Staate, tot het afleggen der Commisſie in voegen bovengemeld; met verzoek van dezelve Heeren, om tot het uitvoeren derzelver Commisſie ten ſpoedigſten te willen vertrekken.

Ontvangen een Misſive van Z. H. den Heere Prince van Orange, geſchreven in den Hage op heeden, daarby kennis geevende nit hoofde der omſtandigheeden van de Republiek, gereſolveerd te zyn, zig voor een tyd met zyne geheele Familie van hier te retireeren, zullende Zyn Hoogheids beide Zoons, aan wien ontſlag verleend had van 't Commando van 't Leeger, meede vertrokken, breeder hier na volgende.

Fiat inſertio NB. Woordelyk zo als aan H. Hoog Mog.

(*) Waarop gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verſtaan, de Heeren Gecommitteerde Raaden, zo veel ieder haar quartier aangaat, te verzoeken, om de nodige ordres voor de Militie in deeze

(*) Hier begon een nieuw folium, dog 't welk maar een half vel papier is, zynde de eerſte helft uit geſneeden.

lutie van den 18 deezer, benoemd tot het afleggen der Commisſie, in dezelve Reſolutie vervat, van hunne reize geretourneerd zynde, hebben van den uitſlag eerst by monde, en vervolgens ſchriftelyk gedaan het navolgende.

RAPPORT.

„Is gehoord het mondeling Rapport van de Heeren „ van Boetzelaer van Kyfhoek en Calkoen, Haar Ed. „ Groot Mog. Gedeputeerdens by Secreete Reſolutie „ van den 18 deezer, hebben dezelve te kennen ge„ geeven, dat zy in gevolge de last en commisſie „ hun by voorſz. Reſolutie gegeeven, zig na beko„ ming van Credentiaal, en de verdere nodige Papie„ ren met allen mogelyken ſpoed zig hebben vervoegd „ naar Woerden, alwaar zy vernomen hebben, dat „ het onzeeker was, op welke plaats op dat oogen„ blik (daar het reeds avond was geworden) het „ hoofdquartier van den Commandeerenden Fran„ ſchen Officier zig bevond. Dat hierop gemelde „ Gedeputeerden hebben afgezonden den Officier en „ Trompetter, welke hen vergezelden, ten einde ge„ waar te worden, waar zig de Commandant bevond, „ met last, om terſtond in den nagt te retourneeren, „ zo dra dezelve zouden weeten, waar ter plaatze de „ Commandant was. Dat vervolgens aldaar, tot hun „ groote verwondering, tot de volgende ochtend heb„ ben moeten vertoeven, nimmer de bovengemelde „ Officier te rug kwam, zeggende, tot Utrecht te „ hebben moeten ryden, en aldaar by den Officier, „ welke men zeide de commandeerende Officier te „ zyn, vernomen had, dat niet alleen de Generaal „ Pichegru, maar ook vier Repreſentanten van de

„ Franſche Natie zig in die Stad bevonden. Dat „ gemelde Officier de geheele nacht door vrugtelooze „ inſtantien hebbende gedaan, om met eenig antwoord „ te mögen retourneeren, niet voor des ochtends is „ gepermitteerd te rug te gaan, met het antwoord, „ dat de Gedeputeerden zouden worden opgewagt. „ Dat dezelve intuſſchen bekomen hebbende, de „ nadere tyding van den ſtaat der Onderhandelingen „ in Frankryk, hierop terſtond zyn gereden naar „ Utrecht, aldaar geſpoken hebben met den Generaal „ Pichegru, welke hen na verklaring, dat het oog- „ merk hunner Commisſie minder relatie tot hem Ge- „ neraal, dan tot de Repreſentanten van 't Volk was, „ hebbende; ten Gedeputeerden by dezelve liet be- „ geleiden. Dat zy Gedeputeerden aldaar hebben ge- „ vonden eenige Repreſentanten, met welken zy, „ na vertooning hunner origineele Credentiaal, in „ Onderhandeling hebben getragt te komen, agter „ volgens hunne Inſtructie, met byvoeging van alle „ de Argumenten, welke zo wel uit de geſteldheid, „ en de gevolgen van eene vyandlyken aanval, als „ uit de teegenwoordige betrekking van de hande- „ ling in Vrankryk, en de jongstgenomene Reſolu- „ tien, konden worden bygebragt. Dog dat zy „ nogtans na veele worden-wisſelingen, tot hun „ innig en ſmertelyk leedweezen hebben moeten „ gewaar worden, dat 'er geene gelegenheid ove- „ rig was om met eenige grond van hoop, een be- „ ding voor de Provincie volgens hunne Inſtruc- „ tie of de uitgeſtrekte zin hunner last te maaken. „ Want dat de Repreſentanten de tydingen heb- „ bende bekomen van de ſpoedige voortgang hun- „ ner Wapenen niet alleen, maar van de inwen- „ dige beroertens in zommige Steeden, voornam- „ lyk te Amſterdam, hen Gedeputeerden na een lang-

„ langdurig gesprek van byna drie uuren, wan-
„ neer zy Gedeputeerden hadden tragten hen te
„ permoveeren, om eenige Artikelen, by wyze
„ van schikking, (achtervolgens hunne Instructie)
„ te teekenen, eindelyk tot antwoord hebben be-
„ komen, dat de meeste Artikelen, waar over de
„ gesprekken hadden geloopen, billyk en rechvaar-
„ dig waren, dat zy ook geneegen waren daar aan,
„ zo veel zy konden, te voldoen, dog dat zy
„ voorneemens zynde, 's anderen daags eene ampele
„ Publicatie aan het Volk van dit Land te doen,
„ generalyk hun antwoord daar in begreepen, en
„ dat zy niet voorneemens waren in eenige verde-
„ re Onderhandelingen met Gedeputeerden van de
„ Staaten deezer Provincie te treeden. Dat zy
„ Representanten daarna duidelyk hebbende gede-
„ clareerd in geene verdere Communicatie te wil-
„ len treeden, aan de Gedeputeerden niets overig
„ is gebleeven, dan instantien te doen achter-
„ volgens hunnen last, dog op alles in algemeene
„ woorden zyne beantwoord eindelyk genoodzaakt
„ zyn geworden heen te gaan, zonder zelfs het
„ gering genoegen te mogen hebben, van het bo-
„ vengemeld antwoord eenig afschrift te beko-
„ men."

Waarop gedelibereerd zynde, hebben Hun Ed. Groot Mog. de voorschreeven Heeren voor het afleggen deezer moeyelyke delicaate, en onaangenaame Commissie, en voor hunne aangewende pogingen bedankt, met volkomen approbatie van al het verrigte, terwyl Hun Ed. Groot Mog. met geen minder leedweezen, als zy Heeren Gecommitteerden betuigd hebben, uit het Rapport vernomen hebben, dat dezelve het gewenschte gevolg niet heeft uitgewerkt; en vervolgens door den

Raadpenſionaris, uit naam van de Heeren Gecommitteerde Raaden, kennis gegeeven zynde, dat dezelve uit een voorloopige informatie van den uitſlag der voorſz. Commisſie, gemeend hadden een Officier te moeten afzenden aan den commandeerenden Officier en Chef, of Repreſentanten der aannaderende Franſche Troupes, als mede een tweede naar de kant van de Lek, tot het maken van arrangementen, ter bewaaring van de rust en goede ordre, als die Troupes hier zullen komen, op dat alle verwarring, vooral in de Reſidentieplaats van de Souverain en hooge Collegien, daar door moge worden voorgekomen; Is goedgevonden en verſtaan, het verrigte van Heeren Gecommitteerde Raaden, ten voorſz. opzigte, by deezen te approbeeren.

Accordeert met de voorſz Reſolutien.
C. SCHEFFER.

Num. 15.

GELYKHEID VRYHEID BROEDERSCHAP.

EXTRACT uit het Register der Reſolutien van de Hoog Mog. Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

Veneris den 17. April 1795.

Het Eerſte Jaar der Bataaffche Vryheid.

Is gehoort het Rapport van het Committé tot de Zaken van de Marine, hebbende ingevolge en ter voldoeninge van Haar Hoog Mogende Reſolutie van den 8. deezer, geëxamineert een Misſive van den

den Capitein Gs. Oorthuys, geſchreeven aan Boord van 's Lands Schip Brakel, leggende te Plymouth, den 27. Febr. laatstleeden, kennis geevende, dat hy den 7. daar te vooren van den Prins van Orange ontfangen hadde een ordre, geſchreeven te Kew, om de weekelykſche Rapporten aan hem te zenden, waar aan hy voldaan hadde, en meede zoude continueeren, tot dat met nadere ordres van Haar Hoog Mogenden zig zoude veréert vinden.

Waarop gedelibereerd, en in agting genomen zynde, dat gemelde Capitein G. Oorthuys meld, 1°. dat hy op den 27 February laatstleeden uit de Hollandſche Couranten heeft gezien de veranderingen in de Republicq voorgevallen, waaromtrent hy de ordres van Haar Hoog Mogende afwagt. en ten 2°., dat hy kennis geevende, dat hy van Zyn Hoogheid, waarmede hy zeeker zal meenen den geweezen Admiraal-Generaal een order ontfangen had, om hem de weekelykſche Rapporten te zenden, waar aan hy had voldaan, en waarmede hy zou continueeren, tot dat met nadere ordres van Haar Hoog Mogenden zig zou veréert vinden.

Is goedgevonden en verſtaan, dat aan gem. Capitein G. Oorthuys by de eerſte en beste geleegenheid zal worden toegezonden de Reſolutie van Haar Hoog Mogenden, waarby het Erfſtadhouder, Capitein en Admiraal-Generaalſchap word vernietigd, als meede die, waarby de respective Collegien ter Admiraliteit deezer Landen zyn vernietigd, en het Committé tot de Zaken van de Marine in derzelver plaats is aangeſteld, en denzelve daar neevens aangeſchreeven, om, zoo hy niet reeds uit zig zelfs, zedert het ſchryven van gemelde Brief, op den 27. February laatstleeden heeft opgehouden, om aan de onbetaamelyke Requiſitie van den geweezen

zen Admiraal-Generaal te voldoen, zulks direct op den ontfangst van deeze Haar Hoog Mog. Reſolutie te ſtaaken en zelfs geene Correſpondentie, hoe genaamt, meer met hem of iemand van de zyne te houden, op pœne van anderzints Haar Hoog Mogende uiterſte indignatie te zullen incurreeren; met ordre verder, om van dit alles aan de andere Capiteins of Bevelhebbers van Schcepen, in Engeland zig onthoudende, kennis te geeven, en met verdere last, om, zoo veel mogelyk, de Rapporten relatif de ſtaat van zyn Schip, en andere Zaken, die de dienst van den Lande zoude mogen incurreeren, over te zenden aan het Committé tot de Zaken van de Marine.

En zal Extract van deeze Haar Hoog Mog. Reſolutie worden gezonden aan het Committé tot de zaken van de Marine, om te ſtrekken tot narigt.

Accordeert met voorſz. Register.

W. QUARLES.

Num. 16.

PUBLICATIE.

De Staaten van Holland en West-Vriesland: Allen den geenen die dezen zullen zien of hooren leezen Salut; Doen te weeten, dat Wy in ervaaring zyn gekomen, dat ſommige van Onze Ingezetenen door een ontydige vreeze voor de invaſie van den Vyand in deeze Provincie, reeds het Land verlaaten hebben, of toeſtel maaken met alle hunne tilbaare Bezittingen naar elders te vertrekken, en daar door niet alleen hun Vaderland berooven van de ondersteuning, welke zy aan het zelve, in tyden van ongelegenheid, uit hunne Middelen verſchuldigd zyn, maar ook

ook den ſchrik en vreeze onder hunne mede Ingezetenen verſpreiden:

ZOO IS 'T. dat Wy om deeze conſideratien hebben goedgevonden, zonder in eenige manieren de Vryheid der Ingezetenen in het gaan en koomen te willen belemmeren, by deeze te verklaaren, dat zoodanige Ingezetenen, welke eenige Ampten of Bedieningen dependeerende van Ons, of van eenige Stad of Collegie binnen deeze Provincie, bekleeden en, geduurende deezen Oorlog, de Provincie willen verlaaten, ook te gelyk afſtand zullen moeten doen van de Ampten en Bedieningen, door hen bekleed wordende, of dat by ontſtentenis van dien, dezelze Ampten en Bedieningen *de facto* zullen worden Vacant verklaard, en begeeven worden aan zoodanige Perſoonen, die niet ſchroomen, om in kommerlyke omſtandigheden, zoo wel als in tyden van rust, hun beſtaan en welvaart aan het Vaderland te verbinden.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zal kunnen prætendeeren, gelasten Wy, dat deeze alomme zal worden gepubliceert en geaffigeert, ter plaatſen daar men gewoon is publicatie en affictie te doen.

Gedaan in den Haage onder het klein Zegel van den Landen den 24 September 1794.

Onder ſtond,

Ter Ordonnantie van de Staaten.

Getekend.

A. J. ROYER.

Digitized by Google

-L 1939-

Digitized by Google